

1963

1983

XX•LECIE

**biuletyn
kwartalny
radomskiego
towarzystwa
naukowego**

ISSN 0137-5156

BIULETYN
KWARTALNY
RADOMSKIEGO
TOWARZYSTWA
NAUKOWEGO

TOM XIX

RADOM 1982

ZESZYT 3-4

KOLEGIUM REDAKCYJNE

Zofia Czempińska, Jan Franecki, Witold Hański (z-ca przewodniczącego), Grażyna Kabza, Helena Kisiel (sekretarz), Henryk Nurowski (przewodniczący), Stanisław Ośko (z-ca przewodniczącego), Jan Piwowar, Jerzy Żuchowski.

REDAKTOR ZESZYTU

dr Stanisław Ośko

Korekta: Anna Zawadzka

Red. techn.: Andrzej Baldys

WYDAWCA:

Radomskie Towarzystwo Naukowe
26-600 Radom, Rynek 1

OD ZARZĄDU

Zeszyt niniejszy „Biuletynu Kwartalnego RTN” poświęcony jest w całości naszemu Towarzystwu, które w bieżącym roku obchodzi swoje 20-letnie urodziny.

Powstałe z inicjatywy i staraniem zasłużonych dla regionu społeczników w 1963 roku Radomskie Towarzystwo Naukowe z zaangażowaniem wypełniało swoje cele i zadania w służbie Ziemi Radomskiej. Reprezentując ruch społeczno-naukowy Towarzystwo nasze skupia w swoich szeregach liczącą się dzisiaj rzeszę doświadczonych i aktywnych pracowników oraz działaczy społecznych, gospodarczych, kulturalnych a także pracowników naukowych, stanowiących w sumie duży potencjał badawczy.

W ciągu dwudziestu lat wymieniali się członkowie RTN. W miejsce tych, którzy odchodzili na zasłużony odpoczynek, przychodzili nowi kontynuując podjętą przez członków założycieli RTN ideę służenia regionowi. W okresie minionego 20-lecia Towarzystwo nasze podejmowało a także inspirowało prace badawcze związane z historią Radomia i regionu a także z jego współczesnymi problemami społeczno-gospodarczymi i kulturalnymi.

Działaniom RTN towarzyszyła i towarzyszy nadal życzliwość, pomoc władz politycznych i administracyjnych województwa i miasta Radomia, jak też wielu współpracujących z nami instytucji społeczno-politycznych, kulturalnych, oświatowych, zakładów pracy oraz towarzystw kulturalnych. Wyrażamy Im dzisiaj za to nasze serdeczne podziękowania, gdyż świadomi jesteśmy, że bez Ich życzliwości i pomocy nie byłoby efektów naszej pracy.

Dorobek twórczy członków RTN w okresie minionych 20 lat działalności Towarzystwa wyraża się dzisiaj już trudną do ustalenia liczbą zorganizowanych samodzielnie bądź wspólnie z innymi instytucjami i stowarzyszeniami sesji popularno-naukowych, sympozjów, odczytów, jak też dużą liczbą opublikowanych w 19 tomach „Biuletynu Kwartalnego RTN” artykułów czy też ponad 30 opublikowanymi opracowaniami zwanymi folderami i materiałami z odbytych sesji. Nie będzie w tym żadnej przesady jeżeli stwierdzimy, że Towarzystwo nasze było i jest obecne we wszystkich ważniejszych wydarzeniach, jakie zachodziły i zachodzą w naszym województwie.

Stąd też zamysł przygotowania niniejszego „Biuletynu”, w którym chcemy ukazać społeczeństwu województwa nasze

dokonania w minionym 20-leciu, aby w ten sposób podkreślić zasługi oraz wkład pracy tych wszystkich, którzy w tym okresie ofiarnie działali w szeregach Towarzystwa, a w szczególności tych, którzy działają w nim nieprzerwanie od początku jego istnienia.

Na treść „Biuletynu” składa się artykuł ukazujący zarys historyczny RTN w latach 1963—1983, siedem artykułów problemowych, poświęconych podstawowym dziedzinom pracy Towarzystwa, sprawozdanie z działalności RTN za lata 1980—1982 oraz bibliografia zawartości „Biuletynu” za lata 1964—1982.

Prosimy o życzliwe przyjęcie prezentowanego zeszytu jubileuszowego „Biuletynu” przez naszych Czytelników.

Rudom, październik 1983 r.

Za Zarząd RTN

Sekretarz
dr Helena Kisiel

Prezes
dr Stanisław Ośko

Skarbnik
dr Krzysztof Orzechowski

STANISŁAW OŚKO
Prezes RTN

DZIAŁALNOŚĆ RADOMSKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO
W LATACH 1963—1983
ZARYS HISTORYCZNY

GENEZA RADOMSKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

W swojej długoletniej historii Radom był zawsze ważnym ośrodkiem, w którym koncentrowało się życie gospodarcze i kulturalne regionu. Rola Radomia jako ośrodka przemysłu a także ważnego centrum kulturalnego i oświatowego wzrosła znacznie w okresie 20-lecia międzywojennego. W mieście działało w tym czasie wiele stowarzyszeń i instytucji kulturalnych, oddziaływujących aktywnie na sąsiednie powiaty. Gród nad Mleczną był również ważnym ośrodkiem szkolnictwa średniego tak ogólnokształcącego, jak i zawodowego. W latach okupacji hitlerowskiej Radom stał się ważnym ośrodkiem tajnego nauczania w zakresie szkolnictwa średniego, a po upadku powstania warszawskiego w 1944 r. — także ośrodkiem zorganizowanych kursów tajnego Uniwersytetu Warszawskiego pod opieką przebywającego tu wówczas prof. Tadeusza Kotarbińskiego. Wokół prof. Tadeusza Kotarbińskiego skupiła się w tym czasie młodsza kadra naukowa wśród której znajdowali się m.in. J. Chmielewski, S. Piętowski, E. Wasilewski oraz S. Witkowski. Kadra ta włączyła się aktywnie w nurt życia naukowego i oświatowego w końcowych miesiącach okupacji a także po wyzwoleniu Radomia spod okupacji hitlerowskiej.

Nowy jakościowo dynamiczny rozwój społeczno-gospodarczy i kulturalny Radomia oraz Ziemi Radomskiej zapoczątkowało powstanie Polski Ludowej. W ślad za rozwojem przemysłu, usług i handlu postępowały przemiany w sferze oświaty i kultury. Radom zaś, jako główny ośrodek w regionie stał się siedzibą wielu instytucji państwowych, gospodarczych, społecznych i kulturalnych jak też ważnym ośrodkiem kształcącym kadry specjalistyczne dla potrzeb rozwijającej się gospodarki. Z nową energią zaczęło pulsować życie społeczno-kulturalne.

W pierwszych miesiącach po wyzwoleniu było w Radomiu wielu zaangażowanych społecznie działaczy gospodarczych, kulturalnych i oświatowych. Dzięki ich zapałowi i ofiarności powstał w mieście w dniu 7.II.1945 r. Instytut Nankowo-Społeczny. Placówka ta odegrała ważną rolę we wznowieniu życia kulturalnego w Radomiu, a następnie w inspirowaniu oraz organizowaniu wielu pożytecznych form działalności kulturalnej i oświatowej, prowadzonej w szeroko rozbudowanych komi-

sjach i sekcjach merytorycznych. Na uwagę zasługują tu m.in. organizowane przez Instytut liczne kursy, odczyty oraz liczne imprezy kulturalne a w tym również zorganizowanie w dniu 1.V.1945 r. dla robotników Uniwersytetu Powszechnego im. S. Żeromskiego czy też czynione w tym czasie starania w Warszawie o utworzenie w Radomiu wyższej uczelni typu administracyjno-spółdzielczego.

Pożyteczna i wszechstronnie prowadzona działalność społeczno-kulturalna i oświatowa Instytutu Naukowo-Społecznego została zakończona z dniem 3.VII.1948 r. w wyniku zorganizowania w Radomiu Oddziału Wojewódzkiego Towarzystwa Uniwersytetów Robotniczych.¹ Była ona kontynuowana przez TUR jak też przez inne placówki i stowarzyszenia kulturalne, a w szczególności przez Powiatową i Miejską Bibliotekę Publiczną, Muzeum Regionalne i Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych.

Osobliwością radomskiej kultury, jej podstawową cechą ukształtowaną w pierwszych powojennych latach przez ówczesnych działaczy społecznych, jest nierozzerwalny związek i jedność instytucji profesjonalnych zajmujących się zawodowo upowszechnianiem kultury z działalnością społeczną towarzystw i związków twórczych, w których działali ci sami ludzie. Byli oni siłą motoryczną działalności kulturalnej wykraczającej znacznie poza teren Radomia wciągając do pracy społeczno-kulturalnej wielu innych obywateli. Taki właśnie masowy, społeczny charakter nadawali kulturze radomskiej przez wiele lat tej miary działacze i twórcy, jak Waław Dobrowolski i Helena Stadnicka, Marceli Karczemny i Kazimierz Potkański, Florentyna Jakubczakowa i Jerzy Szymkiewicz-Gombrowicz, Michał Tadeusz Osinski i Stefan Witkowski, Kazimierz Mróz i Marian Sołtyk. Są to oczywiście niektóre tylko nazwiska animatorów życia kulturalnego w Radomiu i w powiecie radomskim w Polsce Ludowej.

Ważną dziedziną życia kulturalnego w mieście była działalność naukowa. Zapoczątkował ją wspomniany już Instytut Społeczno-Naukowy, działający w latach 1945—1948. Działalność tę podjęły również powstałe w Radomiu oddziały towarzystw naukowych, jak Oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego, Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, Archeologicznego, Lekarskiego oraz Naczelna Organizacja Techniczna. Oddziały radomskie wymienionych tu towarzystw naukowych aktywizowały środowiska zawodowe kręgów inteligencji przyczyniając się do podnoszenia kwalifikacji swoich członków oraz inspirując ich działalność naukowo-badawczą. Dzisiaj mają one na swym koncie znaczny dorobek.

Na szczególne podkreślenie zasługuje inicjatywa jaką podjęło Stowarzyszenie Inżynierów-Mechaników Polskich NOT, która doprowadziła do powstania w Radomiu z początkiem roku akademickiego 1950/51 Wieczorowej Szkoły Inżynierskiej NOT najpierw jako uczelni jedno-wydziałowej z Wydziałem Mechanicznym. Dało to początek powstania w Radomiu szkolnictwa wyższego.²

¹ Na temat Instytutu Naukowo-Społecznego w Radomiu szerzej w art. M. Sołtyka: *Instytut Naukowo-Społeczny w Radomiu*. „Biuletyn Kwartalny RTN”, (Biul. Kwart. RTN) t. IV, z. 2 z 1964 r. oraz art. Cz. T. Zwolskiego w tymże kwartalniku, t. XII, z. 3—4 z 1975 r.

² Szerzej na temat życia kulturalnego w Radomiu w Polsce Ludowej w art. St. Ośki pt. „Radom jako ośrodek kultury” w: *Gospodarka przestrzenna regionu. Materiały z sesji naukowej z okazji 40-lecia pracy naukowej Stefana Witkowskiego*. Radom, WSI, 1980, s. 82—94.

W Radomiu zaczęła dojrzewać myśl powołania do życia towarzystwa naukowego o charakterze i zasięgu regionalnym, mającym na celu integrację miejscowego środowiska inteligencji do pracy na rzecz popularyzacji wiedzy o regionie oraz podjęcia badań nad jego przeszłością. Ukoronowaniem wielu zmuśnych i długotrwałych wysiłków z tym związanych było założycielskie Walne Zebranie członków nowo powstałego Radomskiego Towarzystwa Naukowego w dniu 25 października 1963 r., które zapoczątkowało w ten sposób swoją działalność społeczno-kulturalną i naukową w służbie regionu.

Przypadający w bieżącym roku jubileusz 20-lecia istnienia Towarzystwa daje okazję do przedstawienia społeczeństwu Ziemi Radomskiej jego dorobku naukowo-badawczego, edytorskiego oraz popularyzatorskiego wiedzy o regionie. Należy bowiem w tym miejscu podkreślić, że RTN w swojej 20-letniej działalności utrzymywało swój regionalny charakter wypełniając rzetelnie nałożone na siebie funkcje i zadania społeczne.³

CEL OPRACOWANIA. PERIODYZACJA DZIEJÓW TOWARZYSTWA

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie zwięzłego zarysu działalności RTN w pierwszym 20-leciu jego istnienia. Zarys ten zostanie przedstawiony w oparciu o zaproponowaną przez autora niniejszego opracowania periodyzację dziejów Towarzystwa.

Dwudziestolecie RTN można podzielić na dwa następujące po sobie i różniące się okresy, a mianowicie: okres 1, obejmujący lata 1963—1975 (ściśle do dnia 1.VI.1975 r., tj. do utworzenia województwa radomskiego) oraz okres 2 — od 1.VI.1975 r. do chwili obecnej.⁴ Data 1.VI.1975 r. jest dlatego ważna, że z powstaniem województwa działalność RTN została rozszerzona na jego cały obszar.

W obrębie każdego z wymienionych wyżej okresów działalności Towarzystwa można wyróżnić kilka podokresów. Tak więc periodyzację dotychczasowych dziejów RTN możnaby ująć następująco:

Okres 1, obejmujący działalność Towarzystwa od jego powstania do 1.VI.1975 r., w ramach którego można wyróżnić cztery podokresy:

a) lata 1963—1964, tj. działalność nowo powstałego stowarzyszenia w jego stadium początkowym,

b) lata 1965—1969, charakteryzujące się pomyślnym rozwojem działalności RTN, w szczególności podjęcie prac badawczych, ukazanie się pierwszych wydawnictw jak też organizowanie sesji naukowych i odczytów,

c) trzeci podokres, tj. lata 1970—1971, cechuje osłabienie działalności RTN, pogłębione decyzją Prezydium WRN w Kielcach z 20.IX.1971 r. o zawieszeniu jego działalności oraz

³ O pracy Towarzystwa pisaliśmy szerzej na łamach wydawnictwa okolicznościowego z okazji 10-lecia jego istnienia (Radomskie Towarzystwo Naukowe 1963—1973, Radom 1973) oraz na łamach „Biul. Kwart. RTN” z okazji 15-lecia (z. 2—4 z 1978 r.) jak też w późniejszych zeszytach tegoż kwartalnika zawierających sprawozdania z działalności RTN (z. 1 z 1980 oraz z. 1 z 1981). Zachowały się również podstawowe dokumenty z działalności Towarzystwa w postaci protokołów z posiedzeń Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Walnych Zebrań, plany pracy oraz sprawozdania z ich wykonania i in.

⁴ Zob. art. St. Ośko: „15 lat działalności RTN w służbie regionu 1973—1978”. Radom RTN, 1978, Biul. Kwart. RTN, T. XV z. 2—4, s. 13.

d) podokres obejmujący lata 1972 do 1.VI.1975, który charakteryzuje się działalnością zarządu na rzecz przezwyciężenia trudności w pracy Towarzystwa, ożywienia jego działalności, zdobycia środków finansowych, jak też pozyskiwania nowych członków. Ważnym wydarzeniem w życiu RTN w tym czasie była uroczystość 10-lecia jego istnienia.

Okres drugi w historii RTN zapoczątkowało, jak to już była o tym mowa wcześniej, powstanie województwa.

W okresie tym, który trwa do chwili obecnej można wyróżnić trzy następujące podokresy:

a) od 1.VI.1975 — do końca 1976 r., tj. podokres charakteryzujący się przeżywaniem przez Towarzystwo przejściowych trudności w związku z brakiem środków finansowych na jego działalność merytoryczną (władze wojewódzkie nie uruchomiły jeszcze dotacji finansowych dla RTN), przy jednoczesnych przedsięwzięciach na rzecz rozszerzenia swojej działalności na teren województwa;

b) podokres obejmujący lata 1977—1980, który cechował dynamiczny rozwój działalności Towarzystwa we wszystkich jego dziedzinach, a w tym również jego rozwój organizacyjny oraz

c) podokres trzeci, zapoczątkowany w 1981 r., a trwający praktycznie do chwili obecnej, to podokres bardzo niepomyślny w historii Towarzystwa, charakteryzujący się postępującym spadkiem aktywności członków w warunkach niezwykle skomplikowanych dla naszego kraju, a następnie częściowym zawieszeniem jego działalności merytorycznej w warunkach stanu wojennego. Podokres ten obejmuje również wysiłki zarządu, podejmowane nieprzerwanie od dwóch lat, na rzecz przezwyciężenia występujących w pracy RTN trudności, a także na rzecz odbudowy oraz uaktywnienia jego ogniw organizacyjnych. Autor żywi nadzieję, że trudności, o których tu mowa, zostaną wkrótce zlikwidowane, a w historii naszego Towarzystwa rozpocznie się nowy, bardziej pomyślny dla niego okres.

Przejdźmy obecnie do przedstawienia zarysu historycznego RTN w oparciu o przedstawioną wyżej periodyzację.

POCZĄTKI DZIAŁALNOŚCI RTN (1963—1964)

Pierwsze inicjatywy w sprawie powołania do życia regionalnego towarzystwa naukowego w Radomiu podjęła grupa miejscowych działaczy społecznych, kulturalnych i oświatowych na początku 1959 r. Jak pisze Helena Kisiel, jedna z członków założycieli RTN, pierwsze zebranie w tej sprawie zorganizowano w Domu Esterki w dniu 11.III.1959 r. Z grupą zainteresowanych przedstawicieli środowiska radomskiego spotkał się członek zarządu Kieleckiego Towarzystwa Naukowego dr Antoni Artymiak.⁵ Warto dodać, że pismo zapraszające na powyższe zebranie podpisali: Władysław Prawdzik — kierownik Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Kielcach Oddział w Radomiu oraz Stefan Witkowski — prezes Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych. Zarówno W. Praw-

⁵ Kieleckie Towarzystwo Naukowe powstało w dniu 27.XII.1957 r. Zob. „Studia Kieleckie”, Kielce, KTN, 1982, z. 1/33, s. 16. Jak się dało ustalić na podstawie dokumentów archiwalnych w biurze KTN, do Towarzystwa tego należeli w 1958 r. z terenu Radomia: Anna Apanowicz, Jerzy Jędrzejewicz oraz Włodzimierz Sedlak. Zachowały się do chwili obecnej ich deklaracje z prośbą o przyjęcie w poczet członków rzeczywistych KTN.

dzik jak i S. Witkowski byli znanymi działaczami społeczno-kulturalnymi w Radomiu. Prowadzone wówczas rozmowy w sprawie zorganizowania towarzystwa naukowego nie dały rezultatu. Oto co pisała na ten temat H. Kisiel: „Pomimo zapewnień prezesa Kieleckiego Towarzystwa Naukowego — Edmunda Massalskiego, wyrażonych w piśmie z dnia 20.XII.1959 r. o dobrych „możliwościach rozbudowy Waszego ośrodka (chodziło o perspektywy rozwojowe Radomskiego Oddziału Towarzystwa) — faktycznie wtedy nie doszło do organizacji Towarzystwa Naukowego na gruncie Radomia”.⁶

Jak wynika z treści przytoczonego tu fragmentu pisma prezesa E. Massalskiego, w Radomiu miał powstać Oddział Kieleckiego Towarzystwa Naukowego.⁷

Niepowodzenia nie załamały działaczy społeczno-kulturalnych w ich usilnych staraniach o utworzenie w Radomiu towarzystwa naukowego. Starania ich były wspierane przez miejskie władze polityczne i administracyjne, Front Jedności Narodu oraz instytucje i stowarzyszenia kulturalne. Poparł je również ówczesny poseł Ziemi Radomskiej i sekretarz PAN, prof. Henryk Jabłoński. Po czterech latach nieprzerwanych starań, Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach Urząd Spraw Wewnętrznych podjęło w dniu 30.IX.1963 r. decyzję o zarejestrowaniu towarzystwa p.n. „Radomskie Towarzystwo Naukowe” w Radomiu. Tak więc za datę powstania RTN należy uznać dzień 30.IX.1963 r., bowiem w związku z decyzją Urzędu Spraw Wewnętrznych PWRN w Kielcach o rejestracji Towarzystwa rozpoczął swoją działalność Komitet Organizacyjny, któremu przewodniczył Stefan Witkowski.

W dniu 3.X.1963 r. nastąpiło zatwierdzenie Statutu Towarzystwa. W jego przypisach końcowych określono termin zwołania Walnego Zebrania dla wyboru władz oraz upoważniono Stefana Witkowskiego „do załatwienia spraw związanych z rejestracją Towarzystwa, zwołania pierwszego Walnego Zebrania i przyjmowania nowych członków”.

Pod treścią statutu znajdują się nazwiska 17 członków założycieli, którzy z chwilą zarejestrowania Towarzystwa stali się zgodnie ze statutem, jego członkami rzeczywistymi. Oto ich nazwiska w ujęciu alfabetycznym: Jan Boniecki, Antoni Bryński, Maria Gajewiczowa, Edward Grajewski, Eugeniusz Jędrzejewski, Marcei Karczemny, Ewa Kierzkowska, Helena Kisiel, Jan Małachowski, Longin Raszewski, Stanisław Suchecki, Henryk Sznuro, Waclaw Telus, Maria Wicińska, Zygmunt Wilczyński, Stefan Witkowski i Czesław Tadeusz Zwolski.

Pierwsze Walne Zebranie Radomskiego Towarzystwa odbyło się w dniu 25.X.1963 r. w sali konferencyjnej Zjednoczenia Przemysłu Odlewniczego. Jak wynika z protokołu, akces do Towarzystwa zgłosiło wówczas łącznie 59 osób, z czego w obradach Walnego Zebrania uczestniczyło 35 osób, (24 osoby usprawiedliwiło swoją nieobecność). Zebranie otworzył Stefan Witkowski stwierdzając, że na sali znajduje się dostateczna ilość członków do podjęcia uchwał oraz wyboru władz. Na jego wniosek przewodniczącym zebrania wybrano inż. Zygmunta Wilczyńskiego, ówczesnego

⁶ H. Kisiel: Radomskie Towarzystwo Naukowe. 1963—1973 wyd. jubileuszowe na 10-lecie RTN pt. *Radomskie Towarzystwo Naukowe 1963—1973*, Radom, 1973, s. 6. Informacje dotyczące początków działalności RTN pochodzą z wymienionego tu źródła.

⁷ Protokół z pierwszego Walnego Zebrania RTN w dniu 25.X.1963 r. „Biul. Kwrat. RTN”, Radom RTN, 1964, t. I, z. 1, s. 70.

zastępcę przewodniczącego Prezydium MRN, a na sekretarza mgr Helenę Kisiel — kierownika Wojewódzkiego Archiwum Państwowego Oddział w Radomiu.

Obrady były nacechowane troską o pomyślny start powstałego Towarzystwa, o właściwą organizację jego pracy oraz nakreślenie kierunków jego działalności społeczno-naukowej na miarę potrzeb regionu oraz możliwości realizacji członków. Zgodnie ze statutem terenem działalności RTN był obszar ówczesnego województwa kieleckiego „ze szczególnym uwzględnieniem miasta Radomia i regionu radomskiego” (§ 4 statutu).

Podstawą do dyskusji był projekt planu pracy Towarzystwa na rok 1964 przedstawiony przez mgra Stefana Witkowskiego w imieniu Komitetu Organizacyjnego. Jak z niego wynika, działalność merytoryczna członków miała się skupić w następujących czterech komisjach naukowych: Komisja Nauk Przyrodniczych, Komisja Historii i Nauk Społecznych, Komisja Kultury i Sztuki oraz Komisja Nauk Technicznych. Zapowiadano też powołanie własnego organu wydawniczego w postaci rocznika, a do jego uruchomienia — wydawanie biuletynów informujących członków o treści wygłoszonych referatów o przygotowywanych pracach naukowych. Zapowiadano również zorganizowanie dokumentacji naukowej dotyczącej głównie problematyki Radomia. Ważną częścią programu działalności RTN było sprecyzowanie problematyki badań regionalnych, problematyki sesji naukowych oraz podjęcie działalności na rzecz pozyskania do współpracy z Towarzystwem — placówek naukowo-badawczych, wyższych uczelni, stowarzyszeń naukowych, instytucji kulturalnych oraz zakładów pracy. Przedstawiony przez S. Witkowskiego projekt planu pracy został przyjęty po wprowadzeniu do niego zgłoszonych w toku dyskusji wniosków.

W wyborach tajnych wybrano zarząd w następującym składzie: mgr S. Witkowski — prezes, mgr L. Raszewski — wiceprezes, mgr H. Kisiel sekretarz, A. Bryński — skarbnik, mgr Cz.T. Zwolski — zastępca sekretarza oraz mgr M. Gajewiczowa i mgr inż. Edmund Kędziński — zastępcy członków. Do Komisji Rewizyjnej natomiast wybrano — inż. Z. Wilczyńskiego (przewodniczący) oraz dr Stefana Hańskiego, mgr Marka Gawlika i mgr Leona Skowrońskiego (członkowie). Zgodnie z porządkiem dziennym Walne Zebranie dokonało również wyboru tzw. organizatorów Komisji Naukowych, którymi zostali: Komisji Nauk Przyrodniczych — mgr inż. Teodor Zieliński, Komisji Kultury i Sztuki — mgr Anna Apanowicz, Komisji Historii i Nauk Społecznych — mgr Aleksander Czaplicki, Komisji Nauk Technicznych — mgr inż. Mieczysław Pietrzykowski. W końcowej części zebrania uchwalono składkę członkowską w wysokości 24 zł rocznie.⁸

Wybrane na omawianym wyżej Walnym Zebraniu władze Towarzystwa rozpoczęły energicznie swoją działalność. Zgodnie z § 35 i § 36 Statutu zarząd składał się z 5 członków, 2 zastępców oraz przewodniczących komisji naukowych, a Komisja rewizyjna z 3 członków i 1 zastępcy.

Działalność Towarzystwa od pierwszych chwil jego istnienia opierała się na pracy społecznej jego członków a głównie zarządu. Początkowo

⁸ Przebieg Walnego Zebrania RTN z dnia 25.X.1963 r. przedstawiono w oparciu o protokół zamieszczony w „Biul. Kwart. RTN” z. 1 z 1964 r., uzupełniony o artykuł H. Kisiel pt. „Radomskie Towarzystwo Naukowe 1963—1973, op. cit.

nie było środków finansowych ani też lokalu na jego działalność. Skromne środki na działalność merytoryczną RTN przekazywał w formie dotacji Wydział Kultury Prezydium Miejskiej Rady Narodowej. Towarzystwo przyjmowało także środki pieniężne od instytucji w formie zleceń na wykonanie określonych prac badawczych. I tak na ogólną sumę wpływów za okres od 25.X.1963 do 31.XII.1964 r. 121.425 zł, dotacje Prezydium MRN wyniosły 109.000, a środki w formie zleceń na opracowania naukowe 11.971 zł, składki członkowskie zaś wyniosły w tym czasie łącznie tylko 504 zł. Lokalu na działalność Towarzystwa udzieliło gościnnie Archiwum Państwowe w Radomiu, w swojej siedzibie w Ratuszu. W jednym, wygospodarowanym pokoju ulokowano Biuro Towarzystwa. Pokój ten dzieliło RTN z Oddziałem Radomskim Polskiego Towarzystwa Historycznego. Sytuacja taka utrzymuje się bez zmian do dnia dzisiejszego.

Jakimi pracami zajmowało się RTN w ostatnich miesiącach 1963 r. oraz w r. 1964? Były to głównie prace o charakterze organizacyjnym, a więc organizacja Biura, organizacja pracy komisji naukowych, zapoczątkowanie biblioteki naukowej (pierwsze pozycje biblioteczne pochodziły z darowizn członków i instytucji), zapoczątkowanie opracowania bibliografii regionu przez Stanisława Zielińskiego oraz nawiązywanie współpracy z przedstawicielami świata nauki, z uczelniami i placówkami naukowo-badawczymi.

W sprawach edytorskich rozpoczęto pracę nad przygotowaniem rocznika. Na jego treść złożyły się artykuły na pracę zbiorową pt. „Rozwój Radomia w latach 1945—1964”, obrazujące rozwój społeczno-gospodarczy i kulturalny Radomia w 20-lecie powojennym. Pracami nad rocznikiem kierował dr S. Witkowski. Dzięki staraniom zarządu Towarzystwa uzyskano w październiku 1964 r. zgodę na wydawanie periodyka pt. „Biuletyn Kwartalny RTN” w nakładzie 200 egzemplarzy.⁹ W 1964 r. ukazał się jedynie jeden zeszyt periodyku. Jego szata edytorska była bardzo skromna (niskiej jakości papier). Powielano go sposobem gospodarczym na powielaczu elektrycznym w Prezydium MRN. Na jego zawartość złożyły się artykuły o tematyce geologicznej i ekologicznej Radomia oraz artykuł na temat rozwoju granic administracyjnych powiatu radomskiego. W zeszycie tym zamieszczono również protokół z Walnego Zebrania RTN z dnia 25.X.1963 r. oraz statut Towarzystwa. Komitet Redakcyjny „Biuletynu” stanowili: dr S. Witkowski — przewodniczący, mgr A. Czaplicki, mgr M. Gajewiczowa, dr Witold Hański, mgr H. Kisiel, mgr L. Raszewski oraz mgr Cz.T. Zwolski — członkowie.¹⁰

Nastąpił także wzrost liczby członków RTN. Pod koniec roku 1964 Towarzystwo liczyło 83 członków rzeczywistych.¹¹

ROZWÓJ DZIAŁALNOŚCI TOWARZYSTWA W LATACH 1965—1969

Lata 1965—1969 należą do pomyślnych w historii Radomskiego Towarzystwa Naukowego. Po pomyślnym starcie Towarzystwo wkroczyło w stadium intensywnej pracy we wszystkich dziedzinach określonych w statucie. Przede wszystkim należy podkreślić tu troskę jego władz

⁹ Sprawozdanie z działalności RTN za okres od 25.X.1963 r. do 31.XII.1964 r., „Biul. RTN”, Radom RTN, T. II, z. 1 z 1965 r., s. 77—84.

¹⁰ „Biul. Kwart. RTN”, T. I, z. 1 z 1964 r.

¹¹ Sprawozdanie z działalności RTN od 25.X.1963 r. do 31.XII.1964 r. op. cit.

nad zwiększeniem liczby członków pozyskując w szeregi Towarzystwa znanych w mieście społeczników, działaczy gospodarczych oraz pracowników oświaty, kultury i nauki. Pozyskiwano na członków i współpracowników RTN pracowników instytucji naukowych i wyższych uczelni związanych z Radomiem swoim pochodzeniem względnie problematyką pracy badawczej. Dzięki temu w szeregach Towarzystwa znaleźli się: prof. Jan Pazdur z IHKM PAN — długoletni konsultant wydawnictw RTN od początków jego działalności, rektor WSI w Radomiu — doc. M. Pietrzykowski, doc. Edward Krzywicki, doc. Wojciech Kalinowski z Instytutu Urbanistyki i Architektury z Warszawy — znawca problematyki miast oraz dr Ryszard Zaręba z SGGW-AR, a spośród miejscowego środowiska pozyskano do pracy w Towarzystwie dra Stefana Witkowskiego, dra Stefana Hańskiego, dra Witolda Hańskiego, ks. dra Włodzimierza Sedlaka, znanego i zasłużonego działacza społeczno-politycznego Józefa Grzeczmarowskiego, literata — Jana Gauze, Jerzego Szymkowicza-Gombrowicza, art. malarza Wacława Dobrowolskiego, architekta Alfonsa Pinno, a także wybitnych regionalistów Kazimierza Mroza, Michała T. Osińskiego, A. Apanowicz, A. Czaplickiego, W. Dąbkowskiego, M. Gajewiczową, H. Kisiel, M. Sołtyka, W. Telusa, S. Zielińskiego, T. Zielińskiego, T. Żelnio i in. Dzięki temu liczba członków Towarzystwa wzrosła z 98 w 1965 r. do liczby 127 w r. 1969.

Do współpracy z Towarzystwem pozyskano w omawianym tu czasie m.in. znanych naukowców: prof. prof. H. i K. Wejherców i doc. A. Gruszeckiego z Politechniki Warszawskiej, dr B. Wyrozumską, doc. W. Piotrowskiego z Politechniki Łódzkiej, dra W. Kawalca z Warszawy, dra J. Naumjuka z Kielc i in.

Zacieśniła się także współpraca RTN z miejscowymi instytucjami kulturalnymi, zakładami pracy, administracją terenową oraz związkami zawodowymi (np. w 1968 r. zawiązała się pożyteczna współpraca między RTN i ZNP). Jak pisze H. Kisiel w cytowanym już kilkakrotnie artykule na 10-lecie RTN, na wspólnym zebraniu członków zarządu z zarządem Kieleckiego Towarzystwa Naukowego, odbytym w dniu 16.X.1969 r. omówiono zasady współpracy między obydwojema Towarzystwami. Uzgodniono między innymi, że sferą oddziaływania RTN będzie północna część województwa kieleckiego, natomiast południowa — w sferze oddziaływania KTN.

Praca członków RTN koncentrowała się w komisjach naukowych. Utworzone na Walnym Zebraniu w dn. 25.X.1963 r. 4 komisje naukowe nie spełniały oczekiwanych nadziei. W 1965 r. odbyły one łącznie tylko 4 posiedzenia. W związku z ich słabą aktywnością w miejsce dotychczasowych 4 komisji utworzono w r. 1966 3 nowe komisje naukowe tj. Komisja Historyczna, której kierownictwo powierzono J. Bonieckiemu, Komisja Nauk Społecznych, której przewodniczącym został A. Czaplicki oraz Komisja Przyrodnicza, której przewodniczącym został w dalszym ciągu T. Zieliński. W 1969 r. nastąpiła zmiana na stanowisku przewodniczącego Komisji Nauk Społecznych, której kierownictwo objął wówczas doc. dr Wojciech Kalinowski. Do podstawowych form pracy komisji należały: posiedzenia naukowe, przygotowanie konferencji na określone tematy oraz opiniowanie przygotowanych do druku artykułów na łamach kwartalnika, a także innych wydawnictw RTN.

Wybrany na Walnym Zebraniu w dn. 25.X.1963 r. zarząd Towarzystwa zakończył swoją kadencję w kwietniu 1966 r.

W dniu 29.IV.1966 r. Walne Zebranie dokonało wyboru nowego zarządu w poszerzonym składzie 10-osobowym.¹² Prezesem został w dalszym ciągu dr S. Witkowski, wiceprezesami: L. Raszewski i M. Pietrzykowski, sekretarzem H. Kisiel, z-cą sekretarza M. Gajewiczowa, skarbnikiem — L. Skowroński, z-cą skarbnika — A. Czaplicki, a członkami Zarządu Witold Hański, Marian Sołtyk i T. Zieliński. Zarząd w powyższym składzie utrzymał się w zasadzie bez zmian do 1971 r. Jedyne nastąpiła zmiana na stanowisku wiceprezesa w 1970 r. W związku ze śmiercią doc. M. Pietrzykowskiego funkcję tę objął z dniem 20.VI.1970 r. doc. W. Kalinowski. Należy podkreślić, że praca zarządu była systematyczna i niezwykle owocna. Inicjatywa i energia zarządu a w szczególności jego prezesa S. Witkowskiego, pomnażała dorobek pracy Towarzystwa, liczący się zarówno w skali miasta jak i regionu.

Rozwój działalności Towarzystwa, wzrastające przed nim zadania, w tym szczególnie zadania w zakresie prac badawczych oraz wydawniczych, był możliwy dzięki posiadaniu środków finansowych. Pochodziły one głównie z dotacji Prezydium MRN Wydział Kultury oraz środków przekazywanych Towarzystwu na zadania zlecone (głównie na prowadzone prace badawcze i konserwatorskie nad zespołem murów obronnych w Radomiu). I tak np. wpływy w budżecie RTN wynosiły ogółem w 1965 r. — 164.782 zł, z tego dotacje Prezydium MRN stanowiły 107.200 zł. Wzrosły one wydatnie w r. 1967 i wynosiły na zadania zlecone — 603.747 zł, dotacje Prez. MRN — 143.000 zł. Razem z posiadanymi już środkami budżet RTN po stronie wpływów wynosił 849.551 zł. A więc jak na ówczesne relacje cenowe była to suma dość znaczna. Podobna sytuacja pod tym względem kształtowała się w następnych dwóch latach.

Jakimi głównie pracami zajmowało się Towarzystwo w omawianym tu podokresie lat 1965—1969?

W związku z tym, że działalność RTN w latach 1965—1969 została omówiona szczegółowo przez sekretarza naukowego H. Kisiel, w cytowanym parokrotnie artykule na 10-lecie RTN, ograniczymy się tu jedynie do kilku ogólnych refleksji. Przede wszystkim trzeba tu zauważyć, że była to praca wielopłaszczyznowa, prowadzona w wielu dziedzinach, a więc praca naukowo-badawcza, popularyzatorska wiedzy o mieście i regionie, organizowanie sesji popularno-naukowych, opracowywanie bibliografii regionalnej oraz rozbudowana działalność edytorska. Z uznaniem należy podkreślić, że dzięki energii i pasji społecznikowskiej Zarządu oraz współpracujących z nim aktywnych członków Towarzystwa, w tak krótkim czasie rozbudowano i zdynamizowano jego działalność.

W omawianych tu latach w pracy RTN dominowała problematyka historyczna, głównie związana z dziejami Radomia jako ważnego ośrodka gospodarczego i kulturalnego w regionie. Głównym tematem badawczym, realizowanym przez Towarzystwo w latach 1966—1971 przy współpracy z Prezydium MRN i Wojewódzkim Konserwatorem pod kierunkiem Politechniki Warszawskiej były prace naukowo-badawcze i konserwatorskie nad zespołem murów obronnych Radomia. Komisarzem konserwacji murów obronnych w Radomiu był z ramienia RTN mjr Michał T. Osiński — przewodniczący Klubu Miłośników Radomia i Ziemi Radomskiej.

¹² Walne Zebranie członków RTN uchwaliło w dniu 29.IV.1966 r. częściową zmianę statutu, która została zatwierdzona w dniu 24.V. tegoż roku przez Urząd Spraw Wewnętrznych Prezydium WRN w Kielcach.

Problematyce historycznej poświęcono także sesje i konferencje popularno-naukowe, a w wśród nich odbyta w r. 1967 konferencja pt. „*Walory zabytkowe m. Radomia*”, czy zorganizowana w r. 1969 ogólnopolska sesja naukowa nt. prac konserwatorskich miast kazimierzowskich. Organizowano również sesje poświęcone ważniejszym wydarzeniom historycznym, jak np. z okazji 50-lecia odzyskania niepodległości, rocznicy powstania PKWN, rocznicy wyzwolenia Radomia spod okupacji hitlerowskiej, rocznicy powstania KPP, PPR i in.

Inną dziedziną zainteresowań naukowych RTN w tym czasie była problematyka i metodologia badań regionalnych, problematyka rozwoju przestrzennego Radomia, a także zagadnienia terenów zielonych w mieście. Towarzystwo uczestniczyło ponadto aktywnie w obchodach 1000-lecia Państwa Polskiego, Roku Ziemi Kieleckiej oraz Dni Radomia.

Ważnym działem pracy RTN była popularyzacja wiedzy o mieście i regionie. Zadania z tym związane realizowano w ramach utworzonego Studium Wiedzy o Regionie poprzez organizowane odczyty oraz konkursy i turnieje dla młodzieży. W ramach informacji naukowej o Radomiu i regionie publikowano na łamach „*Biuletynu*” kolejne opracowania bibliografii, których autorem był Stanisław Zieliński. Należy tu również wspomnieć o prowadzonej z inicjatywy RTN organizacji w Radomiu muzeum przemysłu skórzanego. Pracami organizacyjnymi kierowała komisja, której przewodniczyła mgr H. Kisiel. W jej skład wchodziła z ramienia RTN: H. Kisiel, A. Aapanowicz i S. Hański, a ze strony RPZS „*Radoskór*” — dyr. A. Kostrzewa.

Dowodem szeroko rozwiniętej działalności edytorskiej jest wydanie pod auspicjami RTN w latach 1965—1969 łącznie 10 pozycji oraz złożenie do druku kilku dalszych opracowań (szerzej na ten temat w artykule H. Kisiel z okazji 10-lecia RTN oraz w innych opracowaniach zawartych w niniejszym zeszycie). Nie udało się niestety, zrealizować koncepcji wydawania rocznika. Z powodzeniem natomiast wydawano kolejne tomy „*Biuletynu Kwartalnego RTN*”. Mimo obiektywnych trudności wydawano go w miarę systematycznie bez większych opóźnień. W 1965 r. wydano 3 zeszyty, w tym ostatni był zeszytem podwójnym. W latach 1966—1967 — po 4 zeszyty pojedyncze, w r. 1968 — ukazały się 3 zeszyty (ostatni podwójny), a w r. 1969 — 3 zeszyty (zeszyt pierwszy podwójny).

Kwartalnik stał się wiernym odzwierciedleniem prowadzonych przez Towarzystwo prac naukowych i badawczych. Jak to już było wspomniane wcześniej, szata graficzna periodyku była bardzo skromna. W dalszym ciągu jego nakład wynosił 200 egz. Edycja „*Biuletynu*” uległa zdecydowanej poprawie od zeszytu 1 z 1968 r. Wiąże się to z działalnością doc. dra W. Kalinowskiego, który podejmując pracę społeczną w redakcji „*Biuletynu*” włożył wiele wysiłku nad ujednoczeniem układu treści poszczególnych zeszytów, był faktycznie ich redaktorem naukowym, a nade wszystko — umieścił druk kwartalnika w dziale wydawniczym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Objętość zeszytu wynosiła 4 arkusze wydawnicze, a jego cena — 10 zł. Redaktorem była Maria Wierachowska-Jankowska, a konsultantem w dalszym ciągu — prof. J. Pazdur.

Skład Komitetu Redakcyjnego kwartalnika ulegał częściowym zmianom. Od początku ukazywania się „*Biuletynu*” komitetem redakcyjnym

kierował prezes, dr S. Witkowski. Wyłoniony w czerwcu 1969 r. Komitet Redakcyjny „*Biuletynu*” przedstawiał się następująco: S. Witkowski (przewodniczący), H. Kisiel (sekretarz), M. Gajewiczowa, W. Kalinowski — redaktor naukowy, M. Pietrzykowski, L. Skowroński, S. Suchecki oraz T. Zieliński.

PRZEJŚCIOWE TRUDNOŚCI I ZAHAMOWANIA W PRACY

(1970—1971)

W latach 1970—1971 były kontynuowane przez RTN prace naukowo-badawcze i konserwatorskie nad zespołem murów obronnych. Ukazały się drukiem 3 pozycje, przygotowane i oddane do druku przed 1970 r. W pracy Towarzystwa jednakże zaczęły się zarysowywać w 1970 r. zahamowania. Czym one zostały spowodowane?

Jedną z przyczyn powstających trudności w pracy RTN było zmniejszenie się liczby członków spowodowane przyczynami naturalnymi, tj. śmiercią¹³ oraz opuszczeniem Radomia w związku z podjęciem pracy w innych ośrodkach miejskich. Ponadto część członków zaawansowana wiekiem i osłabiona przebytymi chorobami nie mogła aktywnie uczestniczyć w pracach Towarzystwa. Jest faktem obiektywnym, że Radom przy końcu lat 60 i na początku lat 70 był pozbawiony dopływu kadr specjalistycznych. Tworzące się zaś i stabilizujące środowisko pracowników naukowo-dydaktycznych miejscowej uczelni (WSI) nie było zainspirowane do pracy w RTN. Z tych względów trudno było mówić o aktywnej i systematycznej pracy komisji naukowych. W zaistniałej sytuacji zarząd podjął na początku 1971 r. decyzję o przeprowadzeniu weryfikacji członków. W jej wyniku skreślono w dniu 21.IV. tegoż roku z listy członków 40 osób. Liczba członków Towarzystwa zmniejszyła się w związku z tym poważnie i wyniosła pod koniec 1971 r. 82 osoby. Sytuacja taka nie mogła wywrzeć ujemnych skutków na pracę RTN. Odbiło się to w zmniejszeniu się ilości odbytych posiedzeń komisji naukowych, w liczbie wygłoszonych dla środowiska odczytów oraz organizowanych sesji naukowych jak też w opracowywaniu przeznaczonych do druku publikacji. Ze znacznym opóźnieniem ukazały się również obydwa podwójne zeszyty „*Biuletynu Kwartalnego RTN*” za rok 1970.

W omawianym tu czasie zaawansowano prace nad Monografią historyczną Radomia pod redakcją prof. S. Hebrsta oraz nad Monografią powiatu radomskiego (obydwie prace zbiorowe), oddano natomiast zleceniodawcy, tj. Prezydium MRN w Starachowicach, maszynopis monografii historyczno-gospodarczej tegoż miasta.

Wysiłki władz RTN w kierunku zaaktywizowania działalności Towarzystwa zostały przerwane w związku z decyzją Urzędu Spraw Wewnętrznych Prezydium WRN w Kielcach z dnia 20.IX.1971 r. zawieszającą działalność Towarzystwa. Wyznaczono także kuratora, którym został mgr L. Skowroński, dotychczasowy wieloletni skarbnik RTN. Odwołanie się Zarządu Towarzystwa od decyzji władz wojewódzkich zostało załatwione odmownie przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pismem z dnia 19.XI.1971 r.

¹³ W latach 1965—1971 zmarło 8 członków RTN tj. E. Krzywicki (1965), W. Wigura (1966), J. Małachowski (1967), W. C. Pawłowski (1967), Lucyna Majewska (1968), W. Dobrowolski (1969), M. Pietrzykowski (1970) oraz J. Szymkiewicz-Gombrowicz (1971).

Co było przyczyną zawieszenia działalności RTN przez Prezydium WRN? Wśród zarzutów kierowanych pod adresem Zarządu był zarzut łamania dyscypliny finansowej odnośnie wydatkowania bezosobowego funduszu płac, prowadzenia działalności niezgodnej ze statutem (chodziło o prace badawczo-konserwatorskie nad murami obronnymi Radomia), a także zarzut zmonopolizowania przez niektóre osoby sprawy publikowania prac autorskich.

Należy podkreślić, że przeprowadzający kontrolę finansową Towarzystwa Inspektorat Kontrolno-Rewizyjny w Kielcach już wcześniej, bo w pierwszej połowie 1971 r. zalecił przekazanie prac badawczych przy murach obronnych miasta konserwatorowi zabytków Radomia. W drugiej połowie roku nastąpiło natomiast przekazanie materiałów budowlanych.

W wyniku przeprowadzonych rozmów wyjaśniających odwieszenie działalności RTN nastąpiło w listopadzie 1971 r. W dniu 22 listopada odbyło się Nadzwyczajne Walne Zebranie członków, w czasie którego kurator Towarzystwa złożył obszernie wyjaśnienie dotyczące przyczyn zawieszenia RTN oraz przedstawił sprawę wznowienia jego działalności. Podstawowym warunkiem, jaki władze administracyjne sformułowały w tej kwestii, to warunek, aby RTN w swojej działalności przestrzegało ściśle statutu.

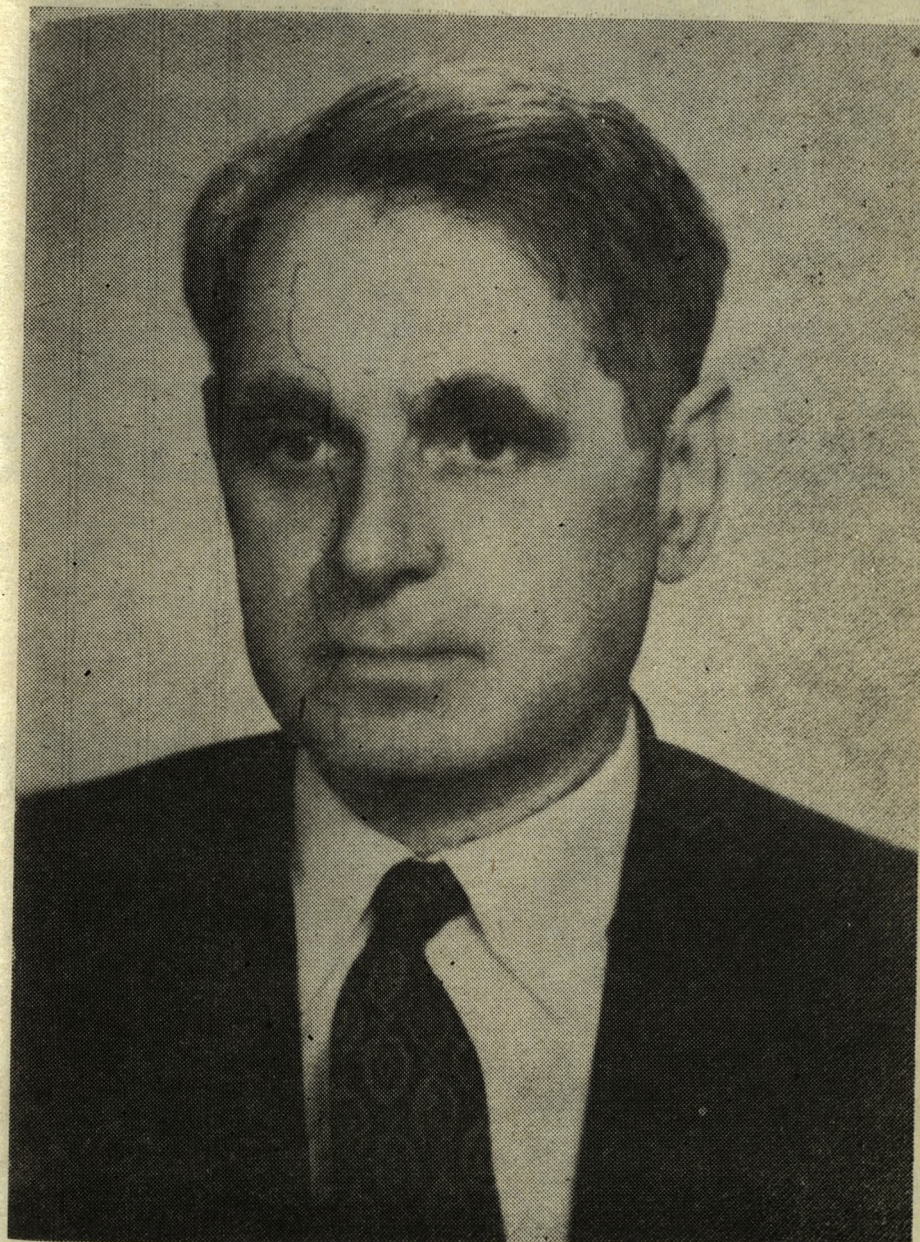
W związku z tym, że dotychczasowy zarząd Towarzystwa z jego prezesem dr S. Witkowskim złożył rezygnację z pełnionych funkcji Walne Zebranie dokonało wyboru nowych władz.¹⁴

Wybrany wówczas Zarząd Towarzystwa przedstawiał się następująco: prezes — dr J. Boniecki, wiceprezesa — dr Stanisław Cieśliński i mgr Marek Gawlik, sekretarz — mgr H. Kisiel, z-ca sekretarza — mgr Stanisław Ośko, skarbnik — mgr L. Skowroński, z-ca skarbnika — mgr M. Sołtyk oraz z-cy członków zarządu — mgr A. Czaplicki, Mieczysław Korczyński i mgr Cz.T. Zwolski.

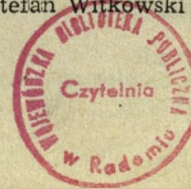
Wybrano także Komisję Rewizyjną w składzie: mgr Edward Bróz — przewodniczący, Ludomiła Holtzer oraz mgr Jan Franecki — członkowie, zaś mgr inż. Tadeusz Lipiec — jako zastępca członka. Przewodniczącymi komisji naukowej zostali: dr S. Cieśliński — Komisja Nauk Przyrodniczych, mgr M. Gawlik — Komisja Nauk Historycznych oraz mgr M. Sołtyk — Komisja Nauk Społecznych. W miejsce A. Wiecińskiej, na stanowisku sekretarki zatrudniono z dniem 1.I.1971 r. Wandę Gomziuk.

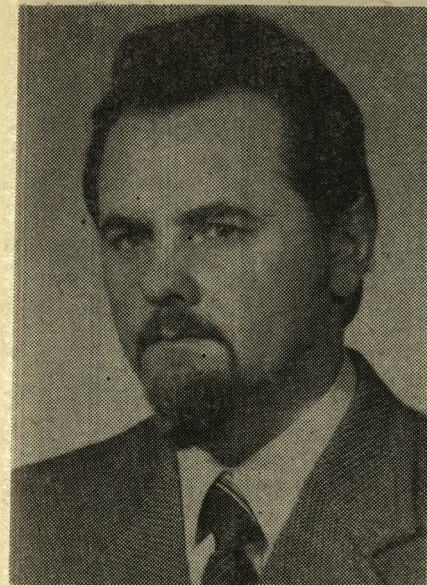
W dniu 1.XII.1971 r. nowo wybrany Zarząd obradował nad wznowieniem pracy wszystkich ogniw organizacyjnych Towarzystwa jak też nad wznowieniem przerwanych prac redakcyjnych przygotowywanych do druku publikacji oraz zeszytów kwartalnika. Wybrano także Komitet Redakcyjny „Biuletynu” w następującym składzie: J. Boniecki, S. Cieśliński, A. Czaplicki, Bogdan Darmas, M. Gawlik, W. Hański, H. Kisiel, S. Ośko, L. Skowroński, M. Sołtyk, S. Zieliński i Cz.T. Zwolski. Przewodniczącym Komitetu Redakcyjnego został A. Czaplicki, sekretarzem — H. Kisiel, a redaktorem — Cz.T. Zwolski. W dalszym ciągu konsultantem „Biuletynu” był prof. J. Pazdur.

¹⁴ Prezes dr S. Witkowski czując się dotknięty decyzją władz administracyjnych w sprawie zawieszenia RTN, jak też sformułowanymi przeciwko niemu zarzutami nie wziął także udziału w obradach Nadzwyczajnego Walnego Zebrania.

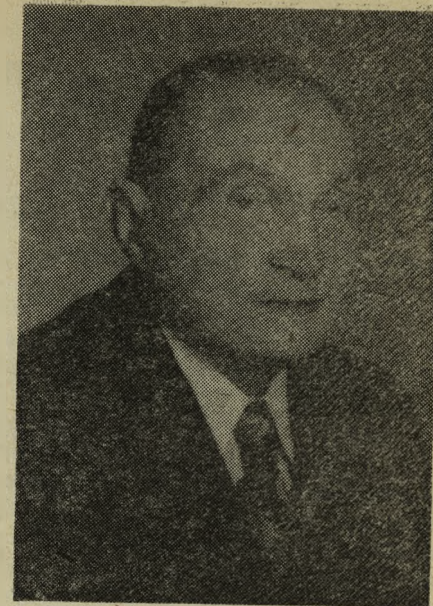

członek-założyciel RTN, pierwszy prezes Towarzystwa w latach 1963—1971
doc. dr hab. Stefan Witkowski

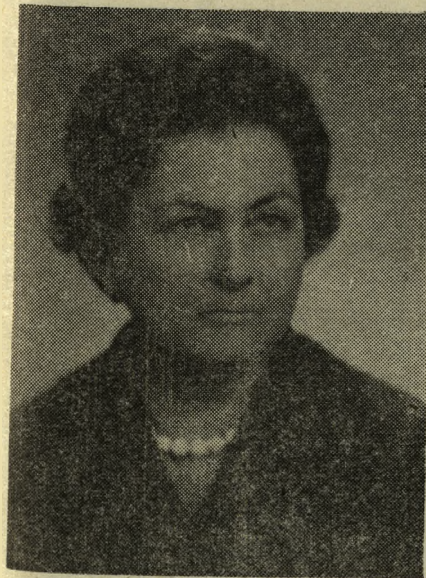

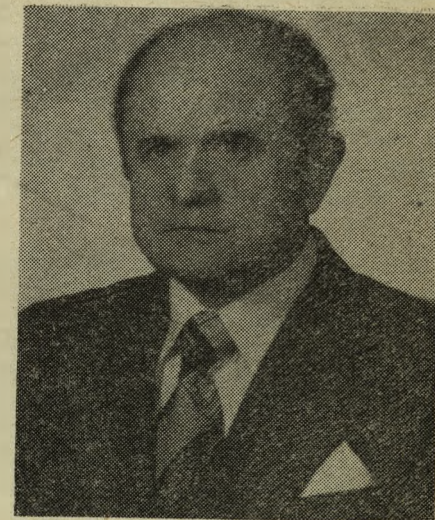
dr Jan Boniecki
członek-założyciel RTN, prezes
Towarzystwa w latach 1971—1975

mgr Marian Sołtyk
długoletni członek RTN, prezes
Towarzystwa w latach 1975—1977

dr Helena Kisiel
członek-założyciel RTN, sekretarz
naukowy Towarzystwa od 1963 r.

dr. Stanisław Ośko
długoletni członek RTN, prezes
Towarzystwa od 1977 r.

Przed nowo wybranymi władzami Towarzystwa stanęły niełatwe zadania. Brakło środków na działalność statutową. Budżet RTN, jak to wynika ze sprawozdania Zarządu za rok 1972, wynosił zaledwie 25.800 zł. Z tych względów przerwano w końcu 1971 r. prace nad utworzeniem muzeum garbarskiego. Na przełomie lat 1971 i 1972 IKR z Kielc dokonywał oceny działalności finansowej RTN.

Trudności finansowe Towarzystwa, a następnie zawieszenie jego działalności, spowodowały, że dopiero w r. 1972 oddano do druku tom VIII „Biuletynu” za rok 1971. Był to poczwórny zeszyt kwartalnika, wykonany po raz pierwszy przez Spółdzielnię Inwalidzką „Nowe Życie” w Radomiu w bardzo złej szacie graficznej oraz na złej jakości papierze.¹⁵ Po raz pierwszy wydano go w nakładzie 350 egzemplarzy. Treść zeszytu zawierała obszerniejszą publikację (liczącą 92 str.) S. Ośki pt. „Szkolnictwo radomskie w dniach okupacji hitlerowskiej” przekazaną przez Komisję Historyczną ZNP w Radomiu z opłaconym przez siebie honorarium autorskim, oraz w części „Materiały” wspomnienia z tajnego nauczania K. Piechockiej-Jurkowej i J. Cyrańskiej, a także drobniejsze opracowania J. Bonieckiego i Cz. T. Zwolskiego. Kończąc część zeszytu zawierała Bibliografię Radomia za 1969 rok w opracowaniu S. Zielińskiego.

Objawem normalizującej się sytuacji jest przygotowanie do druku w r. 1972 dwóch podwójnych zeszytów „Biuletynu” (Tom IX) drukowanych odtąd we wspomnianej już „Spółdzielni Inwalidzkiej” w Radomiu w nakładzie 350 egzemplarzy. Ostatni 3—4 zeszyt z 1972 r. ukazał się już w ulepszonej szacie graficznej. W r. 1972 ukazała się drukiem praca monograficzna pt. Powiat lipski — pod redakcją S. Berezowskiego, J. Gruski i S. Witkowskiego, Łódź 1972, s. 255. Zaczęły się aktywizować również komisje naukowe. W r. 1972 Towarzystwo było organizatorem sesji poświęconej Kazimierzowi Kelles-Krauzowi z okazji 100-lecia jego urodzin jak też współorganizatorem sesji naukowej z okazji 30-lecia powstania PPR. RTN uczestniczyło także w organizowaniu przez Archiwum Państwowe ogólnopolskiej sesji naukowej nt. „Archiwa warsztatem pracy historyka”. Podstawowa działalność statutowa Towarzystwa (opłacanie pracowników biura, finansowanie zeszytów „Biuletynu”) była opłacana podobnie jak w latach poprzednich przez Prezydium MRN w formie dotacji. Nie była to jednakże jeszcze pełna działalność. Dowodem tego jest skromne sprawozdanie za rok 1971, zamieszczone przez zarząd w zeszycie 3—4 „Biuletynu” z roku 1973.

Większe ożywienie w pracy Towarzystwa dało się zauważyć w r. 1973. Do stwierdzenia tego upoważnia liczba odbytych sesji naukowych oraz nasilono prace nad przygotowaniem do druku opracowań zwartych oraz zeszytów „Biuletynów”. I tak Komisja Nauk Historycznych występowała jako współorganizator sesji naukowej z okazji 200-lecia Komisji Edukacji Narodowej oraz współuczestniczyła w organizowaniu sesji popularno-naukowej wspólnie z dyrekcją Liceum Ogólnokształcącego im. T. Chałubińskiego nt. dziejów szkolnictwa średniego w Radomiu. Komisja Nauk Przyrodniczych zorganizowała ciekawą sesję nt. ochrony środowiska człowieka w regionie radomskim. Wspólnie z miejscowym Oddziałem „PAX” zor-

¹⁵ Zeszyty t. VII (1970 z. 1—4) były drukowane w Zakładzie Reprodukcyjnym w Warszawie, ul. Królewska 27.

ganizowano również sesję nt. aktywizacji małych miasteczek na przykładzie Skaryszewa.

Na treść dwóch podwójnych zeszytów „Biuletynów” tomu X (1973) złożyły się referaty przygotowane na sesję nt. ochrony środowiska człowieka (z. 1—2, którego redaktorem był doc. S. Cieśliński) oraz artykuły nt. postępowych tradycji radomskiego ruchu młodzieżowego (z. 3—4 przygotowany przez Komisję Historyczną).

Ważnym czynnikiem mobilizującym niewątpliwie członków RTN do pracy było zbliżające się w końcu 1973 r. 10-lecie istnienia Towarzystwa. Przygotowywano się do tej uroczystości bardzo starannie. Centralnym punktem uroczystości było Nadzwyczajne Walne Zebranie członków, zwołane przez Zarząd 14.XII.1973 r. Odbyło je w sali konferencyjnej Muzeum Regionalnego przy ul. Nowotki 12. Nastrój zebrania był uroczysty i podniosły. Wzięli w nim również udział przedstawiciele miejscowych władz politycznych i administracyjnych, którzy w swoich wystąpieniach podkreślili zasługi Towarzystwa w służbie miasta i regionu. Najbardziej zasłużeni i wyróżniający się w pracy członkowie otrzymali od zarządu dyplomy uzania „Za zasługi dla rozwoju Towarzystwa i badania naukowe regionu radomskiego”. W części naukowej zebrani wysłuchali referatu sekretarza mgr H. Kisiel, która omówiła zarys historyczny RTN w pierwszym 10-leciu jego istnienia oraz referat dra Jerzego Skowronka z Uniwersytetu Warszawskiego pt. „Radomskie Towarzystwo Naukowe w służbie regionu”.

Jubileusz 10-lecia upamiętniono wydaniem okolicznościowego wydawnictwa pt. „Radomskie Towarzystwo Naukowe 1963—1973”. Radom, 1973, s. 149 pod red. J. Bonieckiego. Na treść złożyły się wspomniane wyżej referaty H. Kisiel i J. Skowronka oraz w opracowaniu S. Zielińskiego — Bibliografia prac drukowanych członków RTN. W zakończeniu publikacji zamieszczono spis członków Towarzystwa, które zrzeszało wówczas w swoich szeregach 93 osoby.

W związku z zakończeniem kadencji władz, Walne Zebranie członków odbyte w kwietniu 1974 r. dokonało wyboru nowego zarządu oraz komisji rewizyjnej. Prezesem został w dalszym ciągu J. Boniecki, wiceprezesami: S. Cieśliński i M. Sołtyk, sekretarzem H. Kisiel, skarbnikiem — L. Skowronski, z-ca sekretarza — inż. Władysław Sobczyk, a z-cą skarbnika — A. Czaplicki. Zastępcami członków zarządu zostali: dr M. Gawlik, mgr inż. Stanisław Napora i dr S. Ośko. Przewodniczącą Komisji Rewizyjnej została L. Holtzer, a członkami: J. Franecki, T. Lipiec i mgr Kazimierz Rojewski. Kierownictwo komisji naukowych powierzono: doc. S. Cieślińskiemu — Komisja Przyrodnicza, dr M. Gawlik — Komisja Historyczna oraz dr S. Ośko — Komisja Nauk Społecznych. Komitetowi Redakcyjnemu „Biuletynu”, który pozostał w starym składzie bez większych zmian, przewodniczył prezes dr J. Boniecki.

Rocznica XXX-lecia Odrodzenia Polski została upamiętniona przez Towarzystwo wydaniem podwójnego zeszytu „Biuletynu” (z. 1—2 z 1974 r.), który przygotowała wcześniej Komisja Nauk Społecznych pod kierownictwem M. Sołtyka. Przedstawiono w nim w 8 artykułach dorobek Radomia w 30-leciu powojennym we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego, społecznego i kulturalnego. Drugi natomiast podwójny zeszyt „Biuletynu” (3—4 z 1974 r.) zawierał część referatów i głosy w dyskusji z sesji popularno-naukowej nt. ochrony środowiska człowieka odbytej w dniu 29.X.1973 r. i przygotowanej przez Komisję Nauk

Przyrodniczych. W r. 1974 przygotowano także dodatkowy zeszyt „Biuletynu”, który zawierał pracę J. Bonieckiego pt. „Rewolucja 1905—1907 roku w Radomiu” s. 228. W latach 1973—1974 opublikowano 3 prace zbiorowe o charakterze monograficznym, a także oddano do druku względnie przekazano w maszynopisie 4 dalsze opracowania, w tym oddano do druku większą pracę pod red. M. Kalinowskiego pt. „Urbanistyka i architektura m. Radomia”. Rozpoczęto także prace wstępne, nad encyklopedią m. Radomia. Członkowie Towarzystwa brali też udział w opracowaniu wydawnictwa okolicznościowego z okazji 50-lecia PTK-PTTK oraz w opracowaniu Monografii Zwolenia.

W r. 1974 Towarzystwo brało udział w organizowaniu 3 okolicznościowych sesji popularno-naukowych, a także w organizowaniu wystaw okolicznościowych, w tym w wystawie wydawnictw regionalnych w Katowicach oraz w wystawie wydawnictw woj. kieleckiego w ramach obchodów 30-lecia PRL. Członkowie Towarzystwa brali też udział w popularyzacji wiedzy o mieście w ramach działalności Studium Wiedzy o Radomiu.

W omawianym tu czasie następował powoli wzrost liczby członków. Zmarli natomiast następujący aktywni członkowie RTN: Włodzimiera Drewniewska (1972), Maria Maj (1973) a w 1974: dr Stefan Hański, Marian Łubiński, Henryk Sznuro i Tadeusz Żelnio. Pod koniec 1974 r. Towarzystwo liczyło tylko 94 członków.

1975 rok przyniósł w efekcie wydanie przez Towarzystwo 4 pozycji zwartych, w tym 2 prace z zakresu bibliografii regionalnej autorstwa S. Zielińskiego oraz wydaniem 2 podwójnych zeszytów „Biuletynu” składających się na Tom XII. W początkowych miesiącach tegoż roku RTN uczestniczyło w przygotowaniu sesji z okazji 30-lecia wyzwolenia Radomia oraz w przygotowaniu seminarium i wystawy nt. rewolucji 1905—1907.

ORGANIZACJA PRACY RTN W GRANICACH NOWO UTWORZONEGO WOJEWÓDZTWA (OD 1.VI.1975 DO KOŃCA 1976 R.)

Rok 1975 zapoczątkował nowy jakościowo okres działalności RTN. Z początkiem powstania województwa radomskiego jego władze podniosły rangę Towarzystwa nadając mu charakter stowarzyszenia ogólnowojewódzkiego. Fakt ten spowodował konieczność skorygowania przez RTN dotychczasowych jego celów i zadań i dostosowania ich do potrzeb utworzonego województwa w związku z jego rozwojem społeczno-gospodarczym i kulturalnym. Znalazło to swój wyraz w zmianach do statutu jakie zostały wprowadzone przez Walne Zebranie członków w dniu 25.II.1977 r. „Celem Towarzystwa — czytamy w poprawionym statucie — jest praca nad organizacją, rozwojem i popularyzacją badań naukowych dotyczących województwa radomskiego”.

W nowych warunkach działania przed Towarzystwem stanęły w całej wyrazistości następujące jego funkcje:

- 1) popularyzatorska — zajmująca się upowszechnianiem wiedzy o regionie;
- 2) funkcja inspirująca zainteresowania i prace naukowo-badawcze nad województwem, a następnie ich organizacja oraz realizacja;
- 3) integrująca działalność kulturalna wszystkich towarzystw regionalnych działających na terenie województwa oraz

4) funkcja społecznie użyteczna uwidaczniająca się w praktycznym rozwiązywaniu węzłowych problemów mających szczególnie ważne znaczenie dla rozwoju regionu.

Do realizacji powyższych funkcji oraz wiążących się z nimi zadań musiało się Towarzystwo odpowiednio przygotować. Najważniejszymi czynnikami, od których uzależniona była realizacja poszerzonych zadań Towarzystwa, to potencjał badawczy jego członków oraz przyznane mu na ten cel środki pieniężne. Spełnienie ich nie było rzeczą łatwą w ówczesnych warunkach. Jak już wspomnieliśmy wcześniej, środowisko radomskie było wówczas ubogie w specjalistyczną kadrę pracowników. Stąd też wynikały trudności z pozyskaniem kandydatów na członków RTN.

Jeszcze gorzej przedstawiała się sytuacja finansowa Towarzystwa. Decyzja o przejściu RTN pod nadzór Urzędu Wojewódzkiego Wydział Kultury i Sztuki spowodowała wstrzymanie dotacji przez Urząd Miejski w Radomiu. W związku z tym Towarzystwo znalazło się w trudnej sytuacji finansowej, bowiem Urząd Wojewódzki w pierwszym roku istnienia województwa miał kłopoty natury finansowej. Z tych więc powodów całkowity koszt wydania drukiem obydwóch podwójnych zeszytów „Biuletynu” za r. 1975 (Tom XII) pokryło Towarzystwo z resztek swojego skromnego budżetu. Kilkakrotne starania na piśmie o refundację poniesionych kosztów wydania wspomnianych zeszytów „Biuletynu” przez Urząd Wojewódzki nie zostały pozytywnie załatwione.

W październiku 1975 r. nastąpiła zmiana na stanowisku prezesa RTN oraz przewodniczącego Komitetu Redakcyjnego „Biuletynu”. W związku z przejściem dra J. Bonieckiego na stanowisko dyrektora Archiwum Dokumentacji Mechanicznej w Warszawie, złożył on rezygnację z zajmowanych funkcji kierowniczych w Towarzystwie. Z dniem 18.X.1975 r. funkcję prezesa i przewodniczącego Komitetu Redakcyjnego „Biuletynu RTN” objął mgr Stefan Sołtyk, dotychczasowy wiceprezes.

W wyniku przeprowadzonych kilkakrotnych rozmów zarządu z kierownictwem Wydziału Kultury i Sztuki UW uzgodniono sprawę finansowania pborów zatrudnionej na etacie w Biurze RTN sekretarki (na pełnym etacie) oraz księgowego (zatrudnionego na ryczałcie). Ponadto dyrektor Wydziału Kultury i Sztuki UW, mgr Stefan Młodawski, na swoim spotkaniu z zarządem odbytym pod koniec 1975 r., zobowiązał się przydzielić Towarzystwu nowy etat wraz ze środkami pieniężnymi. Na tej podstawie zarząd zatrudnił na etacie z dniem 1.II.1976 r. Stanisława Zielińskiego, członka i współpracownika RTN oraz znanego regionalistę — powierzając mu funkcję kierownika Biura, a także zadanie prowadzenia informacji naukowej. Problem unormowania spraw finansowych Towarzystwa był przedmiotem rozmów zarządu z kierownictwem resortowego Wydziału Urzędu Wojewódzkiego w r. 1976.

W związku z tym, że starania o umieszczenie w planie wydawniczym w Wydawnictwie Łódzkim Monografii powiatu radomskiego, przygotowanej pod redakcją J. Bonieckiego, S. Ośki i S. Witkowskiego nie zakończyły się pozytywnym skutkiem, zarząd podjął decyzję wydania jej w formie 1—2 zeszytów „Biuletynu” za rok 1976 (Tom XIII). Ta starannie przygotowana pozycja licząca 416 stron, ukazała się drukiem w końcu 1976 r. Koszty wydania monografii pokryto ze środków pieniężnych przekazanych na ten cel Towarzystwu w poprzednich latach przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej. Wydano ją w nakładzie 500 egzemplarzy.

Następny, zeszyt 3 „Biuletynu”, za rok 1976 wydano z zasiłku Wojewódzkiej Rady Związków Zawodowych, również w nakładzie 500 egzemplarzy. Na treść zeszytu złożyły się referaty oraz komunikaty wygłoszone w czasie seminarium socjologii pracy zorganizowanym przez Komisję Nauk Społecznych w dniu 15.XII.1975 r. we współpracy z Wydziałem Ekonomicznym WSI i WRZZ w Radomiu. Zapoczątkowana w ten sposób współpraca z Wydziałem Ekonomicznym WSI będzie się nadal zacieśniała z pożytkiem dla obydwóch stron. Podobnie też zacieśniała się współpraca z WRZZ, a w szczególności z utworzonym przy niej na początku 1976 r. Klubem Wiedzy o Pracy Ludzkiej. Współpraca ta obejmowała wspólnie organizowane sesje i sympozja na wybrane problemy z socjologii i psychologii pracy, a także wspólnie prowadzone badania z tej dziedziny.

Przykładem zainteresowań RTN problemami gospodarki województwa było powstanie w dniu 28.VI.1976 r. Komisji Nauk Rolniczo-Leśnych, której przewodniczącym został mgr inż Mieczysław Janik.

Radomskie Towarzystwo Naukowe było także obok Wydziału Kultury i Sztuki UW oraz Wojewódzkiego Domu Kultury współorganizatorem Sejmiku Regionalnych Towarzystw Kultury, który odbył się w dniach 24—25.IV.1976 r. Celem Sejmiku było ukazanie zadań stojących przed społecznym ruchem kulturalnym w realizacji ogólnowojewódzkiego programu kultury, a także ukazanie dorobku i osiągnięć stowarzyszeń regionalnych w ich dotychczasowej działalności. W obradach wzięło udział przeszło 50 działaczy kultury reprezentujących 21 stowarzyszeń regionalnych oraz towarzystw naukowych z terenu województwa. W końcowej części obrad podjęto uchwałę o konieczności zacieśnienia dalszej współpracy między towarzystwami regionalnymi oraz powołania w tym celu Wojewódzkiej Rady Koordynacyjnej Towarzystw Regionalnych, w skład której będą wchodzić prezesi tych towarzystw. Wiodącą rolę w działalności tego organu społecznego uchwała wyznaczała Radomskiemu Towarzystwu Naukowemu, którego każdorazowy prezes miał pełnić rolę przewodniczącego Rady Koordynacyjnej. Tak więc Towarzystwu przybyła jeszcze jedna funkcja mająca na celu koordynację społecznego ruchu kulturalnego regionalnych stowarzyszeń.

W pracy Towarzystwa dało się zaobserwować w tym czasie wzmożoną pracę nad przygotowaniem do druku kolejnych pozycji, a wśród nich pracę nad ukończeniem Monografii historycznej Radomia czy też nad opracowaniem Monografii Ilży pod redakcją dra J. Szymańskiego. W miesiącach jesiennych nasilono pracę organizacyjną nad Encyklopedią Radomia. Skompletowane zespoły robocze rozpoczęły przygotowania haseł. W sprawach organizacyjnych zarząd dokooptował do swego grona w dniu 16.XI.1976 r. dra S. Ośko powierzając mu jednocześnie funkcję wiceprezesa.

Kończąc omówienie działalności RTN w pierwszych dwóch latach istnienia województwa radomskiego należy wspomnieć, że w roku 1976 odeszli na zawsze z naszych szeregów zasłużeni i długoletni członkowie, a mianowicie: zasłużony działacz ruchu robotniczego i społecznik — Józef Grzeczmarowski (zm. 7.IV.1976 r.), zasłużony leśnik i działacz LOP — Teodor Zieliński (zm. 28.VIII.1976 r.), a także zasłużony architekt — Alfons Pinno.

Kolejny podokres działalności RTN, obejmujący lata 1977—1980, można bez przesady określić jako najbardziej pomyślny w jego 20-letniej historii. Cechuje go w odróżnieniu od innych podokresów niespotykany dotąd dynamiczny rozwój szeregów członkowskich i też dynamiczny rozwój działalności merytorycznej Towarzystwa. W klimacie życzliwości i zaufania władz wojewódzkich Towarzystwo nasze obejmowało coraz to nowe dziedziny życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego angażując się w rozwiązywaniu ważnych dla naszego regionu problemów.

Przy końcu 1976 r. delegacja Zarządu RTN w składzie: wiceprezes S. Ośko, skarbnik L. Skowroński oraz sekretarz H. Kisiel w wyniku dłuższej narady z kierownictwem Wydziału Kultury i Sztuki UW omówiła sprawę finansowania Towarzystwa. Zarząd podjął decyzję przejścia Towarzystwa z dniem 1.I.1977 r. na system samofinansowania. Podstawą utrzymania jego działalności miały być odtąd narzuty naliczane do wykonywanych przez RTN prac zleconych przez Wydział Kultury i Sztuki UW, a ściślej mówiąc — przez Konserwatora Zabytków, a także przez Ośrodek Dokumentacji Zabytków w Warszawie. Ponadto ustalono, że Wydział Kultury i Sztuki będzie refundował koszty wydania zeszytów „Biuletynu Kwartalnego RTN”, z uwagą, że wydanie niektórych zeszytów, nie związanych tematycznie z kulturą, RTN będzie szukał innego mecenasa. W ten sposób Towarzystwo miało większą swobodę planowania swojej działalności merytorycznej jak też planowania środków na osobowy fundusz płac. Z czasem Towarzystwo rozszerzyło przyjmowanie zleceń na wykonanie określonych prac na przedsiębiorstwa oraz instytucje.

Następną sprawą, którą należało pilnie załatwić, to zmiana statutu Towarzystwa. Chodziło o dostosowanie go do obecnych warunków działalności RTN. Zmiany statutu dotyczyły także składu władz Towarzystwa. Paragraf 31 ustalał, że zarząd składa się z 9—11 członków wybranych przez Walne Zebranie na okres 3 lat, inny § 36, ustalał, że Komisja Rewizyjna składa się z 3—5 członków, zaś Sąd Koleżeński (§ 39) z 6 członków. Statut określał szczegółowo prawa i obowiązki członków, a następnie zakres działania Walnego Zebrania, Zarządu Komisji Rewizyjnej oraz Sądu Koleżeńskiego. M.in. do obowiązków zarządu miało należeć odtąd przyjmowanie nowych członków, a następnie informowanie o ich przyjęciu Walnego Zebrania. Nowy Statut wprowadzał także podział członków Towarzystwa na: członków rzeczywistych, honorowych i wspierających. Tymi ostatnimi mogą być osoby fizyczne lub osoby prawne przyjęte przez zarząd, które deklarowały gotowość opłacania składek.

Nad przygotowaniem nowej wersji statutu pracowała powołana przez Zarząd komisja, którą kierował prezes Towarzystwa mgr M. Sołtyk. Statut w zmienionej wersji został przyjęty przez Walne Zebranie w dniu 25.II.1977 r. a następnie zatwierdzony przez Wydział Społeczno-Administracyjny UW. Został on opublikowany w zeszycie 2—4 z 1978 r. (Tom XV).

W dniu 25.II.1977 r. odbyło się Walne Zebranie Sprawozdawczo-Wyborcze członków RTN. Ustępujący zarząd przedstawił pod obrady zebrania sprawozdanie ze swojej działalności za minioną kadencję oraz nakreślił szczegółowy plan pracy na rok 1977. Uwzględnił on podstawowe kierunki pracy Towarzystwa ze szczególnym uwzględnieniem wysiłków na rzecz wzrostu liczby członków, ożywienia prac komisji naukowych,

kontynuacja działalności edytorskiej oraz prowadzenia prac badawczych. Plan ten zyskał ogólną aprobatę członków obecnych na zebraniu. Wybrane na Walnym Zebraniu władze ukonstytuowały się w dwa dni później następująco:

1) Zarząd: prezes — dr S. Ośko, wiceprezisi: mgr Władysław Kubik i mgr inż. Tadeusz Lipiec, sekretarz — mgr Helena Kisiel, skarbnik — mgr Leon Skowroński, z-ca skarbnika — dr Krzysztof Zwierzchowski oraz członkowie: mgr Jan Franecki, dr Witold Hański, dr inż. Stanisław Kowalczyk, dr Stefan Rosiński oraz dr hab. Stefan Witkowski;

2) Komisja rewizyjna: przewodniczący — mgr M. Sołtyk, z-ca — Ludomila Holtzer, sekretarz — mgr Genowefa Podgajniak, oraz członkowie: mgr Kazimierz Rojewski i Józef Urbański;

3) Sąd Koleżeński: doc. Stanisław Cieśliński (przewodniczący), mgr Maria Gajewiczowa (sekretarz), dr Jan Boniecki, mgr Aleksander Czaplicki i inż. Zygmunt Wilczyński (członkowie);

4) Kolegium Redakcyjne: S. Witkowski (przewodniczący), S. Ośko, i H. Kisiel (zastępcy przewodniczącego), T. Lipiec (sekretarz), S. Cieśliński, J. Franecki, W. Kubik, S. Kowalczyk, S. Zieliński (członkowie).

Zarząd odbywał swoje zebrania plenarne z częstotliwością co dwa miesiące, natomiast ściśle kierownictwo jeden raz w tygodniu. Każdy z członków zarządu miał przydzielone ściśle zadania. Brak czasu uniemożliwiał im jednak w praktyce ich realizację. Specjalną troską Zarządu była sprawa rozwoju organizacyjnego Towarzystwa oraz realizacja planu pracy. Liczba członków rzeczywistych ulegała systematycznemu wzrostowi. Na dzień 1.III.1977 r. RTN zrzeszało już 110 członków, a pod koniec tegoż roku liczba ich wzrosła do 176, w tym 34 kobiet, 5 profesorów, 9 docentów i 30 doktorów. Do pracy w Towarzystwie pozyskano nauczycieli akademickich z miejscowej WSI (szczególnie z Wydziału Ekonomiki i Organizacji) z WSP w Kielcach jak też placówek naukowych z Warszawy. Na członków RTN pozyskano także miejscowych działaczy społecznych, gospodarczych i kulturalnych, w tym również spoza Radomia. Na posiedzeniu Zarządu w dniu 3.X.1977 r. przyjęto na członków wspierających 6 następujących zakładów pracy z terenu Radomia: RZPS „Radoskór”, Kombinat Naprawy Maszyn Budowlanych „ZREMB”, Kombinat Budownictwa Miejskiego, Zjednoczenie Wyrobów Odlewniczych, Spółdzielnię Inwalidów „Praca” oraz Spółdzielnię Metalowców „Radomet”. W roku następnym przyjęto natomiast na członka wspierającego Spółdzielnię Pracy „Sport”.

Zwiększeniu uległa także liczba komisji naukowych. W końcowych miesiącach 1977 r. powstała Komisja Nauk Technicznych oraz Komisja Nauk Pedagogicznych. Zarząd dokładał wiele starań, aby pobudzić komisje do ich systematycznej pracy. Nie było to bynajmniej rzeczą łatwą. Z tych względów zmiany na stanowiskach przewodniczących komisji były dość częste, np. w Komisji Nauk Rolniczo-Leśnych w czasie kadencji nastąpiły aż trzykrotne zmiany na stanowisku przewodniczącego, a w Komisji Przyrodniczej, oraz Nauk Społeczno-Ekonomicznych — dwukrotne zmiany. Najbardziej stabilną i systematyczną w pracy była Komisja Nauk Historyczno-Filologicznych, którą kierował Jan Franecki. Formy pracy komisji naukowych pozostawały w zasadzie bez zmian.

Wrazem wiezi łączącej członków były Biuletyny Organizacyjne, w których zarząd informował członków o ważniejszych wydarzeniach

w życiu i pracy Towarzystwa. Biuletyny te otrzymywali wszyscy członkowie.

W pracy RTN dało się w tym czasie zaobserwować wzrastające zainteresowanie współczesnymi problemami społeczno-gospodarczymi i kulturalno-oświatowymi regionu. Oczywiście problematyką tą zajmowały się komisje naukowe. Dominowała problematyka ekonomiczna z uwagi na liczną grupę ekonomistów działających aż w trzech komisjach. Występowała ona dość często w zeszytach „Biuletynu” poczynając od 1975 r. (np. z. 4 z 1977 r. poświęcony tematyce żywnościowej woj. radomskiego, a przygotowany przez Komisję Nauk Rolniczo-Leśnych pod kierunkiem doc. Antoniego Jarosza). Problematyka wodociągów i kanalizacji w Radomiu w opracowaniu Z. Wilczyńskiego złożyła się na treść zeszytu 1 z 1977 r. „Biuletynu”, a zagadnienia gospodarki wodnej województwa na treść „Biuletynu” z. 3 z 1977 r. (materiały sesji przygotowane przez Komisję Przyrodniczą).

Problematyka historyczna znalazła swoje odbicie na łamach z. 2 z 1977 r. (Cz. Erber, Drukarnstwo i księgarstwo Radomia w latach 1811—1865) oraz w z. 1 z 1978 r. (zeszyt zawierający materiały sesji z okazji 60-lecia odzyskania niepodległości Polski).

Zagadnienia społeczno-historyczne znalazły swoje odbicie w organizowanych w Radomiu w latach 1977—1978 sesji popularno-naukowych, w których RTN uczestniczył jako współorganizator, np. tradycje ruchu robotniczego w Radomsku, natomiast materiały sesji nt. „Wpływ Rewolucji Październikowej na rozwój walki klasowej w Radomsku” zostały opublikowane przez RTN w r. 1977. Nowo powstała Komisja Pedagogiczna zorganizowała w r. szk. 1977/78 seminarium nt. Funkcjonowania systemu oświatowego w województwie radomskim, które prowadził prof. Józef Kozłowski z Instytutu Kształcenia Nauczycieli w Warszawie. Uczęszczało na nie 12 pedagogów z terenu Radomia i województwa, a Komisja Techniczna podjęła dyskusję nt. modernizacji komunikacji miejskiej w związku z rozwojem Radomia, zaś w dniu 10.V.1978 r. zorganizowała sesję naukową, której tematem był postęp organizacyjno-techniczny w spółdzielczości pracy. Materiały sesji wydano następnie w formie oddzielnej publikacji.

Spośród innych prac RTN, które należy tu wymienić, to popularyzacja wiedzy o regionie. Funkcję tę spełniały wydawane przez Towarzystwo foldery monografie, organizowane sesje popularno-naukowe, publikowane artykuły jak też zorganizowane w roku kulturalno-oświatowym Studium Wiedzy o Regionie z cyklem odczytowym o tematyce regionalnej.

Poczynając od 1976 r. RTN poświęca wiele uwagi działalności integracyjno-konsultatywnej regionalnych towarzystw kultury. W każdym roku odbywały się średnio 2—3 zebrania przewodniczących tych towarzystw zwoływane przez RTN. W 1978 r. w ramach obchodów Dni Oświaty Książki i Prasy zorganizowano wspólnie przy pomocy Wydziału Kultury i Sztuki UW II Sejmik Kultury.

Towarzystwo nasze zacieśniało swoją współpracę z wyższymi uczelniami w Warszawie, Kielcach i w Radomiu, z towarzystwami naukowymi, a w szczególności z KTN i z Mazowieckim Ośrodkiem Badań Naukowych, a spośród miejscowych instytucji z Wojewódzkim Ośrodkiem Kształcenia Ideologicznego, z Wojewódzkim Ośrodkiem Postępu Rolniczego, z WRZZ, z Wojewódzkim Archiwum Państwowym, Muzeum Okrę-

gowym, Wojewódzką Biblioteką Publiczną, Pedagogiczną oraz miejscowymi oddziałami towarzystw naukowych (PTH, PTG, PTL i NOT).

W dalszym ciągu opracowywano bibliografię regionalną. W związku z poszerzonym terenem działalności RTN, rozpoczęto pracę nad bibliografią woj. radomskiego. Opracowywał ją w dalszym ciągu S. Zieliński. W latach 1976—1979 ukazały się trzy kolejne tomiki bibliografii, finansowane przez Wydział Kultury i Sztuki UW.

Wiele uwagi zarząd poświęcał swemu organowi wydawniczemu, którym jest „Biuletyn Kwartalny RTN”, wydawany w dalszym ciągu na małej poligrafii Spółdzielni Inwalidzkiej „Nowe Życie” w Radomiu w nakładzie 500 egzemplarzy. Ostatni 4 zeszyt z 1976 r. ukazał się ze znacznym opóźnieniem w roku następnym. Kolejne zeszyty z r. 1977 wychodziły już bardziej punktualnie. Przeszliśmy wówczas na wydawanie zeszytów monotematycznych, których przygotowaniem zajmowały się poszczególne komisje naukowe, był to więc ważny czynnik aktywizujący członków komisji. Zeszyt 1 z tegoż roku sfinansowało Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji, a zeszyt 4 — Wojewódzki Ośrodek Postępu Rolniczego w Łaziskach. Poczynając od tego zeszytu, który ukazał się w 1978 r., periodyk RTN zaczął wychodzić w nakładzie 630 egzemplarzy.

W wyniku dłuższych starań zarządu, popartych przez władze polityczne i administracyjne, Główny Urząd Kontroli Publikacji i Widowisk w Warszawie wyraził w 1978 r. zgodę na wydawanie kwartalnika na dużej poligrafii. Z powodu przeciągających się rozmów z Lubelskimi Zakładami Graficznymi, Zakład Nr 2 w Radomiu, w sprawie przyjęcia do druku „Biuletynu” z. 1 z 1978 r. ukazał się dopiero w rozpowszechnieniu z początkiem listopada tegoż roku. Zawierał on materiały na sesję popularno-naukową z okazji 60-letniej rocznicy odzyskania niepodległości Polski. Aby zlikwidować duże opóźnienie w wydawaniu „Biuletynu” zmuszeni byliśmy podjąć decyzję wydania aż potrójnego zeszytu (z. 2—4, tom XV), aby zamknąć w ten sposób rok 1978. Na jego treść złożyły się materiały obrazujące działalność RTN w latach 1973—1978 oraz bibliografię prac członków. W roku 1979 ukazały się w sumie 2 zeszyty kwartalnika (pierwszy był zeszytem podwójnym). Zeszyt 1—2 tomu XVI zawierał zbiór artykułów poświęconych głównie problematyce ekonomicznej oraz oświatowo-wychowawczej. Przygotowały go wspólnie Komisja Nauk Społeczno-Ekonomicznych i Komisja Pedagogiczna, natomiast zeszyt 3 zawierał monografię społeczno-historyczną i gospodarczą Hły pod red. J. Szymańskiego i S. Witkowskiego, opracowaną z inicjatywy Urzędu Miejsko-Gminnego w Hły, oraz Towarzystwa Miłośników Ziemi Hłeckiej. Koszt wydania zeszytu pokrył Urząd Miejsko-Gminny w Hły.

Ostatni, zeszyt 4 z r. 1978, ukazał się w początkach maja 1979 r. Na treść zeszytu złożyły się materiały z ogólnopolskiej sesji naukowej poświęconej twórczości poetyckiej Jana Kochanowskiego z okazji 450 rocznicy jego urodzin, a zorganizowanej przez WSP w Kielcach w dniach 10—12.V.1979 r. Wydanie powyższego zeszytu „Biuletynu” to dowód współpracy RTN z WSP w Kielcach. Następny tom XVII kwartalnika z r. 1980, zawiera 4 pojedyncze zeszyty, z których dwa ukazały się w pierwszej połowie 1981 r. Zeszyt 1 obejmuje artykuły z różnych dziedzin, w tym także materiały z działalności RTN, zeszyt 2 zawiera dysertację doktorską H. Kisiel pt.: „Publiczne zakłady opieki zdrowotnej i społecznej w Radomiu w latach 1815—1914”, przygotowanej pod kierunkiem

naukowym prof. Stefana Inglota, zeszyt 3 o tematyce przyrodniczej i ochrony środowiska przygotowała Komisja Przyrodnicza pod kierunkiem Z. Czempińskiej, a zeszyt 4 — o tematyce narodowo-wyzwoleniczej na Ziemi Radomskiej — Komisja Historyczna pod kierunkiem J. Franckiego.

Tematyka zeszytów kwartalnika jest w dużej mierze odzwierciedleniem prac podejmowanych przez członków RTN w omawianym tu czasie.

Podsumowaniem osiągnięć Towarzystwa w okresie 15-lecia jego istnienia była skromna uroczystość połączona z Walnym Zebraniem Sprawozdawczym członków, zorganizowana w Klubie Międzynarodowej Książki i Prasy w dniu 30.III.1979 r. Zagajając obrady, prezes Towarzystwa przedstawił w krótkim ujęciu dotychczasową działalność Towarzystwa wskazując na ścisły związek tej działalności z potrzebami Radomia oraz województwa, a także podkreślając jego osiągnięcia. Osiągnięcia te, to wiele odbytych sesji naukowych i odczytów dla środowiska, organizowanych wystaw oraz innych imprez kulturalnych, w których nasze Towarzystwo aktualnie uczestniczyło. W latach 1964—1977 ukazało się łącznie 14 tomów kwartalnika z liczbą 53 zeszytów oraz objętości 4.561 stron druku. W okresie tym RTN wydało 24 publikacje o łącznej objętości 2.445 stron.

Pracy Towarzystwa towarzyszy pomoc i życzliwość wojewódzkich i miejskich władz politycznych i administracyjnych oraz wielu współpracujących z nim instytucji i towarzystw społeczno-kulturalnych i naukowych. Wielu członków RTN to zasłużeni działacze społeczni, wyróżniani i odznaczani za swoją długoletnią ofiarną pracę zawodową i społeczną. Prezes przypomniał, że w roku 1978 długoletni sekretarz RTN dr H. Kisiel została odznaczona Krzyżem Kawalerskim OOP, a dr W. Hański — Złotym Krzyżem Zasługi, zaś wśród laureatów nagród im. J. Kochanowskiego byli: wieloletni prezes RTN — doc. S. Witkowski, senior regionalistwo radomskich — K. Mróz z Jastrzębi, a także doc. Olgierd Rodziewicz — dziekan Wydziału Garbarskiego WSI. Ponadto Medalem KEN odznaczona została Z. Czempińska, natomiast prezes RTN S. Ośko wyróżniony został Odznaką Honorową „Za zasługi dla woj. radomskiego”.

Miłym akcentem uroczystego Walnego Zebrania było wręczenie grupie zasłużonych członków RTN odznaczeń resortowych i regionalnych. Medalem KEN odznaczony został były prezes RTN, dr J. Boniecki oraz zasłużony regionalista i kierownik Biura Towarzystwa S. Zieliński, zaś Odznaką Honorową „Zasłużony Działacz Kultury” wyróżnieni zostali: J. Francki, W. Hański, L. Skowroński, J. Szymański, M. Sołtyk oraz Cz. T. Zwolski. Ponadto Odznakę „Za zasługi dla Województwa Radomskiego” otrzymali: K. Mróz i M. Sołtyk. Odznakę „Za zasługi dla Woj. Radomskiego” otrzymał także zasłużony pedagog i długoletni członek Towarzystwa, mgr Jan Ciach, który nie mógł przybyć na zebranie z powodu długotrwałej choroby. Okolicznościową nagrodę pieniężną wraz z listem gratulacyjnym za nienaganną pracę w RTN w ciągu 15-lecia istnienia Towarzystwa otrzymał z rąk prezesa, główny księgowy, p. Stanisław Grzesiński.

W następnym punkcie obrad uczestnicy zebrania wysłuchali dwóch odczytów. Pierwszy odczyt pt. „Badania nad rozwojem m. Radomia w pracach RTN” wygłosił długoletni, aktywny członek Towarzystwa, prof.

W. Kalinowski, drugi odczyt pt.: „15 lat RTN w służbie regionu” prezes, dr S. Ośko. W części roboczej zebrania członkowie Towarzystwa dyskutowali nad przedłożonymi przez Zarząd i Komisję Rewizyjną sprawozdaniami za rok ubiegły oraz nad planem pracy na rok 1979 wnosząc do niego swoje uwagi i wnioski.

Rok 1979 był rokiem dalszych inicjatyw i nowych przedsięwzięć w pracy Towarzystwa. Była to zarówno kontynuacja podjętych wcześniej prac jak też podjęcie nowych zadań. Następował też dalszy wzrost liczby członków. Na dzień 31.XII.1978 r. Towarzystwo zrzeszało 191 członków rzeczywistych oraz 7 wspierających, a na dzień 31.XII.1979 r. osiągnęło ono liczbę 223 członków rzeczywistych oraz 7 wspierających. Wśród 223 członków były 42 kobiety, 22 samodzielnych pracowników nauki i 35 doktorów. W roku 1979 z członkostwa RTN zrezygnowały 3 osoby w związku z przejściem na emeryturę oraz innych powodów. Byli to: mgr K. Wańkiewicz, mgr S. Walasik i S. Zieliński. W r. 1980 wzrost liczby członków uległ znacznemu zmniejszeniu. W zarządzie bowiem zwyciężyła wówczas koncepcja o zaostrzeniu kryteriów w przyjęciach na członków Towarzystwa. Chodziło o to, aby przyjmować do RTN osoby aktywne i posiadające już pewien dorobek naukowy. W pierwszej połowie 1981 r. liczba członków RTN wzrosła do 242, a w tej liczbie 27 samodzielnych pracowników nauki oraz 48 doktorów. Wzrost liczby członków ze stopniem doktora jest w znacznym stopniu wynikiem ich rozwoju naukowego. Mankamentem w pracy zarządu było to, że nie potrafił on pozyskać większej liczby członków wspierających.

W latach 1977—1980 zmarli niżej wymienieni członkowie naszego Towarzystwa: Jan Gauze — literat (1978), Jan Gruszka — geograf (1980), Jan Kotwica — ekonomista (1980), Józef Leszczyński — literat (1980), Marian Sołtyk — pedagog, społecznik, b. prezes RTN (1979) oraz Janusz Wigurski — leśnik, wojewódzki konserwator przyrody (1979).

W dalszym ciągu występował problem systematycznej pracy komisji naukowych. W związku z ruchem kadrowym pracowników radomskiej uczelni osoby przechodzące do pracy na innym terenie nie były w stanie brać czynnego udziału w pracach komisji. Zmalała z tych powodów aktywność Komisji Społeczno-Ekonomicznej a także Komisji Nauk Rolniczo-Leśnych, w dalszym ciągu był problem integracji środowiska pedagogów. Była zasadnicza trudność ze znalezieniem kilku osób do zaktywizowania tej komisji. Słaba też kadrowo było Komisja Rolnicza.

W latach 1978—1979 nastąpiły częściowe zmiany wśród pracowników etatowych. Z dniem 24.VI.1978 r. przeszła na emeryturę sekretarka Wanda Gomziuk. Na jej miejsce przyjęto w listopadzie Martę Lesiak. Z dniem 1.VI.1979 r. zrezygnował z pracy w Towarzystwie a także z członkostwa, kierownik Biura, S. Zieliński. Na jego miejsce zarząd zaangażował z dniem 1.X. tegoż roku mgr Barbarę Ratyńską, dotychczasowego pracownika naukowo-dydaktycznego Wydziału Ekonomiki i Organizacji WSI, oraz członka naszego Towarzystwa. W miejsce M. Lesiak-Gonta, obowiązki pracownika administracyjnego Biura objęła na krótko Jolanta Murawska, a po jej rezygnacji — Iwona Sieniuc (od 1.IX.1980). Funkcję pracownika obsługi objęła natomiast Honorata Garlikowska.

Podstawowymi formami działalności RTN w r. 1979 były: realizacja zleconych Towarzystwu prac badawczych i opracowań, organizowanie sesji popularno-naukowych, praca nad bibliografią oraz informacja naukowa, kontynuacja działalności edytorskiej a także kontynuacja współpracy z instytucjami kulturalnymi i placówkami naukowymi.

W związku z odejściem z pracy w Towarzystwie S. Zielińskiego zarząd zatrudnił na ryczałcie z dniem 1.IV.1980 r. mgr Grażynę Kabzę, pracownika Biblioteki Głównej WSI, powierzając jej prowadzenie informacji naukowej oraz biblioteki. Ostatnie opracowanie bibliografii woj. radomskiego przygotowane przez S. Zielińskiego objęło rok 1978, opublikowano je w kolejnym tomiku przez RTN w 1980 r. W celu zapewnienia ciągłości opracowywania, a następnie wydawania bibliografii regionalnej, został powołany zespół składający się z pracowników Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej, Pedagogicznej i WSI. W skład jego weszły: mgr Grażyna Kabza (kierownik), mgr Ewa Nakoneczna, mgr Elżbieta Szymaniak oraz mgr Henryka Wichowska. Zespół w powyższym składzie rozpoczął swoją pracę, która trwa do chwili obecnej.

Towarzystwo w ramach prac zleconych prowadziło badania archeologiczne na stanowiskach koło Przysuchy oraz w rejonie Warki, kontynuowało również prace nad inwentaryzacją zabytków ruchomych sztuki, a także nad zabytkowymi nagrobkami na cmentarzu żydowskim w Szydłowcu i cmentarzach rzymsko-katolickich w województwie. W tymże roku podjęto trwające kilka lat badania w zakresie optymalizacji transportu kolejowego na terenie województwa w warunkach koncentracji odprawy przesyłek. Temat powyższy zlecił Towarzystwu Wojewoda Radomski. Prace badawcze opracowywały utworzone przez RTN zespoły spośród członków.

Sesje popularno-naukowe organizowały lub współorganizowały z innymi towarzystwami i instytucjami komisje naukowe. Najważniejszy dorobek w tej dziedzinie, ko liczący w sumie 6 sesji i seminariów miała Komisja Nauk Historyczno-Filologicznych, Komisja Rolniczo-Leśna zorganizowała w tym czasie sesję naukową poświęconą kierunkom intensyfikacji produkcji zwierzęcej w województwie, na którą złożyło się 11 referatów problemowych, opublikowanych w formie materiałów na sesję. Po jednej sesji zorganizowały w tymże roku komisje: przyrodnicza, techniczna i społeczno-ekonomiczna. Prócz sesji komisje odbywały własne posiedzenia naukowe. Komisja pedagogiczna skoncentrowała w tym czasie swoją uwagę na organizowaniu seminarium na temat funkcjonowania systemu oświatowego, które prowadził prof. J. Kozłowski.

Rok 1979 okazał się pomyślny dla działalności wydawniczej RTN. Nie licząc pozycji, które wydano w formie zeszytów „Biuletynu”. W tymże roku ukazało się drukiem 5 pozycji, w tym oczekiwana długo książka pod redakcją prof. W. Kalinowskiego pt.: „Urbanistyka i architektura Radomia”, Bibliografia woj. radomskiego 1977 r., monografia pt. „Kombinat Napraw Maszyn Budowlanych „ZREMB” 1964—1979” pod red. S. Ośki oraz materiały odbytych sesji naukowych.

Jak to już było wcześniej wspomniane, część sesji popularno-naukowych i seminariów zorganizowano we współpracy z instytucjami i innymi towarzystwami. Kontynuowano współpracę z Urzędem Wojewódzkim i Miejskim, a głównie z ich Wydziałami Kultury, z Wojewódzkim Ośrodkiem Postępu Rolniczego, z Wojewódzkim Archiwum Państwowym, Kuratorem Oświaty i Wychowania, z WRZZ, WSI, WSP, z KTN, PTH, a także z organizacjami politycznymi i społecznymi. Nawiązano też współpracę z Lubelskim Towarzystwem Naukowym. W dalszym ciągu kontynuowano współpracę z regionalnymi towarzystwami kultury.

Oceny działalności Towarzystwa w latach 1977—1979 dokonano na Walnym Zebraniu Sprawozdawczo-Wyborczym, które odbyło się w Domu

Esterki w dniu 28.III.1980 r. W wyniku dyskusji zebrani zaaprobowali przedstawiony przez ustępujący zarząd ambitny plan pracy Towarzystwa na kadencję lat 1980—1982, ze szczególnym uwzględnieniem zadań na rok 1980 wnosząc do niego kilka uzupełnień. Walne Zebranie zobowiązało też nowy zarząd do opracowania głównych kierunków pracy RTN na lata następnej pięciolatki.

W związku z rozpoczynającym się rokiem obchodów 450 rocznicy urodzin Jana Kochanowskiego zebrani wysłuchali interesującego wykładu prof. W. Urbana pt.: „*Kręgi działania Jana Kochanowskiego*”. Podniosłym momentem odbywających się obrad było odznaczenie doc. S. Witkowskiego Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

W końcowej części Walnego Zebrania dokonano wyboru 7-osobowego Zarządu, Komisji Rewizyjnej oraz Sądu Koleżeńskiego. Skład nowo wybranych gremiów kierowniczych (po ich ukonstytuowaniu się) przedstawiał się następująco:

1) zarząd: prezes — S. Ośko, wiceprezesi — mgr Henryk Janus i mgr Tadeusz Kwiatkowski, sekretarz — H. Kisiel, skarbnik — dr Krzysztof Orzechowski, z-ca sekretarza — J. Francki, z-ca skarbnika — W. Hański oraz członkowie zarządu — mgr Zdzisław Gawroński i S. Witkowski;

2) Komisja Rewizyjna — przewodnicząca — L. Holtzer, G. Podgajniak, mgr Maria Brix, mgr Zdzisław Nowak i J. Urbański — członkowie;

3) Sąd Koleżeński — J. Boniecki, S. Cieśliński, M. Gajewicz, doc. Eugeniusz Krawczyk oraz W. Kubik i Z. Wilczyński.

Należy podkreślić, że we władzach Towarzystwa nie nastąpiły w czasie 3-letniej kadencji żadne zmiany z wyjątkiem zmiany na stanowisku członka zarządu w związku ze śmiercią S. Witkowskiego w dniu 30.V.1981 r. Na jego miejsce na członka zarządu został dokooptowany 26.X.1981 r. S. Cieśliński.

Komitetem Redakcyjnym „Biuletynu” kierował w dalszym ciągu doc. S. Witkowski, a po jego śmierci doc. S. Cieśliński. W ciągu kadencji w skład Komitetu Redakcyjnego weszli także przewodniczący Komisji Naukowych.

Rok 1980 był kontynuacją sprecyzowanych w poprzednich latach kierunków działalności Towarzystwa, jak też stosowanych wcześniej podstawowych form działania. Ambitny plan pracy RTN wychodził naprzeciw bieżącym potrzebom województwa. W ten sposób Towarzystwo nasze ogarniając swym zainteresowaniem coraz to nowe dziedziny życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego stawało się w pewnym sensie wszechnicą w skali regionu. Działalność jego była kilkakrotnie życzliwie oceniana przez władze wojewódzkie, a ściślej przez sekretariat KW PZPR, Urząd Wojewódzki oraz przez Komisję Oświaty i Kultury WRN. Nie szczędzono nam nigdy pomocy, tam gdzie jej potrzebowaliśmy.

W omawianym tu roku 1980 kontynuowano wszystkie tematy prac badawczych jakie nam zlecił Urząd Wojewódzki. Dzięki przyjętym zleceniom dochody RTN w 1980 r. przekroczyły w sumie 1,5 mln, a wydatki ogółem 1.416 tys. zł.

Działalność merytoryczna Towarzystwa skupiała się też jak w poprzednich latach w 6 komisjach naukowych, które odbywały swe posiedzenia, organizowały odczyty, konferencje i sesje naukowe oraz zajmowały się opracowaniem publikacji. Działalność niektórych komisji ulegała jednakże

pewnemu zahamowaniu. Dotyczyło to głównie Komisji Nauk Technicznych oraz Nauk Pedagogicznych. Ta ostatnia zaniechała praktycznie swojej działalności. Upadło też seminarium prowadzone przez prof. J. Kozłowskiego z winy jego uczestników.

W dniach 29—31.V.1980 r. Towarzystwo nasze wspólnie z Wydziałem Kultury i Sztuki UW oraz WSP i KTN było współorganizatorem ogólnopolskiej sesji naukowej, która była poświęcona życiu i twórczości Jana Kochanowskiego z okazji 450 rocznicy jego urodzin. Wśród innych sesji, w których uczestniczyliśmy warto odnotować sesję zorganizowaną wspólnie z WE i O WSI w dniu 10.XI.1980 r. nt. Gospodarka przestrzenna regionu, poświęcona 40-leciu pracy naukowej doc. S. Witkowskiego. W dniu 18.I. uczestniczyliśmy też w skromnym jubileuszu 90-lecia urodzin najstarszego członka RTN i zasłużonego regionalisty — Kazimierza Mroza z Jastrzębi. Należy w tym miejscu wspomnieć, że jako RTN byliśmy też współorganizatorem III Sejmiku Regionalnych Towarzystw Kultury, który odbył się w Szydłowcu w dniu 25.X.1980 r.

Z dziedziny edytorskiej należy odnotować ukazanie się 4 pozycji, w tym opracowanie Antoniego Jarosza — Gospodarka mlekiem w woj. radomskim (na zlecenie Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej) oraz St. Zielińskiego — Bibliografia woj. radomskiego 1978.

Została zakończona też praca redakcyjna nad „Przewodnikiem po miejscach straceń i pamięci narodowej w woj. radomskim” w opracowaniu Longina Kaczanowskiego ze wstępem J. Franeckiego, a także ukończono i przekazano Redakcji PWN w Warszawie pracę zbiorową „Radom. Dzieje miasta XIX i XX wieku” pod redakcją S. Hebrsta, T. Jędruszczyka i A. Skrzypka. Benedyktyńską pracę redakcyjną nad ujednoczeniem tekstu opracowania wykonał S. Witkowski.

W tym miejscu jeszcze krótka informacja na temat prac nad Encyklopedią Radomia, którą rozpoczęto pod auspicjami zarządu RTN w latach 1973—1975. Do sprawy tej wracano kilkakrotnie w drugiej połowie lat 70. Ostatecznie przyjęto koncepcję doc. S. Witkowskiego, aby w miejsce Encyklopedii Radomia, która jest przedsięwzięciem bardzo trudnym i obejmuje tylko teren Radomia, opracować dwa odrębne wydawnictwa, tj.

1) Słownik Biograficzny osób zasłużonych dla regionu radomskiego oraz

2) Słownik geograficzny miejscowości woj. radomskiego.

W związku z tym, że w Towarzystwie nikt nie chciał się podjąć funkcji redaktora, nie rozpoczęto w ogóle pracy nad Słownikiem Biograficznym. Zamysł ten podjęli pracownicy Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej wydając później książkę pt. „Znani i nieznanzi” pod redakcją Cz. T. Zwolskiego. Zostały natomiast podjęte w Towarzystwie prace nad „Słownikiem geograficznym”, którymi kierował S. Witkowski. Po jego śmierci pracę nad wspomnianym Słownikiem podjął mgr Jan Lipkowski, równocześnie prezes Oddziału Radomskiego Polskiego Towarzystwa Geograficznego.

Kończąc omówienie działalności RTN w pomyślnym dla jego dziejów okresie lat 1976—1980 należy sobie postawić pytanie, czy istotnie wszystko to co sobie zaplanowaliśmy zostało zrobione? — Zrobiliśmy jako członkowie Towarzystwa niewątpliwie wiele, ale mogliśmy zrobić jeszcze więcej, gdyby udało się nam spożytkować energię i doświadczenie wszystkich naszych kolegów. Do niewątpliwych mankamentów władz

RTN w tym czasie należy zaliczyć m.in. zaniechanie prowadzenia Studium Wiedzy o Regionie, zaniechanie (poza nielicznymi wyjątkami) odczytów publicznych dla określonych środowisk, w tym szczególnie dla młodzieży szkolnej. Za słabo też jako Towarzystwo sięgaliśmy poza granice Radomia, tj. do gmin i miast wojewódzkich, gdzie mogliśmy pozyskać ludzi do naszej pracy, za słabe było też nasze oddziaływanie wśród zakładów pracy, które można było pozyskać na członków wspierających. Niedociągnięcia te można zlikwidować w następnych latach pracy naszego Towarzystwa.

LATA NARASTAJĄCYCH TRUDNOŚCI W PRACY RTN ORAZ WYSIŁKI W KIERUNKU ICH PRZEZWYCIEŻENIA

(1981—1983)¹⁶

Rozpoczynając pracę w Towarzystwie w początkach 1981 r. nie zdawaliśmy sobie sprawy, że zapoczątkuje on okres narastających trudności w naszej działalności. Nie zdawaliśmy sobie z tego sprawy odbywając w spokojnej atmosferze obrady Walnego Zebrania Sprawozdawczego w dniu 6.IV. w jednej z sal wykładowych Wydziału Ekonomicznego WSI, gdzie nakreśliłiśmy sobie do realizacji zwiększone zadania.

Zespoły badawcze oraz zespoły powołane do realizacji zleconych nam opracowań wykonywały wprawdzie planowo swoje zadania, ale dało się zaobserwować pogłębiający się spadek aktywności członków i narastająca apatia, mająca ścisły związek z ówczesną skomplikowaną sytuacją społeczno-polityczną i gospodarczą w kraju. Nie odbywały swych spotkań komisje naukowe. Zorganizowana w końcu roku szkolnego 1980/81 Komisja Filologiczna obumarła praktycznie w dniu swych narodzin.

Uległy także zahamowaniu prace edytorskie. W r. 1981 ukazały się jedynie 2 pozycje wydane na małej poligrafii. Jedną z nich to „Bibliografia zawartości czasopism” za rok 1979, dotycząca woj. radomskiego, a opracowana przez zespół pod kierunkiem G. Kabzy, a druga — to materiały sesji przygotowanej przez Komisję Nauk Społeczno-Ekonomicznych na temat rynku lokalnego, a odbytej w czerwcu. Ze znacznym opóźnieniem, bo dopiero po wprowadzeniu stanu wojennego „zszedł” z drukarni 1 zeszyt „Biuletynu” za rok 1981, którego jednak nie mogliśmy rozpowszechnić.

W warunkach stanu wojennego było czynne jedynie Biuro RTN, które nadzorowało i rozliczało prace badawcze. Uległa natomiast zawieszeniu wszelka działalność statutowa Towarzystwa. Wznowiona latem 1982 r. działalność Towarzystwa spotkała się z biernością i apatią członków. Wysiłki zarządu w kierunku przezwyciężenia bierności nie dały większego rezultatu. W tych warunkach praca w Towarzystwie była bardzo trudna. Wykonując zalecenia pokontrolne NIK-u (z odbytej w połowie roku kontroli) zarząd Towarzystwa podjął decyzję o likwidacji 3 spośród 7 komisji naukowych oraz dokonał weryfikacji członków skreślając w dniu 15.XI.1982 r. z listy członków 27 osób zalegających od dłuższego czasu z opłacaniem składek lub z powodu opuszczenia terenu Radomia. Decyzję Zarządu zatwierdziło Walne Zebranie członków odbyte

¹⁶ W związku z tym, że w zeszycie niniejszego „Biuletynu” zamieszczamy sprawozdanie z działalności RTN za lata 1980—1983, ta część opracowania zawiera jedynie ogólne uwagi autora.

w dniu 15.XII. Zebranie to odbywało się również przy małej frekwencji członków.

Przełamując bierność i brak zainteresowania członków, Zarząd wraz z kierownictwami komisji naukowych przystąpił do pracy organizując pierwsze posiedzenia. Przy końcu roku 1982 oraz na początku następnego — odbyły się pierwsze sesje naukowe. Ukazały się z dużym opóźnieniem pierwsze po zawieszeniu stanu wojennego zeszyty „Biuletynu” (2—4 z 1981 r. oraz z. 1 z 1982 r.). Trudności finansowe w jakich znalazło się RTN w 1983 r. w związku z decyzją władz wojewódzkich o wstrzymaniu zleceń na badania naukowe, ograniczyło w znacznym stopniu jego działalność statutową. Brak jest jednocześnie decyzji odnośnie dotowania naszego Towarzystwa. O trudnej sytuacji finansowej RTN zarząd poinformował obszernie Sekretarza KW PZPR, Wojewodę Radomskiego oraz PAN w Warszawie.

W dniu 27.IV.1983 r. odbyło się Walne Zebranie Sprawozdawczo-Wyborcze, które po zapoznaniu się ze sprawozdaniami z działalności zarządu radziło nad uaktywnieniem działalności członków Towarzystwa, pracy komisji naukowych, jak też nad sposobem wyjścia RTN z trudnej sytuacji finansowej. W związku z tym postanowiono zachować ciągłość pracy zarządu dokonując w nim koniecznych tylko zmian. Walne Zebranie przyjęło plan pracy Towarzystwa na rok 1983 zobowiązując jednocześnie nowy zarząd do opracowania kierunków pracy na lata 1983—1984. Nowo wybrane władze Towarzystwa na kadencję lat 1983—1985 przedstawiają się następująco, po ich ukonstytuowaniu się:

1) Zarząd: prezes — dr S. Ośko, wiceprezesi — dr hab. W. Hański i mgr T. Kwiatkowski, sekretarz — dr H. Kisiel, skarbnik — dr K. Orzechowski, z-ca skarbnika — mgr inż. Jan Piwowar, z-ca sekretarza — mgr J. Franecki, oraz członkowie: mgr Zofia Czempińska i doc. dr hab. Henryk W. Nurowski;

2) Komisja Rewizyjna: przewodnicząca — mgr G. Podgajniak, z-ca przewodniczącej — L. Holtzer, sekretarz: mgr M. Brix oraz członkowie: dr Grażyna Łuszkiewicz i mgr Władysław Macherzyński;

3) Sąd Koleżeński: przewodnicząca — mgr M. Gajewicz, sekretarz — mgr A. Apanowicz, członkowie — doc. dr hab. Jan Pałowski, doc. dr Olgierd Rodziewicz, doc. dr hab. Mieczysław Trzeciak oraz inż. Z. Wilczyński;

4) Kolegium Redakcyjne — mgr Z. Czempińska, mgr J. Franecki, dr hab. W. Hański (z-ca przewodniczącego), mgr G. Kabza, dr H. Kisiel (sekretarz), doc. dr hab. H. Nurowski (przewodniczący), dr S. Ośko (z-ca przewodniczącego), mgr inż. J. Piwowar, dr J. Żuchowski;

Przewodniczący Komisji Naukowych:

- 1) Komisja Nauk Historycznych i Filologicznych — mgr J. Franecki;
- 2) Komisja Nauk Przyrodniczych — mgr Z. Czempińska;
- 3) Komisja Nauk Społeczno-Ekonomicznych — doc. dr hab. H. Nurowski;
- 4) Komisja Nauk Technicznych — dr J. Żuchowski.

W latach 1981—1983 (do 30.VI.) zmarli niżej wymienieni członkowie naszego Towarzystwa:

- Stanisław Cygański — mgr inż. b. nauczyciel akademicki WSI (1983);
- Wiesław Głogowski — mgr inż. (1982);

- Antoni Laskowski — mgr pedag. st. wizytator KOiW (1981);
- Jan Lorenc dr nauk hum. nauczyciel akademicki WSP (1981);
- Leon Skowroński — mgr nauk polit. ekonomista i społecznik, długoletni skarbnik RTN (1982);
- Stefan Witkowski — doc. dr hab., b. nauczyciel akademicki, ekonomista, działacz społeczny, były prezes RTN (1981);
- Stanisław Zapała — historyk, pedagog (1982).

W 1982 r. zrezygnowali z członkostwa w RTN: mgr pedag. Wiesława Horbatnik, mgr pedag. Józef Mędrzak i mgr ekonomii Elżbieta Schönthaler.

Liczba członków rzeczywistych RTN na dzień 30.VI.1983 r. wynosi 205, w tym 48 kobiet, a lista członków wspierających 7.

W liczbie 205 członków rzeczywistych znajduje się: 9 profesorów, 15 docentów i doktorów habilitowanych oraz 50 doktorów nauk. Miło nam również zakomunikować, że jeden z najdłuższych stażem członków RTN, zasłużony społecznik i regionalista major Michał Tadeusz Osiński obchodził w gronie swoich licznych przyjaciół w dniu 29.IX.1982 r. swoje 90-letnie urodziny.

Pomyślne rezultaty w pracy ogniw organizacyjnych RTN w końcu 1982 r. oraz w pierwszej połowie 1983 r. (m.in. 4 sesje naukowe i zorganizowanie IV Sejmiku Regionalnych Towarzystw Kultury) pozwalają wyrazić nadzieję, że Towarzystwo nasze potrafi przezwyciężyć skutecznie przejściowe kłopoty i trudności oraz zaaktywizować do pracy społeczno-kulturalnej i naukowej swoich członków. Czynnikiem zaś mobilizującym członków do dalszej wytężonej pracy dla dobra naszego regionu niech będzie jubileusz 20-lecia Towarzystwa.

ZENON GULDON

TEMATYKA HUMANISTYCZNA
NA ŁAMACH „BIULETYNU” KWARTALNEGO
RADOMSKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

„Biuletyn Kwartalny RTN” (dalej „Biuletyn”) jak i cała działalność Radomskiego Towarzystwa Naukowego, ma służyć rozwojowi i popularyzacji badań naukowych, „szczególnie dotyczących miasta Radomia i regionu radomskiego”.¹ W praktyce na łamach „Biuletynu” zamieszczono prace dotyczące nie tylko okolic Radomia, lecz także Sandomierza czy całego województwa kieleckiego w granicach sprzed 1 czerwca 1975 r.

W świetle dotychczasowych badań stwierdzić można, że brak jest podstaw do wyodrębnienia historycznego regionu radomskiego czy ziemi radomskiej.² Niezbyt uzasadnione jest także wyodrębnianie historycznego regionu świętokrzyskiego³, który w okresie przedrozbiorowym pod względem gospodarczym stanowił część regionu małopolskiego. Na terenie Krainy Świętokrzyskiej nie istniało centrum regionalne w postaci odpowiednio prężnego ośrodka miejskiego.⁴ Zupełnie pozbawione podstaw jest określanie tego terytorium mianem regionu kieleckiego.⁵ Kielce do końca XVIII w. nie odgrywały żadnej roli administracyjno-politycznej ani też nie miały większego znaczenia gospodarczego. I w późniejszym zresztą okresie na terenie tym istniały dwa równorzędne centra administracyjne, przy czym Radom był silniejszym ośrodkiem przemysłowym.

Ziemię radomską można próbować utożsamiać z istniejącymi w poszczególnych okresach historycznych jednostkami terytorialnej organizacji

¹ „Biul. Kwart. RTN”, t. I, 1964. z. 1, s. 73.

² Wilczyńska (Ratajczak) M., *Ziemia radomska między Mazowszem a Sandomierzem w średniowieczu*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, R. XV, 1967, nr 1, s. 105—117; teże, *Region radomski na tle historycznych podziałów administracyjnych*, (W:) *Materiały ogólnopolskiej konferencji poświęconej ochronie i konserwacji zabytkowych obiektów architektury i budownictwa drewnianego regionu radomskiego*, Radom 1971, s. 13—30.

³ Pazdur J., *Region świętokrzyski ze stanowiska humanistycznego*, „Cychry”, 1946, nr 1, s. 3—5; Banaczkowski P., *W kwestii regionu świętokrzyskiego*, „Literatura Ludowa”, 1957, nr 2, s. 60—61.

⁴ Zob. szerzej Guldon Z., *W sprawie regionu kieleckiego*, (W:) *Dzieje Kieleczyzny w historiografii Polski Ludowej*, Kielce 1977, s. 20—36; teże, *Historyczne badania regionalne i lokalne*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach”, t. XII, 1982, s. 12—20; Z. Guldon, Świętek R., *Historyczne badania regionu na Kieleczyźnie*, „Studia Kieleckie” 1982, nr 1, s. 41—43.

⁵ Nowak-Dłużewski J., *Region Kielecki. Koncepcja terminologiczna i jej uzasadnienie*, (W:) *Z historii polskiej literatury i kultury*, Warszawa 1967, s. 213—220.

państwowej. Warto więc przypomnieć, że Radom i Kielce pełniły identyczne funkcje ośrodków administracyjnych II stopnia w latach 1809—1844 (departament, województwo, gubernia), 1867—1915 (gubernia) i od 1975 r. (województwo). Gubernia radomska w latach 1845—1866 i dystrykt radomski w okresie okupacji hitlerowskiej obejmowały całe terytorium tak zwanej Kielecczyny. W pozostałych okresach (staropolskim, międzywojnia i w latach 1945—1975) Radom był jedynie ośrodkiem powiatowym.⁶

Długotrwała dyskusja nad regionalizacją historyczną nie doprowadziła do wypracowania jednoznacznych i ogólnie przyjętych kryteriów wyodrębniania i delimitacji regionów historycznych. Stąd też ostatnio G. Labuda uznał za konieczne „przyjąć nie tyle za podstawę, co za punkt wyjścia badań regionalnych, współczesne podziały administracyjne”.⁷ Wydaje się jednak, że warto szerzej zająć się tym zagadnieniem na łamach „Biuletynu”. Warunkuje ono bowiem zakres terytorialny zainteresowań naukowych ośrodka radomskiego.

Już pierwsze tomy „Biuletynu” doczekały się wysokiej oceny specjalistów.⁸ Ocenę „Biuletynu” utrudnia różnorodność formalna zamieszczanych w nim materiałów. Publikowano przecież na jego łamach prace zwarte jak J. Bonieckiego: „*Rewolucja 1905—1907 roku w Radomiu*”, Cz. Erbera: „*Drukarstwo i księgarstwo Radomia w latach 1811—1865*”, H. Kisiel: „*Publiczne zakłady opieki zdrowotnej i społecznej w Radomiu w latach 1815—1914*” czy Z. Wilczyńskiego: „*Wodociągi i kanalizacja miasta Radomia 1927—1977*”. Cenne jest również wydawnictwo dokumentów miasta Radomia z lat 1355—1450, przygotowane przez B. Wyrozumską. W odrębnych zeszytach „Biuletynu” opublikowano niezbyt udane zbiorowe monografie powiatu radomskiego i rozwoju społeczno-gospodarczego Ilży. Prace te winny być opublikowane jako wydawnictwa zwarte i tylko trudności wydawnicze spowodowały ich publikację w „Biuletynie”.

Inspirującą rolę odegrały liczne, organizowane przez RTN sesje naukowe, których materiały publikowano następnie na łamach „Biuletynu”. Wymienić trzeba tu zeszyty poświęcone życiu i twórczości Jana Kochanowskiego, historii szpitalnictwa w XV—XX w., 150-leciu powstania listopadowego, historii ruchu młodzieżowego, odzyskaniu niepodległości w 1918 r. czy trzydziestolecu władzy ludowej. Podobny charakter mają zeszyty poświęcone twórczości naukowej Włodzimierza Sedlaka czy czy piętnastoletniej działalności Radomskiego Towarzystwa Naukowego.

Sporo uwagi na łamach „Biuletynu” poświęcono wynikom badań archeologicznych w Radomsku. Opublikowano wykaz grodzisk i znalezisk archeologicznych, wyniki badań przy średniowiecznych murach obronnych w Radomiu, dwa cenne artykuły O. Lipińskiej o osadnictwie wczesnośredniowiecznym Ilży oraz podsumowano działalność Ekspedycji Wykopalskiej Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN w Radomiu. Z zakresu historii architektury i urbanistyki historycznej wymienić trzeba prace dotyczące dawnego kościoła św. Wacława i budynku gospodarczego przy klasztorze oo. bernardynów w Radomiu, katedry w Sando-

⁶ Mróz K., *Rozwój granic powiatu radomskiego do 1914 roku*, „Biul. Kwart. RTN”, t. I, 1964, z. 1, s. 25—44.

⁷ Labuda G., *Zagadnienia i cele historii regionalnej w systemie historiografii*, „Rocznik Kaliski”, t. X, 1977, s. 20.

⁸ Skowronek J., *W służbie radomskiego regionu* („Biul. Kwart. RTN” 1964—1973), (W:) Radomskie Towarzystwo Naukowe 1963—1973, Radom 1973, s. 27—45.

mierzu, zabudowy rynku radomskiego na przełomie XVIII i XIX w. oraz planów Radomia sprzed 1818 r.

Nie zajmowano się natomiast w „Biuletynie” klasyczną historią średniowiecza. Niewielkim również zainteresowaniem cieszyła się przedrobiorowa historia nowożytna. Wymienić można tu właściwie jedynie cenny artykuł W. Urbana poświęcony dziejom reformacji oraz trzy artykuły H. Karbownika dotyczące szkolnictwa i szpitalnictwa w powiecie radomskim w XV—XVIII w. Tak słabe uwzględnianie dziejów Radomskiego w okresie przedrobiorowym jest wynikiem braku specjalistów oraz rozproszeniem bazy źródłowej, przechowywanej głównie w archiwach warszawskich i krakowskich. Najważniejsze materiały źródłowe z doby staropolskiej (księgi grodzkie, ziemskie i miejskie) uległy zagładzie w okresie II wojny światowej.

Archiwum radomskie zawiera bogate materiały do dziejów XIX—XX w. i stąd też okres ten jest szerzej uwzględniany na łamach „Biuletynu”. Nie wszystkie jednak dyscypliny historyczne są reprezentowane równomiernie. Najwięcej miejsca poświęcono historii szkolnictwa (M. Banaszek, J. Grzywna, A. Massalski, J. Orzechowski, S. Ośko, A. Szymański), ruchu robotniczego (J. Boniecki, R. Deperasiński, J. Naumiuk, K. Urbański, Cz. T. Zwolski) i młodzieżowego (M. Korczyński, Cz. T. Zwolski) oraz ruchu oporu w okresie II wojny światowej (J. Naumiuk, S. Skwarek). Znacznie słabiej reprezentowane są badania nad strukturą społeczno-gospodarczą w XIX—XX w. (J. Boniecki, S. Iwaniak, S. Marcinkowski, J. Naumiuk, J. Francki).

Z innych publikacji na uwagę zasługują artykuły R. Zaręby dotyczące historii Puszczy Kozienickiej do połowy XIX w. (autoreferat rozprawy doktorskiej), A. Będzińskiego o papierni soleckiej i czepalni rekowskiej w XIX w. oraz W. Dąbkowskiego o dziejach Radomskiego w dobie Księstwa Warszawskiego i dziewiętnastowiecznych walk narodowo-wyzwoleńczych.

Sporo miejsca poświęcono też wybranym problemom z zakresu archiwistyki i archiwoznawstwa. W jednym z zeszytów „Biuletynu” opublikowano materiały sesji: „*Archiwum w służbie społeczeństwa, nauki i gospodarki narodowej*”, na której wygłoszono kilka referatów poświęconych charakterystyce, wykorzystaniu i przydatności przechowywanych w archiwum radomskim źródeł kartograficznych. H. Kisiel przedstawiła źródła do powstania listopadowego w archiwum radomskim, J. Boniecki omówił zawartość aktową zespołów zarządów żandarmerii z lat 1867—1917, a J. Orzechowski przedstawił strukturę zasobu aktowego Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Radomiu. Zespół archiwistów radomskich omówił radomskie źródła do dziejów PRL. Wreszcie T. Kręgiel dał krótką charakterystykę zasobu Powiatowego Archiwum Państwowego w Starachowicach (obecnie Oddział Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Kielcach). Konieczne wydaje się szersze przedstawienie źródeł do dziejów Radomskiego, przechowywanych w archiwach centralnych i innych archiwach regionalnych. Zapoczątkował to już J. Boniecki, omawiając materiały źródłowe dotyczące województwa radomskiego w Archiwum Dokumentacji Mechanicznej w Warszawie.

Na uwagę zasługują liczne biogramy, które stanowią cenny materiał do radomskiego słownika biograficznego. Warto jednak pokusić się o jednolity kwestionariusz badawczy i zasady opracowania poszczególnych bio-

gramów, chociażby poprzez oparcie się na instrukcji redakcyjnej Polskiego Słownika Biograficznego z 1966 r.

Znaczną przydatność badawczą mają zamieszczone w Biuletynie bieżące bibliografie województwa radomskiego za lata 1945—1973 i 1979—1980.⁹ Materiały bibliograficzne za lata 1974—1978, opracowane przez S. Zielińskiego, opublikowane zostały w postaci odrębnych broszur. Materiały te stanowią cenny punkt wyjścia do opracowania retrospektywnej bibliografii województwa radomskiego. Częściowo funkcję taką spełnia bibliografia Kielecczyzny za lata 1945—1964, przygotowana przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Kielcach.¹⁰

Wymienić trzeba także bibliografię rozpraw doktorskich i habilitacyjnych dotyczących województwa radomskiego za lata 1973—1974¹¹, stanowiącą kontynuację podobnej bibliografii za lata 1959—1972, opublikowanej w 1975 r. jako wydawnictwa zwarte. Celowe wydaje się podjęcie próby zarejestrowania dotyczących województwa radomskiego prac magisterskich. Poważną ilość cennych nieraz tego typu prac powstaje w Instytucie Historii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach¹² oraz w uczelniach warszawskich, krakowskich, lubelskich i łódzkich. Tego typu publikacja znacznie ułatwiłaby kwerendy bibliograficzne. Pożyteczne byłoby również zamieszczanie przeglądów badań nad poszczególnymi okresami historycznymi czy też problemami. Wskazywać one winny nie tylko osiągnięcia, lecz także ukierunkowywać dalsze badania.

Rozwój badań naukowych wymaga prawidłowego funkcjonowania krytyki naukowej. Stąd też postulować trzeba zamieszczanie w „Biuletynie” większej ilości krytycznych recenzji prac dotyczących Radomskiego w rozwoju chociażby recenzji J. Franeckiego czy Cz. T. Zwolskiego.¹³ W praktyce przeważają omówienia w postaci sprawozdawczych czy wręcz grzecznościowych laurek, których funkcja naukowa jest zerowa.

Powstała grupa autorów w sposób trwały związana z „Biuletynem”. Są to w dużym stopniu osoby nie związane zawodowo z instytutami naukowo-badawczymi czy uczelniami wyższymi, nieraz nawet bez formalnego cenzusu naukowego. W ten sposób RTN realizuje w praktyce postulat upowszechniania regionalnych badań naukowych. Upowszechnienie nauki często mylnie utożsamia się z jej popularyzacją. Istota upowszechniania nauki polega na uczestniczeniu coraz szerszych kręgów społecznych w pracach naukowych.¹⁴ Nawet osoby bez fachowego wykształcenia mogą osiągnąć liczące się wyniki w zakresie zbieractwa i regionalnych badań naukowych z zakresu dyscyplin humanistycznych. Fakt użyteczności naukowej badań amatorskich podkreślał S. Herbst: „Potrzebne są one bowiem do ogólnego postępu naszej nauki ze względu na możliwość wykorzystania zasobu ludzkiego zapалу i pracowitości tkwiących poza

⁹ „Biul. Kwart. RTN”, t. III, z. 1, s. 41—64, IV, z. 1, s. 39—88, IV, z. 4, s. 45—64, V, z. 3—4, s. 82—111, VIII, z. 1—4, s. 111—150, IX, z. 3—4, s. 115—141, X, z. 3—4, s. 151—176, XI, z. 3—4, s. 267—293, XII, z. 1—2, s. 201—233, XVIII, z. 2—4, s. 71—110.

¹⁰ Bibliografia Kielecczyzny 1945—1964, oprac. R. Stupakowa, Kielce 1979.

¹¹ „Biul. Kwart. RTN”, t. XIII, z. 4, s. 143—168.

¹² Guldon Z., Bibliografia prac magisterskich wykonanych w Instytucie Historii WSP w Kielcach w latach 1976—1980, (W:) Prace magisterskie z historii w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Kielcach, Kielce 1981, s. 33—71.

¹³ „Biul. Kwart. RTN”, t. I, z. 1, s. 61—66, IX, z. 1—2, s. 119—127, XVII, z. 4, s. 71—74.

¹⁴ Kubin J., W sprawie przedmiotu i kierunków badań nad upowszechnianiem nauki, „Nauka Polska”, 1977, nr 4, s. 73—105.

wielkimi ośrodkami naukowymi, a także ze względu na dostęp do masowych lokalnych źródeł i znajomość terenu, których nie zastąpią dojazdy zawodowych badaczy”.¹⁵ Szereg zamieszczonych na łamach „Biuletynu” publikacji potwierdza słusność tej tezy.

Bez specjalnych badań trudno podejmować próbę określenia kręgu czytelników „Biuletynu”. O rozszerzaniu się tego kręgu świadczy jednak dobitnie wzrost nakładu, który początkowo wynosił zaledwie 200 egzemplarzy. Od początku lat siedemdziesiątych „Biuletyn” wychodził w nakładzie 350 egzemplarzy, a nakład ostatnich kilku tomów wynosi już 630 egzemplarzy. W ten sposób „Biuletyn” coraz lepiej służy popularyzacji wyników regionalnych badań naukowych.

Trudno odpowiedzieć jednak na pytanie, jak przedstawia się wykorzystanie publikowanych na łamach „Biuletynu” materiałów w działalności dydaktyczno-wychowawczej. W literaturze metodycznej podkreśla się wyraźnie: „Jest bowiem nie do pomyślenia, aby młodzież bez istotnego kontaktu z przeszłością i teraźniejszością środowiska i regionu, w którym żyje, mogła wyrobić w sobie uczucia patriotyzmu. Stąd też zapoznanie uczniów z historią regionu, z jego tradycjami należy do pierwszoplanowych obowiązków nauczycieli i wychowawców, a zwłaszcza nauczycieli historii”.¹⁶ Chodzi więc o to, żeby wyniki badań regionalnych wywierały zauważalny wpływ na kulturę historyczną społeczeństwa, żeby tradycje regionalne i lokalne w coraz większym stopniu stanowiły motywację określonych postaw i działania.¹⁷

Chodzi o to, żeby rzeczywistością, a nie tylko postulatem stało się stwierdzenie W. Rusińskiego: „Waleń społeczny historii regionalnej jest oczywisty: wyostrza ona świadomość obywatelską i narodową, podnosi poczucie odpowiedzialności za losy regionu, stanowi bodziec sprzyjający aktywizacji jego mieszkańców, kształtuje patriotyzm lokalny w najlepszym znaczeniu tego słowa, mobilizuje i wychowuje lokalnych działaczy kultury”.¹⁸

Podsumowując powyższe stwierdzić można, że „Biuletyn Kwartalny RTN” odgrywa ważną rolę w zakresie informacji i inspiracji naukowej, integracji radomskiego środowiska naukowego, upowszechniania regionalnych badań naukowych i popularyzacji ich wyników. O powodzeniu każdego przedsięwzięcia wydawniczego decydują przede wszystkim czytelnicy, których krąg znacznie się rozszerzył. Świadczy to najlepiej o przydatności społecznej czasopisma.

¹⁵ Herbst S., Regionalne badania historyczne w przeszłości i w Polsce Ludowej, „Kwart. Historyczny”, R. LXIII, 1956, nr 4.

¹⁶ Na ten temat zob. szerzej Guldon Z., Jadach J., Regionalizm w nauczaniu historii, (W:) Dzieje Kielecczyzny w historiografii Polski Ludowej, Kielce 1977, s. 155—175.

¹⁷ Zob. szerzej Guldon Z., Badania regionalne a kultura historyczna społeczeństwa, (W:) Archiwum kieleckie w służbie nauki, kultury i gospodarki narodowej, Kielce 1980, s. 14—25.

¹⁸ Rusiński W., W sprawie historii regionalnej, „Kwart. Historyczny”, R. LXXXI, 1974, nr 3, s. 505.

WITOLD RAKOWSKI

PROBLEMATYKA SPOŁECZNO-EKONOMICZNA I PRZYRODNICZA
NA ŁAMACH „BIULETYNU KWARTALNEGO RTN”
W LATACH 1964—1982

W okresie 20 lat istnienia Radomskiego Towarzystwa Naukowego wyszło drukiem 19 tomów „Biuletynu Kwartalnego”. Analizie poddano tylko „Biuletyny”, które wyszły do końca czerwca 1983 r. (zeszyt 1) 1982 r. tom XIX). Problematyką poruszana na łamach „Biuletynu” z zakresu nauk społeczno-ekonomicznych i przyrodniczych była bardzo rozległa. Stąd też w ramach poruszanego tematu zachodzi konieczność dokonania podziału według kierunków badawczych, przy czym niektóre opracowania można również zakwalifikować do nauk humanistycznych. W ramach powierzonego mi odcinka oceny pragnę wyróżnić następujące podstawowe kierunki:

- 1 — zagadnienia społeczne,
- 2 — zagadnienia gospodarcze,
- 3 — usługi,
- 4 — zagadnienia przestrzenne,
- 5 — przyroda i jego ochrona.

Podział ten jest również wielce umowny. Dlatego też w ramach tych szerokich problemów wyróżniono szereg tematów pokrywających się częściowo z klasyfikacją gospodarki narodowej lub podziałem na kierunki badawcze w nauce.

PROBLEMATYKA SPOŁECZNA

W ramach nauk społecznych na łamach „Biuletynu” — najczęściej poruszonym tematem była o s w i a t a. Łącznie na temat oświaty opublikowana 21 artykułów (lub doniesień) liczących od kilku do kilkudziesięciu stron. Najobszerniejsze były artykuły St. Ośki. Jeden z artykułów poświęcony był nauczycielom walczącym o szkołę polską w latach 1905—1917 (zeszyt 3/4/1968) o objętości 56 stron. Drugi artykuł tegoż autora dotyczył szkolnictwa radomskiego w okresie okupacji hitlerowskiej (z. 1—4/1971) o objętości 90 stron. Stanisław Ośko jest autorem także trzech innych artykułów dotyczących funkcjonowania oświaty w Radomiu (z. 1—2/1974), powiecie radomskim (z. 1—2/1976) i w województwie radomskim (z. 1—2/1979).

Z 21 wspomnianych artykułów ogłoszonych na łamach „Biuletynu” 12 dotyczyło oświaty okresu powojennego, przy czym najczęściej była poruszana problematyka szkolnictwa ponadpodstawowego, zaś w żadnym artykule nie omawiano osobno wychowania przedszkolnego. Problematyka kadrowa w szkolnictwie była przedmiotem zaledwie jednego artykułu (z. 3—4/1973), podobnie jak i zagadnienia szkolnictwa rolniczego (z. 4/1977). Jakkolwiek problematyce oświaty w okresie Polski Ludowej poświęcono większość artykułów, to jednak przeważała w nich strona opisowo-sprawozdawcza, natomiast zabrakło w nich krytycznego spojrzenia na współcześnie funkcjonujący system oświatowy. O tym, że oświata była bardzo ważną problematyką poruszaną na łamach „Biuletynu” świadczy fakt poświęcenia jej trzech zeszytów (3—4/1968, 1—4/1971, 1—2/1979), a ponadto o oświacie pisano w siedmiu innych zeszytach.

Szeroko również była omawiana w „Biuletynie” problematyka szpitalnictwa i ochrony zdrowia, szczególnie w ostatnich dwóch latach działalności Towarzystwa. Do roku 1980 na temat szpitalnictwa, służby zdrowia ukazały się zaledwie trzy artykuły o łącznej objętości 41 stron, w 1980 r. problematyce tej poświęcono cały zeszyt nr 2 o objętości 80 stron. Jest to opracowanie H. Kisiel dotyczące publicznych zakładów opieki zdrowotnej i społecznej Radomia w latach 1814—1915. Również ochronie zdrowia poświęcono cały zeszyt 1 z 1982 r. w związku z 550-leciem szpitalnictwa w Radomiu. W zeszycie tym jest zawartych 14 artykułów i komunikatów odnoszących się zarówno do historii szpitalnictwa jak i funkcjonowania ochrony zdrowia współcześnie. Problematyka poruszana we wspomnianym wyżej zeszycie wychodzi oczywiście poza Radom. Podobnie jak artykuły dotyczące oświaty, tak również szpitalnictwa i służby zdrowia reprezentowały wyższy poziom te, które dotyczyły przeszłości a nie współczesności. Jest to swoisty paradoks, oczywiście pozorny, wynikający z braku odpowiednich materiałów jak też z autocenzury.

Osiem artykułów (nie licząc sprawozdań z działalności RTN) ukazało się na temat nauki i szkolnictwa wyższego, przy czym 6 z nich dotyczyło Radomia, natomiast dwa były poświęcone rozważaniom bardziej ogólnym (z. 1/1965, 2—4/1978).

Na tle szkolnictwa i ochrony zdrowia bardzo skromnie wyglądają publikacje z dziedziny kultury, socjologii, polityki społecznej i przemian społecznych w regionie. Z zakresu kultury opublikowano zaledwie dwa artykuły dotyczące życia kulturalnego Radomia w latach 1945—1973 (z. 1—2/1974) i powiatu radomskiego (z. 3—4/1976) posiadające raczej charakter sprawozdań. Również dwa artykuły opublikowano z zakresu polityki społecznej, przy czym jeden dotyczył radomskich zakładów pracy (z. 3/1976), zaś drugi (w tym samym zeszycie) poruszał problematykę ogólną. Z polityką społeczną łączą się zagadnienia związane z przemianami społecznymi. Na ten temat napisano dwa artykuły dotyczące zakładów „Radoskór” (z. 1—2/1979) i przemian w rejonie elektrowni „Kozienice” (z. 3/1976).

Wreszcie z dziedziny socjologii i nauk pokrewnych opublikowano 5 artykułów. W jednym z nich zajęto się problematyką ogólną socjologii (z. 3/1976), zaś pozostałe dotyczyły Radomia (z. 1/1964), jego regionu (z. 3/1976) lub konkretnego zakładu pracy (z. 3/1976).

Wszystkie wyżej wymienione opracowania z zakresu socjologii, polityki społecznej i przemian społecznych w minimalnym stopniu pogłębiły naszą wiedzę o społeczeństwie regionu radomskiego. Ta dziedzina stanowi nadal białą plamę na mapie badań nad regionem radomskim. Skoro nie wiemy jakie jest naprawdę społeczeństwo regionu radomskiego, w jakim kierunku ewoluuje, jakie są jego poglądy, zachowanie, motywy działania, dążności, to i trudno jest takim społeczeństwem kierować i trudno jest podejmować trafne decyzje, które by to społeczeństwo zadowalały i satysfakcjonowały.

O tym, że mało wiemy o społeczeństwie regionu radomskiego świadczy znikoma liczba publikacji na temat ludności. Co prawda sprawom ludnościowym w „Biuletynie” poświęcono 13 artykułów, ale z tego 5 dotyczy odległej przeszłości (J. Bonieckiego o klasie robotniczej przed 1905 r. — z. 3—4/1973 i o emigracji zarobkowej w guberni radomskiej w latach 1889—1914 — z. 2/1966, okresu II wojny światowej (z. 1/1981), bądź okresu łąz powojennego (artykuł zamieszczony w zeszycie 1—2/1974 o udziale społeczeństwa radomskiego w osadnictwie na ziemiach odzyskanych i o ludności byłego powiatu radomskiego zamieszczony w monografii poświęconej pow. radomskiemu zeszyt 1—2/1976). Niewiele jednak miejsca poświęcono ludności w monografii dotyczącej miasta Iłży (z. 3/1979). Z czasów współczesnych na uwagę zasługuje skromny artykuł dotyczący demografii Radomia (z. 1—2/1974) oraz bardzo wartościowe opracowanie J. Jagusiaka poświęcone migracjom ludności Radomia (cały zeszyt 3/1967). Migracje ludności Kozienic i Pionek oraz ich zaplecza są przedmiotem rozważań dwóch innych artykułów z. 3/1976 i 4/1977. W jednym z artykułów zajęto się zasobami siły roboczej w rolnictwie (z. 4/1977) oraz w trzech warunkami bytu ludności byłego powiatu radomskiego (z. 1—2/1976), Iłży (z. 3/1979) oraz Radomia (z. 1/1981).

Z problematyką ludnościową wiążą się zagadnienia mieszkaniowe, które były w „Biuletynie” poruszane trzykrotnie. Mianowicie od strony warunków (z. 2/1968), potrzeb mieszkaniowych mieszkańców Radomia (z. 4/1976) i gospodarki mieszkaniowej (z. 1—2/1974). Tym sposobem przeszliśmy do następnego zagadnienia jakim jest osadnictwo. Miejsce zamieszkania ludności, jej reprodukcji i produkcji dóbr materialnych oraz wytworów duchowych. Mieszkalnictwo i osadnictwo stanowią klamrę spajającą problematykę społeczną i gospodarczą i przyrodniczą. Osadnictwo było przedmiotem zaledwie 4 artykułów, przy czym dwa z nich nawiązują do badań archeologicznych (z. 1—2/1979) artykuł E. Cwiertaka o grodziskach i (z. 4/1980) O. Lipińskiej o osadnictwie na starym mieście w Iłży, (jeden omawia (z. 3—4/1973) miasta Guberni Radomskiej jako ośrodki wymiany handlowej), a tylko jeden dotyczy problematyki współczesnej, mianowicie osadnictwa wiejskiego i małych miasteczek powiatu radomskiego (z. 1—2/1976).

PROBLEMATYKA GOSPODARCZA

Sprawy rozwoju gospodarczego były rozważane na łamach „Biuletynu” w 9 artykułach, z tego dwa dotyczyły samego Radomia, (z. 1/1965 i 3/1966), dwa byłego powiatu radomskiego, zaś trzy obecnego woj. radomskiego (z. 1—2/1979), w dwóch pozostałych artykułach omawiano bardzo ogólnie problematykę rozwoju Radomia na tle woj. kieleckiego w okresie przedwojennym (z. 1/1968) lub też powojennym (z. 1/1965).

Rozwój gospodarczy był omawiany także w niektórych artykułach dotyczących poszczególnych dziedzin życia ekonomicznego. Przykładowo na 11 artykułów poświęconych przemysłowi w dwóch był omawiany jego rozwój w Radomiu (z. 1—2/1974) lub byłym powiecie radomskim (z. 1—2/1976). Z pozostałych opracowań dotyczących przemysłu trzy mają znaczenie czysto historyczne i dotyczą zakładów już nie istniejących, papierni w Solcu n/Wisłą (z. 4/1976), czerpalni rekowskiej (z. 1/1980), koniunktury przemysłu metalowego (z. 2/1968). Rys historyczny zakładu przemysłowego „Wulkan” przedstawiono w zeszycie 1/1967.

Trzy artykuły autorstwa J. Żuchowskiego mają z kolei duże znaczenie praktyczne, albowiem dotyczą utylizacji odpadów (z. 3—4/1974) i możliwości produkcji nowych pasz białkowych w woj. radomskim (z. 4/1977 i 3/1980). Ekonomiczna problematyka poruszana była również w dwóch artykułach dotyczących „Wytwórni Telefonów” (z. 3/1976) oraz zakładów mięsnych w Radomiu (z. 4/1977).

W 11 artykułach i informacjach poruszano problematykę rolniczą, z tego tylko jeden dotyczył XIX wieku (z. 4/1980), zaś pozostałe związane są z rolnictwem okresu powojennego. Dodać należy, iż z wymienionych tu artykułów opublikowano w specjalnym zeszycie (4/1977) poświęconym gospodarce żywnościowej w woj. radomskim. Problematyka treści zawartej w tym zeszycie była różnorodna. Poruszano w nim zarówno przemiany społeczno-ekonomiczne, zmiany w towarowości gospodarstw indywidualnych, zagrożenie rolnictwa od strony zdarzeń losowych, wyniki produkcyjne gospodarstw chłopo-robotniczych jak też omawiano zaopatrzenie rolnictwa w środki produkcyjne oraz odbiór ziemiopłodów od rolników; scharakteryzowano również rolnicze spółdzielnie produkcyjne i przedstawiono rozwój sadowniczego Zakładu Doświadczalnego w Nowej Wsi. W pozostałych trzech artykułach opublikowanych poza wspomnianym zeszycem 4/1977 problematyka rolnicza była omawiana w monografii poświęconej pow. radomskiemu (z. 1—2/1976) — reforma rolna oraz charakterystyka rolnictwa powiatu). W jednym z krótkich artykułów (z. 3/1980) omówiono zaopatrzenie rolnictwa w nawozy mineralne. Jak widać z powyższego przeglądu problematyka wsi i rolnictwa raczej rzadko pojawiała się na łamach „Biuletynu”. Leśnictwo z kolei było przedmiotem zainteresowania tylko jednego artykułu (z. 3/1980), podobnie zresztą jak i budownictwo (z. 1—2/1975).

USŁUGI

Podstawę funkcjonowania usług i gospodarki stanowi infrastruktura. Toteż warto tu na wstępie wspomnieć o „Biuletynie” 1—2 z 1969 r., w którym została opublikowana rozprawa habilitacyjna St. Witkowskiego pt.: „Dziedzictwo urządzeń trwałych w miastach”, godna wydania w wydawnictwach centralnych.

Z zakresu komunikacji na łamach „Biuletynu” opublikowano 4 artykuły, przy czym jeden dotyczył łączności na terenie Radomia (z. 1—2/1974), drugi rozwoju komunikacji na obszarze powiatu radomskiego (z. 1—2/1976), trzeci koncepcji układu komunikacyjnego Radomia (z. 1—2/1979) i w czwartym omówiono okres eksploatacji samochodów ciężarowych (z. 1—2/1979).

Gospodarka komunalna była omawiana w czterech opracowaniach, z tego jedno obszerniejsze poświęcone wodociągom i kanalizacji Radomia

zajął cały zeszyt 1 z 1977 r. Trzy pozostałe artykuły były poświęcone gazownictwu (z. 2—4/1978), zieleni Radomia (z. 3/1980) i inwestycjom komunalnym (z. 3—4/1974).

Bardzo mało miejsca przeznaczono w „Biuletynie” problematyce handlu. Na ten temat pojawiły się zaledwie dwa artykuły opisowe (z. 1—2/1974 i 1—2/1979). Brak natomiast było opracowań z dziedziny turystyki, rekreacji i wypoczynku (za wyjątkiem możliwości wykorzystania lasów w celach rekreacyjnych, z. 3—4/1974).

USŁUGI NIEPRODUKCYJNE

Z uwagi na to, iż oświata, nauka, ochrona zdrowia zostały omówione w pierwszej części opracowania, pozostały nam do omówienia tylko finanse i ubezpieczenia. Ciekawy artykuł na temat transferu pieniężnego miasta Radomia ukazał się w 1967 r. (zeszyt 1), zaś budżety domowe studentów były omawiane w 1979 r. (zeszyt 1—2). Trzy opracowania ukazały się na temat szkód, w tym dwa odnośnie wypadków samochodowych (komunikacyjnych z. 4/1976 i 1—2/1979) oraz jeden na temat szkód ogniowych w rolnictwie indywidualnym (z. 1—2/1975).

PROBLEMY PRZESTRZENNE

Zagadnienia przestrzenne były omawiane tylko trzykrotnie. Dotyczyły one strefy podmiejskiej Radomia (z. 2/1965), regionalizacji urbanistycznej Radomia (z. 3—4/1970) oraz planowania przestrzennego w aspekcie ochrony zdrowia (z. 3—4/1974).

PRZYRODA I JEJ OCHRONA

Zagadnienia związane z szeroko rozumianą przyrodą ożywioną i nieożywioną pojawiały się dosyć często na łamach „Biuletynu”. Problematyka geologiczna była omawiana czterokrotnie (dwa artykuły w zeszycie 1/1964 i dwa w zeszycie 3/1980). Sprawy wód (nie licząc zanieczyszczenia i ochrony) pojawiły się siedem razy, z tego większość artykułów stanowi oryginalny dorobek (np. artykuł K. Mroza o rzece Radomce z. 3—4/1965, Z. Czemińskiej o hydrologii i warunkach spływu wód na obszarze Równiny Radomskiej z. 3/1977). Ocena środowiska przyrodniczego dla potrzeb rolnictwa była poruszana tylko w jednym opracowaniu (z. 3/1980). Stosunkowo dużo opracowań ukazało się na temat flory regionu radomskiego. Problematyka ta była omawiana dziesięciokrotnie, przy czym najwięcej artykułów ukazało się w latach 1973—1977. Fauna była przedmiotem czterech artykułów (z. 3—4/1974, 3/1977, 3/1980, 1/1981, pomniki przyrody, rezerwaty, uroczyska dwóch (z. 3—4/1970 i 3/1977). Temat ten zresztą był omawiany kilkakrotnie przy charakterystyce flory.

Powyższe zagadnienia łączą się nierozdzielnie z ochroną środowiska przyrodniczego, któremu poświęcono dwa specjalne zeszyty „Biuletynu” (w 1973 r. z. 1—2) i 3—4/1974). Ponadto na ten temat były zamieszczane artykuły w innych zeszytach. Sprawom ochrony wód, jej zanieczyszczeniu poświęcony był jeden artykuł (z. 1—2/1973), podobnie jak i sprawom hałasu (z. 1—2/1973) zaś zanieczyszczeniu atmosfery Radomia trzy artykuły (z. 4/1976), 1—2/1975, 1—2/1973) i tyle samo sprawom zieleni i lasów. Osiem innych artykułów dotyczyło zarówno spraw ogólnych związanych z ochroną środowiska (z. 3—4/1974 opracowania J. Brauna, W. Sed-

laka, J. Ćmaka, S. Cieślińskiego i St. Witkowskiego) jak i szczegółowych związanych z zakładami pracy (artykuły J. Kijanki, W. Dwojaka). Większość opracowań z zakresu przyrody i ochrony środowiska oceniam bardzo wysoko, albowiem oparte są na żmudnych badaniach terenowych lub na oryginalnych koncepcjach (np. artykuł W. Sedlaka zawarty w zeszytacie 2—4/1981).

Waga artykułów odnośnie przyrody i jej ochrony będzie rosła wraz z upływem czasu i zachodzącymi przemianami środowiska przyrodniczego. Artykuły z zakresu ochrony środowiska stanowią ostrzeżenie nie tylko dla wielu niedokształconych decydentów, lecz dla wszystkich ludzi podejmujących decyzje przestrzenne, aby przed realizacją tych decyzji w zakresie techniki, urbanistyki, gospodarki dostrzegali nie tylko własne krótkoterminowe interesy, ale przede wszystkim całe społeczeństwo, które żyje współcześnie i pragnie, aby ich potomkowie również żyli szczęśliwie w przyszłości.

Uzupełnieniem artykułów o przyrodzie i ochronie środowiska są oryginalne opracowania W. Sedlaka z dziedziny biologii (z. 2—4/1981) i bioelektroniki (3/1977).

Zdecydowana większość artykułów związana jest z regionem radomskim, w tym przede wszystkim z samym miastem Radomiem. Niewielka liczba opracowań dotyczyła byłego województwa kieleckiego, w skład którego wchodziła większa część obecnego terytorium woj. radomskiego.

Opublikowane artykuły w „Biuletynie” pogłębiają nie tylko naszą wiedzę o regionie radomskim, ale w niektórych przypadkach stanowią, jak już wspomniano, oryginalny wkład w postęp nauki. Trzeba tylko żałować, iż Towarzystwo ma ograniczone możliwości wydawania „Biuletynu”. Z początkowego zamierzenia wydawania czterech zeszytów rocznie, wychodzą od wielu lat zaledwie dwa zeszyty, do tego o ograniczonej objętości. To oczywiście wpływa na zmniejszenie się grona osób publikujących, zwłaszcza przy dość długim cyklu wydawniczym. Toteż w przyszłości Zarząd Towarzystwa winien doprowadzić do takiego stanu, by „Biuletyn Kwartalny” stał się faktycznie kwartalnikiem. Ponadto sądzę, iż należy zrezygnować z publikowania na łamach „Biuletynu” bibliografii woj. radomskiego.

WITOLD HAŃSKI

ZAGADNIENIA SŁUŻBY ZDROWIA W PRACACH RTN¹

Założenia statutowe Radomskiego Towarzystwa Naukowego mówią wyraźnie, że jednym z jego zadań jest „praca nad organizacją, rozwojem i popularyzacją badań naukowych dotyczących województwa radomskiego”. Towarzystwo spełnia je m. in. przez „ogłaszanie drukiem prac naukowych i materiałów”.² Nie jest więc pozbawione podstaw, że jednym z coraz częściej pojawiających się w publikacjach RTN tematów są także prace i zagadnienia związane z miejscową służbą zdrowia.

Charakter działalności RTN, a zwłaszcza przewaga w jego składzie osobowym humanistów, przesądza w pewnej mierze o zakresie poruszanej problematyki. Z drugiej strony niezbyt aktywny udział środowiska medycznego, rozdrobnienie w działalności w fachowych towarzystwach specjalistycznych, nie sprzyja poczynaniom integracyjnym w szerokim tego słowa znaczeniu. Niemniej w ciągu ostatnich lat odnotować należy coraz ściślejsze kontakty pomiędzy RTN, a reprezentatywną organizacją służby zdrowia, jaką jest Polskie Towarzystwo Lekarskie, Oddział Wojewódzki w Radomiu.

Powstać może oczywiście pytanie, dlaczego wzajemnym stosunkom z tym właśnie środowiskiem poświęcone jest oddzielne omówienie. Wypływa to nie tyle z liczebności, choć i ta nie jest bez znaczenia, ale przede wszystkim ze społecznej ważkości jego pracy, jej powiązaniu z wieloma dziedzinami życia, decydującymi o obecnym i perspektywicznym stanie zdrowotności narodu, o jego biologicznej i psychicznej wartości.

Ten zakres obowiązków służby zdrowia rzadko daje jednak okazję do refleksyjnej zadumy, głębszej i krytycznej oceny analizy własnych dokonań, a zwłaszcza do utrwalenia i publikowania poczynionych obserwacji lub wyników leczenia. Nie bez znaczenia był także brak odpowiednich nawyków indywidualnych i tradycji miejscowych. Dopiero ostatnie dziesięciolecie przyniosło w tej mierze istotne zmiany. Spowodowały je m. in. takie czynniki, jak: przyrost ambicji naukowych, chęć współzawodniczenia i porównania z innymi, w tym także akademickimi ośrodkami. Jeśli nawet istniejące warunki nie pozwalają na stosowanie współczesnych metod badawczych, ograniczonych istniejącym wyposażeniem aparaturowym, zapleczem laboratoryjnym czy niedostępnością fachowego piśmiennictwa, to powoli zaczynają sobie drogę przekonanie, że skrupulatna dokumentacja, wykorzystanie istniejących możliwości diagnostycznych i konsultacyjnych, a zwłaszcza pedantyczna ścisłość obser-

¹ W omówieniu uwzględniono tylko pozycje wydane przez RTN.

² Biul. Kwart. RTN 1978, 15(2—4), s. 129—134.

wacji, stanowią pełnowartościowy materiał naukowy, godny opracowania i prezentacji.

Wyrazem wspomnianych wyżej postaw, były dotychczas trzy kolejne zjazdy regionalne, których materiały utrwalono w wydanych drukiem pamiętnikach³, kilkadziesiąt prac publikowanych w czasopismach fachowych, a przede wszystkim uzyskanie podstawowych i wyższych stopni naukowych przez kilkanaście osób. W tym niewątpliwym dorobku naukowym radomskiego środowiska lekarskiego, niemała rola przypada działalności RTN przez inspirację tematyki, bodźce intelektualne i możliwości wydawnicze. Ukoronowaniem integracyjnych wysiłków RTN i PTL była odbyta w roku 1982 sesja naukowa, poświęcona 550-leciu szpitalnictwa w Radomiu, której materiały stanowią zawartość „Biuletynu RTN”⁴.

Rozpatrując zakres poruszanej problematyki związanej ze służbą zdrowia w ogłoszonych publikacjach, wydawnictwach periodycznych i drukach zwartych RTN, wyróżnić można dotychczas trzy kierunki:

- 1) materiały dokumentacyjne,
- 2) prace historyczno-badawcze,
- 3) publikacje fachowo-lekarskie.

Materiały dokumentacyjne stanowią liczbowo największą pozycję w publikacjach RTN dotyczących służby zdrowia. Od doniesień poświęconych temu tematowi w ciągu XX-lecia (Czapłarska⁵, Hański⁶) i XXX-lecia PRL (Myśliwiec⁷), poprzez rozwój szpitalnictwa w powojennym XXXV-leciu (Czarnecki⁸), lecznictwo pediatryczne (Darmas, Fermus i in.), dzieje farmacji w okresie okupacji 1939—1945 (Chagowska) do działalności towarzystw specjalistycznych i ogólnolekarskich (Wasilewski, Borkowska-Dulska, Nita), pielęgniarских (Pogodzińska) i organizacji PCK (Zapała).⁸

Poważną i szczególnie cenną pozycją są materiały bio- i bibliograficzne oraz ikonograficzne, dotyczące sylwetek lekarzy związanych z Radomiem, często przez dziesięciolecia, jak i dokumentacji fotograficznej budynków i gmachów szpitalnych. Tyczy to zarówno wieku XIX (Fałdrowicz)⁹, początku XX (Zieliński⁹, Szymański¹⁰), jak i czasów nam współczesnych. Nie tylko zawodność pamięci ludzkiej ale i brak możliwości archiwalnych powołanych do tego instytucji, jak Wydział Zdrowia i Opieki Społecznej lub Polskie Towarzystwo Lekarskie sprawiają, że ten właśnie dział zasługuje na szczególnie wdzięczną współpracę ze strony środowiska lekarskiego. Nie bez wartości dla przyszłego historyka medycyny radomskiej, będą noty bio-bibliograficzne wskazujące źródła i wcześniejsze opracowania.⁸ Wyżej wspomniane materiały źródłowe stają się dopiero podstawą opracowań bardziej syntetycznych i ocen historyczno-porównawczych dotyczących organizacji szpitalnictwa w różnych okresach dziejowych (Fijałek).⁸

Podstawowymi materiałami dla prac historyczno-badawczych są zasoby aktowe Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Radomiu omówione

³ Materiały Naukowe I Zjazdu Lekarzy Ziemi Radomskiej, Radom czerwiec 1977, II Zjazdu Radom, czerwiec 1980, III Zjazdu maj 1983 — w przygotowaniu.

⁴ Biul. Kwart. RTN 1982, 19(1), 3—119.

⁵ Rozwój Radomia 1945—1964, Radom, RTN, 1964 s. 165—175.

⁶ Biul. Kwart. RTN 1967, 4(4), s. 17—20.

⁷ ibid. 1974, 11(1—2) s. 151.

⁸ ibid. 1982, 19(1) s. 59—109.

⁹ ibid. 1967, 4(4) s. 33—44.

w publikacji H. Kisiel.¹¹ Na nich też oparta jest praca doktorska autorki analizująca działalność publicznych zakładów opieki zdrowotnej i społecznej w Radomiu w latach 1815—1914.¹² Wykorzystano je także w opracowaniu sylwetek zasłużonych lekarzy radomskich XIX wieku (Fałdrowicz).¹³ Inne źródła archiwalne były podstawą prac dotyczących szpitali parafialnych powiatu radomskiego (Karbownik)¹⁴, dziejów szpitala w Radomiu (Karbownik)¹⁵, epidemii cholery w guberni radomskiej (Koba),¹⁶ czy powstania szpitala w Grójcu (Głuszek).¹⁷

Najskromniej w wydawnictwach RTN reprezentowane są — ze zrozumiałych względów — publikacje fachowo-lekarskie (Bochyński¹⁸, Hański.¹⁹ Wypływa to zarówno z ograniczeń tematycznych, rzadko związanych ściśle z miastem lub regionem, jak i wysokich stosunkowo kosztów edytorskich druków prac doktorskich lub habilitacyjnych. Sądzić jednak należy, że niezależnie od aktywności wydawniczej Polskiego Towarzystwa Lekarskiego, część powstających prac znajdzie swe miejsce zarówno w „Biuletynie RTN” jak i jako pozycje zwarte. Będzie to niewątpliwą korzyścią tak dla środowiska medycznego jak i wyrazem integrującej działalności Radomskiego Towarzystwa Naukowego.

¹⁰ ibid. 1975, 12(1—2) s. 196—199.

¹¹ ibid. 1982, 19(1), s. 37—44.

¹² ibid. 1980, 17(2), s. 5—72.

¹³ ibid. 1982, 19(1), s. 103—108.

¹⁴ ibid. s. 5—16.

¹⁵ ibid. 1967, 4(4), s. 21—32.

¹⁶ ibid. s. 3—16.

¹⁷ ibid. 1982, 19(1), s. 17—26.

¹⁸ ibid. 1973, 10(1—2), s. 15—22.

¹⁹ „Patomorfologia owsicy obcosiedliskowej”. RTN, Radom, 1982, s. 114.

WALDEMAR MAREK BIELSKI

Z DOROBKU EDYTORSKIEGO
RADOMSKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

Jedną z pierwszych publikacji * zwartych RTN była monografia zatytułowana „Radomska Wytwórnia Telefonów”.¹ Okazję do jej wydania stanowiło trzydziestolecie istnienia tej zasłużonej dla regionu fabryki.

Autorzy (Stefan Witkowski, Longin Raszewski, Józef Pinkiert), jak zastrzegli się w przedmowie, nie pragnęli bynajmniej uwypuklić jedynie sukcesów załogi, a po prostu naszkicować swego rodzaju portret zbiorowy załogi, wizytówkę kolektywu. Tak więc w swoim zamierzeniu „okazjonalna” książka zawierała istotną sumę wiedzy na temat tak dziejów zakładu, jak i jego współczesności.

W monografii tej odnotowano skrupulatnie pierwsze momenty powstania wytwórni i warto jako ciekawostkę przytoczyć stosowny pasus: „...we wrześniu 1937 r. wybrano odpowiednią siedzibę przy ulicy Koziernickiej, którą Gmina Miasta Radomia sprzedała w dniu 3 marca 1938 r. firmie PASE „Ericsson” za symboliczną złotówkę pod warunkiem, że firma wybuduje w ciągu lat 1938—1939 fabrykę, mogącą zatrudniać około 300 pracowników. (...)”

Budowa obiektów kubaturowych, prowadzona przez „Hutę Pokój” i przedsiębiorstwo inż. Wojewódzkiego z Sosnowca, trwała około pół roku i prace budowlane zostały ukończone w ostatnim kwartale 1938 r.”² Pozostawiamy powyższy cytat bez komentarza.

Monografia RTN została wzbogacona o liczny, ciekawy zestaw materiałów ikonograficznych, zawierający zdjęcia archiwalne oraz przedstawiające bieżącą produkcję i życie załogi.

* Artykuł W. M. Bielskiego nie omawia wszystkich pozycji wydanych przez RTN w okresie 20 lat jego istnienia. Autor pominął w nim m. in. pierwszą zwartą pozycję jaką RTN wydało z okazji 20 lat Polski Ludowej pt. „Rozwój Radomia 1945—1964” pod red. S. Witkowskiego, Radom 1965, s. 238 czy pozycję pt. „Program rekonstrukcji usług w m. Radomiu w latach 1965—1985”, Radom 1968, s. 143. Nie wymieniamy tu opracowanych i wydanych staraniem RTN mniejszych objętościowo broszur, informatorów, czy też wydanych w latach 70 i 80 licznych materiałów konferencyjnych. Omówienie dorobku edytorskiego RTN przez W. M. Bielskiego nie uwzględnia także prac znajdujących się w druku lub przygotowanych do druku. (przyp. red.).

¹ *Radomska Wytwórnia Telefonów (1938—1968)* red. Stefan Witkowski Radomskie Towarzystwo Naukowe, s. 106, Radom 1968.

² *Ibidem*, s. 12.

Kolejną książkę, przy powstaniu której uczestniczył duży, bo dwudziestoosobowy zespół członków RTN było wydawnictwo pt. „Zabytki Ziemi Radomskiej”.³

Główną ideą, która stała się siłą sprawczą prac komitetu redakcyjnego oraz zespołu autorskiego, było uświadomienie społeczeństwu regionu roli i znaczenia ochrony zabytków. Postawiono sobie za cel szeroką popularyzację zagadnień ochrony wytwórców naszej kultury narodowej. Wybrano przy tym bardzo trafnie koncepcję popularyzacji. Książka przynosi wnikliwą informację tak o przedmiotach, które mają być chronione, jak i o placówkach, które mają za zadanie pracować w tym zakresie.

Nie jest to jednak li tylko sucha informacja z dziedziny historii, ale żywa, wartko tocząca się opowieść o przeszłości ziemi pomiędzy Wisłą, Pilicą i Radomką, poczynawszy od niezwykle cennych zabytków archeologicznych, aż po pamiętki tragicznych czasów ostatniej wojny. Przez blisko 15-letni okres funkcjonowania w obiegu czytelnicy, wielokrotnie tej pozycji wydawniczej przyszło spełniać funkcję przewodnika po regionie, stanowiąc cenną pomoc dla nauczycieli oraz regionalistów.

Na szczególne wyróżnienie zasługuje praca zbiorowa pod redakcją Stefana Witkowskiego „Przemysł Radomia”.⁴ Po raz pierwszy Radom otrzymał monografię tego typu. Rozważania szczegółowe poprzedzają obszernie rozdziały wstępne „Radom jako ośrodek przemysłowy”, pióra S. Witkowskiego oraz Danuty Pórolki i Marka Gawlika, przedstawiające dzieje przemysłu radomskiego w latach 1815—1914 oraz 1918—1945, wszystkie poparte wnikliwymi studiami i bogatym materiałem bibliograficznym.

W części szczegółowej dokonują charakterystyki poszczególnych branż: Stefan Witkowski, Jan Małachowski, Stanisław Cygański, L. Raszewski, Stanisław Suchecki, Czesław Tadeusz Zwolski i Witold Wigura.

Książka „Przemysł Radomia” stanowiąc dowód ambicji i operatywności członków RTN, jest także przykładem prawidłowości rozwoju Towarzystwa. Równocześnie rozwijają się — prezentując wyniki badań — sekcje nauk humanistycznych i technicznych.

Praca Edwarda Bróza i Stanisława Cieślińskiego „Przewodnik przyrodniczy po okolicach Radomia”,⁵ w swym zamysle potraktowana została jako forma pomocy nauczycielowi biologii przy realizowaniu nie tylko haseł programowych, ale również organizowaniu wycieczek. Autorzy wskazują na najodpowiedniejsze i najciekawsze miejsca do przeprowadzenia określonych ćwiczeń i obserwacji. Ale przewodnik E. Bróza i St. Cieślińskiego jest również pomocny dla wszystkich miłośników przyrody, stanowiąc interesujący przyczynek do geobotanicznej charakterystyki okolic Radomia. (Prezentuje m. in.: rezerwat „Zagożdżon” w Puszczy Kozienickiej, okolice Lasu Kapturskiego, Rajca, Kosowa, Orońska, Oblasu i Makowca).

Na osobne omówienie zasługiwałyby publikacja „Powiat Lipski”. *Geograficzno-ekonomiczne problemy współczesne* pod redakcją Stanisława

³ *Zabytki Ziemi Radomskiej*. Gromadzenie i ochrona pod redakcją Wojciecha Kalinowskiego. Radomskie Towarzystwo Naukowe, Radom 1969 s. 96, nakład 2 tys. egz.

⁴ *Przemysł Radomia*. Praca zbiorowa pod red. S. Witkowskiego. Lublin. Wyd. Lub. 1970, s. 262.

⁵ E. Bróz, S. Cieśliński „Przewodnik przyrodniczy po okolicach Radomia”, Radom, 1971, Radomskie Towarzystwo Naukowe, s. 95, nakład 1.500.

wa Berezowskiego.⁶ Pomimo zmian w układzie terytorialno-administracyjnym kraju, wymieniona tu praca zbiorowa członków RTN, nie straciła na swej aktualności, aczkolwiek prezentuje strukturę powiatu. (Obecnie pojawiają się nierzadko głosy, iż struktura powiatu była lepszym gwarantem realizacji planów społeczno-gospodarczych, niż to ma miejsce w przypadku podziału na gminy, przy równoczesnej likwidacji uprzednich struktur).

Do innego typu wydawnictw należą opracowania dotyczące spółdzielczości pracy.⁷

I tak starannością opracowania wyróżnia się pozycja Stefana Witkowskiego i Krzysztofa Zwierzchowskiego na temat Spółdzielni Pracy „Sport”. Mimo, że ma ona typowo „rocznicowy” charakter, zawiera szereg danych przedstawiających tak trudne początki, jak i późniejszy rozwój spółdzielni, przynosząc w miarę kompletny a zatem pełny obraz jej działalności.

Niestety krytycznie należy się odnieść do wydanej, starannie od strony graficznej, publikacji o spółdzielni „Spoiwo” — redaktorem, której był Cz. T. Zwolski. Aczkolwiek prezentuje tam problemy produkcji, zbytu, zatrudnienia, osiągnięcia socjalne i kulturalne jak i działalność polityczną i społeczną, nie stroni od ukazania trudnych zagadnień natury ekonomicznej, i w tym aspekcie nie zasługuje na negatywną notę. Powodem dla którego pozycję powyższą oceniłbym surowiej, od innych tego rodzaju, jest „mechanicznie” wkomponowany króciutki rozdziałik „Dzieje Radomia”. Gdyby autor Cz. T. Zwolski, np. zdecydował się na przedstawienie zagadnień rzemiosła w Radomiu w ujęciu chronologicznym znalazłoby to uzasadnienie. Gdy tymczasem autor (i redaktor) zamieszcza tekst, który ma za zadanie (ryzykowne) na niewielu stronicach maszynopisu zapoznać z historią Radomia. I w ten sposób brak jest spójności w koncepcji wydawnictwa. Podkreślam tę dysharmonię, dlatego iż stało się to swoistą manierą i w wielu innych okazjonalnych wydawnictwach (niezależnie od ich przeznaczenia). Oczywiście można uznać, iż jest to jeszcze jedna forma popularyzacji wiedzy o regionie. Jednak, wydaje się, dzieje się to ze szkodą dla meritum omawianych zagadnień.

Nie sposób nie odnotować pozycji mającej za zadanie zsumować wkład RTN w badaniu nad przeszłością i teraźniejszością regionu,⁸ czy też na historię ruchu robotniczego w Radomiu.^{8a}

Rok 1975 przyniósł ważką społecznie pozycję, o dużych wartościach poznawczych i popularyzatorskich, a wydaną nakładem Arkady przez RTN. Praca zbiorowa, pod redakcją Jana Bonieckiego „Radom”, zaopatrzona w bogaty materiał zdjęciowy, w nakładzie 10 tysięcy egzemplarzy, rozpowszechniana była za pośrednictwem sieci placówek „Dom Książki” na terenie całego kraju.⁹

⁶ *Powiat Lipski. Geograficzno-ekonomiczne problemy współczesne*. Red. Stanisław Berezowski Łódź 1972, s. 255.

⁷ S. Witkowski, K. Zwierzchowski, „25 lat Radomskich Zakładów Wytwarzania Skórzanych i Odzieżowych Spółdzielni Pracy „Sport” w Radomiu 1448—1973, Radom 1973, s. 34, oraz „Spółdzielnia Chemiczno-Wytwórcza „Spoiwo” 1950—1975”. Red. Cz. T. Zwolski, Radom 1975, s. 56.

⁸ *Radomskie Towarzystwo Naukowe 1963—1973*. Red. Jan Boniecki, Radom 1973, s. 149.

^{8a} J. Boniecki: *Rewolucja 1905—1907 roku w Radomiu*, Radom, RTN 1974, s. 228.

⁹ *Radom*. Praca zbiorowa pod red. J. Bonieckiego, Warszawa „Arkady” 1975, s. 34, tabl. 30.

Z perspektywy lat oczywiście łatwiej jest wskazywać niedomogi tej pracy, ale w tym okresie była ona dla wielu czytelników podstawową informacją o Radomiu. Dzieje miasta do końca XVIII wieku opowiedział Wojciech Twardowski, życie miasta pod zaborami przedstawił Witold Dąbkowski. Autorem rozdziału II „Rzeczypospolita” był — redaktor całości — Jan Boniecki, lat wojny i okupacji — Jan Franecki, powojenną zaś historię grodu naszkicował Czesław T. Zwolski, zaś informacje na temat przemysłu przygotowane zostały przez Marka Gawlika.

Należy podać również nazwiska autorów fotogramów. Byli nimi od lat współpracujący z RTN: Bronisław Duda oraz Wojciech Stan.

Wśród opracowań wydanych nakładem RTN są również materiały będące pokłosiem sesji naukowych, sympozjów i konferencji organizowanych przez Towarzystwo.

Na przykład, pod redakcją historyka ruchu robotniczego Jana Naumiuka, opublikowano plon sesji popularno-naukowej „Wpływ Rewolucji Październikowej na rozwój walki klasowej w Radomskim”.¹⁰ Wydawnictwo przyczyniło się w znacznym stopniu do zlikwidowania „białych plam” w naszej edukacji historycznej, dotyczącej ruchu robotniczego.

Podobnym zamierzeniem edytorskim, nad przebiegiem którego czuwał z ramienia RTN, Stanisław Ośko, było upowszechnienie referatów sesji pt. „Wojna obronna we wrześniu 1939 r. na ziemi radomskiej”.¹¹ Wiele nowych ustaleń — Zygmunta Mańkowskiego, Heleny Kisiel, Jana Franeckiego, Władysława Kubika i Edwarda Gołębiowskiego — weszło już na trwałe do historiografii i wzbogaciło wiedzę historyczną na temat zmagania wojska polskiego z hitlerowskim najeźdźcą.

Ścisłe powiązania RTN z inteligencją techniczną zaowocowało m. in.: monografią „Zrembu”.¹² Materiały do opracowania monografii przygotowali przedstawiciele kadry inżyniersko-technicznej zakładu: Zbigniew Dorociak, Jan Gralec, Julia Gwarek, Stanisław Jasiuk, Stanisław Lis, Wojciech Marciniak, Henryk Pietras, Jerzy Styczyński i Władysław Zawada. Autorem całości opracowania był — Stefan Witkowski.

Z inicjatywy Radomskiego Towarzystwa Naukowego, ukazała się pod redakcją Wojciecha Kalinowskiego praca zatytułowana „Urbanistyka i architektura Radomia”.¹³ Książka — w całości poświęcona przedstawieniu dziejów rozwoju przestrzennego Radomia oraz historii jego zabudowy — oparta została o wyniki wieloletnich badań, których krótki rys, kreśli w przedmowie W. Kalinowski. Rozwój Radomia od wczesnego średniowiecza aż po dzień dzisiejszy, stanowi interesujący przedmiot badań urbanistycznych, bowiem w jego układzie przestrzennym znajdują niezwykle czytelne odbicie poszczególne fazy rozwojowe jednostek morfogenetycznych. Inaczej mówiąc miasto wędrowało swoimi jednostkami osadniczymi, rozwijając się według określonych schematów urbanistycznych, które dadzą się aktualnie wyodrębnić. (Z tego też względu Radom przedstawiony był jako modelowy przykład rozwoju przestrzennego miast

polskich członkom Komisji Historycznej Miast przy Międzynarodowej Unii Stowarzyszeń Historycznych).

Ewa Kierzkowska-Kalinowska, która kierowała pracami Ekspedycji Wykopaliskowej IHKM PAN zapoznaje czytelników z rozwojem osadnictwa na terenie Radomia przed lokacją miasta. Jak należy wnosić z wyników badań E. Kierzkowskiej-Kalinowskiej i Wojciecha Twardowskiego, początki powstania Radomia należy przesunąć na początek IX a nawet na schyłek VII wieku. Lokacja tzw. nowego Radomia, układ przestrzenny grodu od czasów renesansu do wieku XIX, to temat erudycyjnych rozważań Wojciecha Kalinowskiego, który razem ze Stefanem Witkowskim (autor interesującej rozprawy zamieszczonej w książce nt. Zabudowy miasta od poł. wieku XIX do czasów nam współczesnych) penetrował wszelkie dostępne źródła mogące wyjaśnić urbanistyczno-architektoniczne zagadki Radomia. Wnikliwe kompendium na temat architektury Radomia stanowią teksty Ryszarda Brykowskiego, Ireny Popławskiej, Ryszarda Rodaka i Wojciecha Kalinowskiego. Jest to pierwsza tak obszerna, przygotowana dużym wysiłkiem publikacja aktywnej grupy naukowców, skupionych wokół Radomskiego Towarzystwa Naukowego, której znaczenie wybiega daleko poza ramy wąsko pojętego regionalizmu i wiedzy o regionie.

Od szeregu już lat Radomskie Towarzystwo Naukowe opracowuje bibliografię prac dotyczących regionu. Bibliografię Radomia, ziemi radomskiej, a następnie województwa radomskiego przygotowywał do druku Stanisław Zieliński. On też był autorem opracowania „bibliografia rozpraw habilitacyjnych, doktorskich o województwie kieleckim za lata 1959—1972”, wydanej nakładem RTN w 1975 roku. Obecnie pracę na bibliografię dotyczącą woj. radomskiego prowadzi specjalny zespół, pod kierownictwem Grażyny Kabzy, a wyniki pracy zespołu są publikowane na bieżąco w osobnych wydawnictwach. Znaczenie tej inicjatywy nie sposób przecenić.

Wiele cennych prac o charakterze monograficznym wydrukowanych zostało w „Biuletynie Kwartalnym RTN”. Zarząd RTN nie mając możliwości wydania ich osobno, jako samodzielnych pozycji edytorskich, decydował się na publikację w ramach monotematycznych zeszytów „Biuletynu”. I w ten właśnie sposób opublikowano m. in. monografię b. powiatu radomskiego, pracę doktorską Heleny Kisiel, pracę habilitacyjną Wiktora Hańskiego, pracę zbiorową o historii Iłży.

W jednym z najbliższych Biuletynów RTN ukaże się monografia województwa radomskiego.

Niezależnie od samodzielnie wydawanych pozycji, gdzie trud związany z pracami redakcyjnymi oraz opieką nad drukiem spada na członków Zarządu oraz kolegium redakcyjne — Radomskie Towarzystwo Naukowe inspirowało i współuczestniczyło w opublikowaniu książek, skryptów, materiałów konferencyjnych.

¹⁰ „Wpływ Rewolucji Październikowej na rozwój walki klasowej w Radomskim”, red. Jan Naumiuk, Radom 1977, s. 191.

¹¹ „Wojna obronna we wrześniu 1939 r. na ziemi radomskiej” (materiały z sesji popularno-naukowej), RTN, Radom, grudzień 1979, s. 77 (aneksy).

¹² „Kombinat Napraw Maszyn Budowlanych „Zremb” 1964—1979”. (red. Stanisław Ośko), Radom, 1979 s. 89.

¹³ „Urbanistyka i architektura Radomia”. Red. Wojciech Kalinowski. Lublin 1979. Wydawnictwo Lubelskie.

MICHAŁ KELLES-KRAUZ

PRACA BADAWCZA RTN NAD TEMATEM: TRANSPORT KOLEJOWY
NA TERENIE WOJEWÓDZTWA W WARUNKACH KONCENTRACJI
ODPRAWY PRZESYŁEK

ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNE I PROGRAMOWE

Począwszy od 1979 r. a dokładnie od 15.II.1979 r., Radomskie Towarzystwo Naukowe uczestniczy w realizacji problemu badawczego 08.1 pt.: „Zintegrowany system transportowy”. W wyniku podpisanej umowy między Centralnym Ośrodkiem Badań i Rozwoju Techniki Kolejnictwa w Warszawie a Wojewodą Radomskim ten ostatni zlecił Radomskiemu Towarzystwu Naukowemu opracowanie tematu, dotyczącego koncepcji koncentracji odprawy przesyłek wagonowych na torach ogólnego użytku o scentralizowanej obsłudze w województwie. Prace badawcze nad wymienionym tu tematem założono na 5 lat. Wyniki opracowania zgodnie z podpisaną umową miały być przekazywane zleceniodawcy etapami. Należy podkreślić, że jest to temat o podstawowym znaczeniu dla gospodarki województwa. Na jego realizację przeznaczono średnio kwotę 1 miliona złotych rocznie.

Do tak poważnego przedsięwzięcia badawczego RTN nie było przygotowane. W krótkim stosunkowo czasie powołano dwa kilkuosobowe zespoły badawcze spośród pracowników naukowo-badawczych Wydziału Transportu WSI w Radomiu oraz pracowników specjalistycznych Rejonowej Dyrekcji PKP w Kielcach. Kierownictwo nad wymienionymi tu pracami Zarząd RTN powierzył dr inż. Michałowi Kelles-Krauzowi, wieloletniemu członkowi Towarzystwa i pracownikowi naukowo-badawczemu Wydziału Transportu WSI. Należy podkreślić, że członkami zespołu są w przytłaczającej większości członkowie RTN.

Badania nad problemem prowadzono etapami według przyjętej przez zleceniodawcę karty programowej. Prowadzono je kolektywnie w obydwóch zespołach merytorycznych. Odbiór wykonanych prac następował po zrealizowaniu przez zespoły zadań cząstkowych. Zespołem pierwszym kierował inż. Marian Drożdziel, a w skład jego wchodził: inż. Aleksander Astaszuk, mgr inż. Jan Gałązka, inż. Leszek Karcia oraz mgr Jadwiga Łabuda, zespołem drugim kierował natomiast dr inż. M. Kelles-Krauz, a w skład jego wchodził: dr inż. Andrzej Chwieduk, inż. Stanisław Ciężkowski, mgr Stanisław Dziuba, inż. Waldemar Kowalski oraz mgr Klementyna Łucka, współpracowali zaś z zespołem: mgr Anna Kowalska i inż. Wojciech Soja. Konsultację naukową przez cały okres prac badawczych sprawował mgr inż. Tadeusz Malinowski z COBiRTK z Warszawy, pracami zaś koordynował z ramienia Wojewody Radomskiego dyrektor

Wydziału Komunikacji UW (początkowo Jan Darmas, a następnie mgr inż. Ryszard Chojnacki).

Prace nad tematem przebiegały zgodnie z planem, a ich efekty były stopniowo wdrażane. Obecny 1983 rok jest już końcowym etapem realizacji tematu. Już w chwili obecnej można powiedzieć, że opracowany temat przynosi gospodarce narodowej ogromne korzyści. Jest to poważny wkład naszego Towarzystwa w rozwój społeczno-gospodarczy województwa.

Przedstawmy obecnie w krótkim ujęciu założenia badawcze omawianego tematu.

W ramach problemu węzłowego „Zintegrowany System Transportowy” podjęto przed kilku laty badania, mające przynieść odpowiedź na pytanie, w jaki sposób można zwiększyć potencjał przewozowy PKP bez potrzeby rozbudowy stacji rozrządowych oraz bez nadmiernego wzrostu zatrudnienia, przy równoczesnym zastosowaniu mechanizacji prac ładunkowych na zasadach gospodarczo uzasadnionych. Jednym z warunków wprowadzenia mechanizacji ekonomicznie opłacalnej jest koncentracja prac ładunkowych na mniejszej niż dotychczas liczbie stacji. Koncentracja jest również warunkiem organizacji przewozów w postaci przesyłek całopociągowych, bądź też ich modularnych części, w pociągach wahadłowych lub marszrutowych, dzięki czemu znacznie zmniejsza się praca stacji rozrządowych.

W pierwszym etapie zlokalizowano badania wspomnianego wyżej problemu na terenie województwa leszczyńskiego, dla którego opracowano program koncentracji i mechanizacji prac ładunkowych.

Na drugi obszar doświadczalny zostało wybrane województwo radomskie, na którego obszarze znajduje się 18 stacji z torami ogólnego użytku i 46 bocznic odprawiających ładunki. Przyjęto do rozwiązań przewidywany poziom potrzeb przewozowych i przeładunkowych roku 1990. Z otwartych obecnie dla odprawy przesyłek 18 stacji pozostanie 12, a liczba bocznic zredukowana z 46 do 26. Ładunki odbierane i nadawane na bocznicach przeznaczonych do zamknięcia zostaną przekazane na tory ogólnego użytku lub na pozostawione w eksploatacji bocznic. Z organizacji przewozów kolejowych zostaną wyeliminowane pociągi zbiorowe. Tory ogólnego użytku będą obsługiwane przez PKP za pomocą pociągów marszrutowych i zdawczych, i zostaną włączone w system scentralizowanej obsługi spedycyjnej, przeładunkowej, dowozowo-odwozowej (TOSO)¹

W tym celu stacje zostaną odpowiednio wyposażone w maszyny i urządzenia ładunkowe zapewniające sprawny wyładunek wagonów. TOSO o dużym obrocie wagonów i ładunków będą posiadały stałe brygady ładunkowe, zaś TOSO o małym obrocie wagonów i ładunków oraz te TOSO, na których w danym momencie nie będzie stałych brygad ładunkowych, będą obsługiwane przez tzw. lotne brygady ładunkowe. Pozwoli to zminimalizować liczbę potrzebnych pracowników ładunkowych.

Sprawna organizacja pracy TOSO wymagać będzie znacznie dokładniejszej niż obecnie informacji o nadchodzących przesyłkach i odpowiednio sprawnej dyspozycji środków transportu kolejowego, samochodowego oraz maszyn i urządzeń ładunkowych. W związku z tym planuje się powołanie na stacji Radom specjalnej dyspozytury ładunkowej dla obszaru województwa radomskiego. Jej zakres działalności i uprawnienia oraz

¹ TOSO — skrót od zwrotu: „tory ogólne o scentralizowanej obsłudze”.

regulamin zostaną opracowane na etapie szczegółowego projektu technicznego. Proponowana organizacja przewozów kolejowych w województwie radomskim z dyspozycją taboru samochodowym i kolejowym oraz brygadami ładunkowymi umożliwi uzyskanie podobnych efektów jak w przewozach ładunkowych do bazy przeładunkowej bez konieczności budowy tak kosztownego obiektu jakim jest baza ładunkowa.

Pomimo koncentracji odprawy, punkty ładunkowe pozostają nadal rozproszone, co w porównaniu z centralną bazą przeładunkową powoduje, że średnie odległości jazdy taboru samochodowego pracujące w dowozie i odwozie z poszczególnych TOSO są mniejsze. Umożliwia to znaczne zmniejszenie zużycia paliw płynnych i liczby angażowanego taboru samochodowego.

W celu uzasadnienia proponowanej koncepcji koncentracji przesyłek i scentralizowanej obsługi torów ogólnego użytku, przeanalizowano dwa następujące warianty pracy transportu kolejowego, samochodowego i organizacji prac przeładunkowych dla zadań przewozowych roku 1990:

Wariant W I — obejmuje dostarczanie i zbieranie wagonów z torów ogólnego użytku za pomocą pociągów zbiorowych i zdawczych, uruchamianych zgodnie z obowiązującym obecnie planem zestawienia pociągów, niescentralizowana obsługa dowozowo-odwozowa przez transport samochodowy, niescentralizowana organizacja prac przeładunkowych. Inaczej mówiąc, jest to wariant odpowiadający obecnie istniejącej organizacji przewozu ładunków.

Wariant W II — obejmuje dostarczenie i zabieranie wagonów z torów ogólnego użytku za pomocą pociągów marszrutowych i zdawczych odcinkowych (likwidacja pociągów zbiorowych), scentralizowana obsługa dowozowo-odwozowa przez transport samochodowy, scentralizowana organizacja prac przeładunkowych.

PRZEWIDYWANE EFEKTY W WYNIKU WDROŻENIA TOSO

Koncentracja odprawy przesyłek według założeń wariantu W II spowoduje osiągnięcie efektów zarówno wymiernych jak i niewymiernych trudnych do ustalenia w liczbach.

Do najważniejszych z nich w transporcie kolejowym należą:

— odzysk kapitału o wartości 1087 tys. złotych w cenach z 1981 r. w stosunku rocznym, wynikającym z zamknięcia znacznej liczby bocznic,

— odzysk 10 lokomotyw manewrowych znajdujących się u posiadaczy bocznic, które są przewidziane do zamknięcia,

— odzysk kapitału o wielkości 3.095 tys. złotych w cenach z 1981 r. w stosunku rocznym, wynikający z zamknięcia linii kolejowej Bąkowiec — Wysockie Koło,

— zmniejszenie kosztów eksploatacji taboru i pracy manewrowej, wynikające ze zmniejszenia ilości roboczej o około 300 wagonów, które dzięki nowej organizacji nie będą wykonywane na stacjach formujących pociągi poza granicami województwa radomskiego.

Do najważniejszych efektów dodatkowych, wynikających z mechanizacji prac ładunkowych, należy zaliczyć: polepszenie warunków pracy poprzez zwiększenie zakresu mechanizacji robót ładunkowych, podniesienie poziomu bezpieczeństwa i higieny pracy, itp. Wprowadzenie nowoczesnych maszyn i urządzeń podwyższy stopień technicznego uzbrojenia stanowisk pracy, ale będzie wymagać to jednocześnie zatrudnienia kadr

pracowniczych o wyższych kwalifikacjach zawodowych przy odpowiednio wyższym wynagrodzeniu.

Nałożenie na transport samochodowy większych zadań przewozowych wymuszonych koncentracją odprawy przesyłek spowoduje znaczny wzrost natężenia ruchu pojazdów na trasach dowozu i odwozu ładunków. W konsekwencji wzrosną odpowiednio koszty utrzymania niektórych dróg. Zwiększenie liczby samochodów uczestniczących w ruchu drogowym wywoła ujemny wpływ na środowisko naturalne. W ogólnym bilansie jednak zastosowanie wariantu oznaczonego W II będzie dla gospodarki kraju korzystne.

Dla zapewnienia właściwego przepływu informacji o nadchodzących przesyłkach, o zapotrzebowaniu na wagony, na samochody i maszyny ładunkowe powinny być zapewnione odpowiednie układy łączności telefonicznej i telegraficznej. W związku z tym na niektórych stacjach scentralizowanej obsłudze torów ogólnego użytku, konieczna będzie modernizacja lub rozbudowa istniejących sieci telekomunikacyjnej.

Likwidacja odprawy przesyłek wagonowych na małych stacjach i przeniesienie jej do stacji posiadających TOSO spowoduje między innymi odpowiednie przesunięcia stanowisk pracy, a więc i przemieszczenia kadr pracowniczych.

Tak więc rozbudowa i tworzenie nowych jednostek zaplecza technicznego transportu samochodowego i maszyn ładunkowych wpłynie aktywnie na życie gospodarcze województwa, przy jednoczesnym lepszym wykorzystaniu już istniejących obiektów oraz urządzeń, maszyn, wzrostu wydajności pracy.

GRAŻYNA KABZA

KSIĘGOZBIÓR NAUKOWY RTN

Członkom RTN od pierwszych chwil istnienia Towarzystwa przyświecała myśl zorganizowania księgozbioru, który gromadząc publikacje związane z regionem stałby się podstawową bazą informacyjną w tym zakresie zarówno dla młodzieży studiującej, jak i działaczy gospodarczych i kulturalnych. Księgozbiór ten poszerzony o wydawnictwa naukowe, głównie z zakresu nauk przyrodniczych (geografia, archeologia, biologia, rolnictwo) i humanistycznych (historia, etnografia), zgodnie z charakterem prac naukowo-badawczych nad regionem, którym patronuje Towarzystwo służyłby pomocą wszystkim zainteresowanym problematyką regionu.

Załączkiem takiego księgozbioru stało się pierwsze 150 woluminów książek i czasopism pochodzących z darów od osób prywatnych i instytucji. Złożyły się na nie m. in. roczniki „Dokumentacji Geograficznej”, „Przeglądu Geograficznego”, zeszyty „Statystyki Polski” i in. Dalsze nabytki po nawiązaniu przez Towarzystwo kontaktów z innymi krajowymi instytucjami naukowymi i kulturalnymi, pochodzą z wzajemnej wymiany wydawnictw. Tą drogą napływają do nas wydawnictwa z Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN, Kieleckiego Towarzystwa Naukowego, Towarzystwa Naukowego Płockiego, Towarzystwa Naukowego w Toruniu, Szczecińskiego Towarzystwa Naukowego, Rzeszowskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Instytutu Śląskiego w Opolu oraz z wielu wyższych uczelni w kraju.

Z uwagi na skromne środki finansowe tylko niewielka część publikacji pochodzi z zakupu. W ich liczbie znajdują się takie wydawnictwa jak roczniki statystyczne, informatory (np. Informator Nauki Polskiej), słowniki, mapy czy wydawnictwa albumowe związane z regionem. Równocześnie sukcesywnie napływają do biblioteki wszystkie wydawnictwa własne RTN oraz współwydane z innymi instytucjami. Jak pisze H. Kisiel w artykule okolicznościowym na 10-lecie Towarzystwa, księgozbiór biblioteki RTN w roku 1973 składał się „z 421 egzemplarzy wydawnictw, otrzymanych w drodze wymiany z towarzystwami naukowymi, instytucjami i uczelniami, o wartości 8.674,10 zł oraz z 200 egzemplarzy pochodzących z zakupu o wartości 5.828,75 zł”.¹ Do roku 1980 stan księgozbioru osiągnął liczbę przeszło 700 woluminów. W okresie tym opracowana została część katalogu alfabetycznego.

¹ H. Kisiel: *Radomskie Towarzystwo Naukowe 1963—1973*. (W:) *Radomskie Towarzystwo Naukowe 1963—1973*. Radom 1973, s. 9—10.

HENRYK W. NUROWSKI

REGIONALNA PROBLEMATYKA EKONOMICZNA
JAKO PRZEDMIOT BADAŃ NAUKOWYCH *)

W S T Ę P

Dwudziestoletni okres istnienia i aktywnej działalności Radomskiego Towarzystwa Naukowego stwarza okazję do sformułowania ocen, refleksji i wniosków jak też propozycji na przyszłość dotyczących tej społecznej formy działania w środowisku. RTN wkroczyło już bowiem w „wiek dojrzały” — można więc i trzeba zsumować zebrane doświadczenia, zasługi i trudności oraz skonfrontować je ze statutowymi założeniami Towarzystwa.

Dzisiejsze zgromadzenie członków RTN uchwalił plan swego działania na następną kadencję. W planie tym znajdują się kierunki badań naukowych tak istotne dla rozwijającego się województwa radomskiego. W swoim referacie chciałbym omówić regionalną problematykę ekonomiczną jako przedmiot badań naukowych. Wybór problematyki ekonomicznej jako tematu referatu wprowadzającego na dzisiejszym zebraniu nie jest wyborem przypadkowym. Decyzja taka jest bowiem umotywowana przynajmniej dwiema przesłankami. Po pierwsze jak wiadomo, zagadnienia gospodarcze są żywo dyskutowane w całym naszym kraju. Budzą one ze zrozumiętych względów powszechne, żywe zainteresowanie. Wdrażana od początku 1982 r. reforma gospodarcza stanowi nadzieję i konieczny środek wyprowadzania kraju z głębokich trudności ekonomicznych. Wobec takiego natężenia i powszechności zainteresowań trudną problematyką ekonomiczną Towarzystwo nasze nie może zajmować postawy obojętnej lecz w miarę swoich sił i środków, powinno brać udział w popularyzacji reformy gospodarczej w naszym społeczeństwie. Druga z przesłanek uzasadniająca gospodarczą problematykę niniejszej prelekcji dotyczy skali regionalnego jej ujęcia. Lata poprzednie znamionowało bowiem ujmowanie wielu różnych zagadnień w skali całego kraju. Zakładano w związku z tym jak się okazało nie bardzo trafnie, że rozwiązywanie problemów w skali ogólnopolskiej — niemal automatycznie rozwiąże problemy „prowincjonalne”. Doświadczenie wykazało, że problemy regionalne są z zasady zróżnicowane, a dla ich rozwiązania muszą być wykorzystane lokalne siły i środki. Cechują się one określoną specyfiką i wymagają odrębnego i elastycznego ich potraktowania. Udział społeczności lokalnych oraz regionalnych organizacji jest w tym ujęciu bardziej efektywny, kon-

* Tekst wykładu wygłoszonego na Walnym Zebraniu Sprawozdawczo-Wyborczym RTN w dniu 27.IV.1983 r.

W kwietniu 1980 roku Towarzystwo zatrudniło na ryczałcie pracownika biblioteki w celu dalszego opracowania księgozbioru i prowadzenia działalności informacyjno-bibliograficznej. W ramach prac nad uporządkowaniem biblioteki dokonano selekcji druków zbędnych i zdezaktualizowanych w wyniku czego stan księgozbioru zmniejszył się do 495 woluminów. Założono nową, znormalizowaną księgę inwentarzową. W okresie od roku 1980 do lipca 1983 r. księgozbiór wzrósł o 835 woluminów i liczy obecnie 1330 wol. Znaczny procent nabytków z tego okresu stanowią pozycje o tematyce wybitnie regionalnej, część z nich w trosce o skompletowanie wydawnictw tego typu nabyto w drodze zakupu antykwarycznego. Łączna wartość księgozbioru na dzień 30 czerwca 1983 r. wynosi 42.647 zł.

W ramach działalności informacyjno-bibliograficznej RTN patronuje pracom nad bibliografią regionalną. Jej opracowaniem do roku 1979 zajmował się Stanisław Zieliński. Od roku 1966 publikował on na łamach Biuletynu Kwartalnego o RTN bibliografię m. Radomia, a z chwilą powstania województwa radomskiego bibliografię województwa radomskiego, której kolejne roczniki za lata 1975, 1976, 1977, 1978 ukazały się nakładem Towarzystwa w postaci oddzielnych zeszytów. Ponadto pod patronatem RTN opracował on bibliografię rozpraw habilitacyjnych i doktorskich o województwie kieleckim za lata 1959—1972. W latach 1976—1979 Stanisław Zieliński pełnił funkcję kierownika Biura RTN, prowadząc zarazem bibliotekę Towarzystwa. Po jego odejściu, z inicjatywy Prezesa RTN Stanisława Ośki, powołany został zespół redakcyjny w składzie: dr S. Mozdzeń, mgr Ewa Nakoneczna, mgr Elżbieta Szymaniak, mgr Henryka Wichowska, mgr Grażyna Kabza, w celu dalszego opracowywania bibliografii regionalnej. Dotąd ukazały się drukiem dwa roczniki bibliografii w opracowaniu tego zespołu, Bibliografia zawartości czasopism za rok 1979 i wydawnictw zwartych za lata 1979/1980. W przygotowaniu do druku znajdują się kolejne roczniki za lata 1981 i 1982.

Obok materiałów bibliograficznych uporządkowanych w bieżącej karcotece publikacji o tematyce regionalnej na aparat informacyjny biblioteki składają się katalog alfabetyczny (w opracowaniu) oraz sukcesywnie uzupełniana karcoteka publikacji członków Towarzystwa.

Z uwagi na trudne warunki lokalowe udostępnianie materiałów bibliograficznych i publikacji odbywa się w lokalu Biura RTN w budynku Wojewódzkiego Archiwum Państwowego. Warunkiem dalszego pomyślnego rozwoju biblioteki RTN jest poprawa bazy lokalowej oraz wzrost funduszu na zakup książek (uzupełnienia wymaga księgozbiór podręczny, gdzie zaznacza się brak wydawnictw encyklopedycznych i słowników).

kretny i aktywizujący, aprobujący modne ostatnio określenie autora znanej książki K. Z. Schumachera, że: „*Small is beautiful*” (małe jest piękne).

Oto zasadnicze motywy, dla których regionalna problematyka ekonomiczna w działalności RTN wydaje się uzasadniona.

ORGANIZACYJNO-EKONOMICZNA BAZA BADAŃ

Wypowiadając się za współudziałem RTN w regionalnych badaniach ekonomicznych, obok innych ośrodków i instytucji lokalnych wydaje się celowym zaprezentowanie na wstępie obszaru potencjalnych naukowych penetracji. Generalnie biorąc, województwo radomskie tworzące w pewnym konwencjonalnym ujęciu również i region autonomiczny tak pod względem obszaru geograficznego jak i administracyjnego jest znane ze swej aktywności społeczno-gospodarczej. Usamodzielnione w 1975 r. jako jednostka administracyjna, województwo radomskie zajmuje obszar 7 295 km² zamieszkały przez 710 tys. stałej ludności. Z liczby tej w gospodarce uspołecznionej pracuje 190 tys. osób. Pracodawcami zawodowo czynnej ludności województwa są uspołecznione przedsiębiorstwa i instytucje różnych branż. Na terenie województwa znajduje się około 160 różnej wielkości przedsiębiorstw przemysłowych, komunikacyjnych, różnego rodzaju spółdzielni, urzędów i placówek administracji.

Jeśli chodzi o spółdzielnie to należy wspomnieć, że w województwie działa około 40 gminnych spółdzielni wiejskich, około 30 spółdzielni pracy oraz kilkanaście mieszkaniowych. Ponadto działają na terenie województwa największe przedsiębiorstwa handlu uspołecznionego, a mianowicie istniejąca od 115 lat „Społem” Wojewódzka Spółdzielnia Spożywców i państwowe Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Handlu Wewnętrznego (WPHW).

„Społem” WSS realizuje od 1976 r. tzw. kompleks żywnościowy będąc jednocześnie producentem (pieczywo, wyroby mięsne, napoje orzeźwiająca, wyroby garmazeryjne itd.) i dystrybutorem — detalistą wszystkich podstawowych artykułów spożywczych. Spółdzielnia ta zrzesza ogółem 42 tys. członków i zatrudnia blisko 4500 pracowników różnych specjalności. Prowadzi ona na terenie miasta Radomia i województwa około 360 sklepów przynoszących aktualnie rocznie około 7,6 miliarda zł utargów. WPHW jest nieco mniejszym przedsiębiorstwem handlu detalicznego zajmującym się dystrybucją artykułów przemysłowych — niekonsumpcyjnych (konfekcja, obuwie, tekstylia, artykuły gospodarstwa domowego itd.) zatrudniającym około 1,5 tys. pracowników i osiągającym rocznie prawie 3,6 miliarda zł utargów detalicznych.

Najbardziej znane w województwie przedsiębiorstwa przemysłu uspołecznionego to m. in. RZPS „Radoskór”, ZM im. Waltera, Elektrownia „Kozienice”, Radomska Wytwórnia Telefonów, Cementownia „Przyjaźń” w Wierzbicy, Zakłady Erg-Pronit w Pionkach, Kombinat Nakryć Stołowych „Gerlach” w Drzewicy, Browar — Warka, a także Zakłady Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego, Wojewódzka Spółdzielnia Mleczarska i inne.

Radom — nie po raz pierwszy w swojej historii pełni funkcję siedziby władz i administracji w skali regionu. Do 1918 r. był on siedzibą guberni a w latach 1939—1945 siedzibą okupacyjnych władz dystryktu. Obecnie w Radomiu mieszka stale blisko 200 tys. mieszkańców co stanowi około

27% ludności całego województwa. Jest to przykład stosunkowo wysokiej koncentracji zamieszkania w tym największym w regionie mieście. Dla przykładu podaję, że w stolicy naszego kraju Warszawie, mieszka tylko 5% ludności Polski, a w dwumilionowym Budapeszcie mieszka 20% ludności Węgier.

Poza Radomiem brak jest właściwie w regionie dużych skupisk ludności miejskiej — stąd i wskaźnik urbanizacji jest dla regionu stosunkowo niski i wynosi zaledwie 42%. Można przypomnieć dla porównania, że w skali całego kraju w miastach mieszka aktualnie już 56% ogółu ludności Polski. Jest to podstawowy sygnał i zarazem wyraz opóźnień rozwoju województwa w tej dziedzinie. Opóźnienie w stosunku do średniej krajowej występują także w innych dziedzinach gospodarki, jak np. w dziedzinie handlu, inwestycji, budownictwa mieszkaniowego, lecznictwa, (liczby łóżek dla chorych) itd.

Jeśli chodzi o gospodarkę rolną to należy podkreślić, że użytki rolne zajmują 510 tys. ha pod różne uprawy. Wysoce niski na terenie województwa jest stan posiadania rolnictwa uspołecznionego (spółdzielnie produkcyjne i państwowe gospodarstwa rolne). Zajmuje ono bowiem tylko 21 tys. ha. Istniejąca w regionie struktura posiadania gleb uprawnych odbija się bezpośrednio na udziale w produkcji rolnej: np. przy ogólnej produkcji 415 milionów litrów mleka — rolnictwo uspołecznione dostarcza tylko 6 milionów litrów. Tak więc „rzeka mleka” płynie od indywidualnych rolników województwa.

Nieźle przedstawia się na terenie województwa sieć dróg bitych i kolejowych, np. szlaki PKP mają tu łączną długość 370 km. W Radomiu krzyżują się także liczne trasy kolejowe i samochodowe.

Reasumując powyższe dane ogólne w województwie można wyrazić opinię, że województwo — region radomski — jest ogólnie biorąc zróżnicowanym społecznie i gospodarczo obszarem. Zarówno liczba zamieszkałej tu ludności, jej historyczne dziedzictwo i aspiracje oraz potencjał jednostek gospodarki uspołecznionej, a także położenie tego regionu — pozwalają stwierdzić, że stwarza on wystarczającą bazę badań, w tym również badań o charakterze ekonomicznym. Dodając do tego, że jest to województwo pod kilkoma istotnymi względami dość typowe dla naszego kraju, można zaryzykować stwierdzenie, że organizacja i wyniki badań podejmowanych na tym terenie mogą mieć szerszy walor reprezentatywności.

MODELOWA KONCEPCJA BADAŃ

Radomskie Towarzystwo Naukowe dostrzegało już od kilku lat potrzebę i możliwości organizowania i przeprowadzania badań w sferze społeczno-ekonomicznej. Bowiem z inspiracji i ze środków RTN przeprowadzono badania na temat funkcjonowania naszego rynku regionalnego, analizy dotyczące stanu produkcji rolnej, wstępne badania obejmujące skalę samowystarczalności regionu w zakresie artykułów spożywczych itp. Współudział ten nasuwa pytanie czy tego rodzaju aktywność RTN nie nakłada się z podobną pracą innych organizacji regionalnych takich jak Oddział Wojewódzki Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego czy Oddział Towarzystwa Naukowego Organizacji i Kierownictwa? Odpowiedź, oparta na praktycznej obserwacji i krytycznym porównywaniu kierunków i form pracy tych organizacji społecznych wyklucza szkodliwe

tu kolizje, co łatwo uzasadnić sprawdzalnymi faktami. Zarówno bowiem PTE jak TNOiK funkcjonują aktywnie głównie w sferze wydawniczo-szkoleniowej doskonalenia zawodowego. Nawet tam i wtedy, gdy przedsięwzięcia dotyczą zbliżonego problemu — np. wdrażania reformy gospodarczej — działanie tych trzech współpartnerów nie pokrywa się wzajemnie. PTE na przykład poświęciło dużo wysiłku dla popularyzacji zasad reformy w jednostkach produkcyjnych, Radomskie Towarzystwo Naukowe przeprowadza podobną akcję (sympozjum) dla przedsiębiorstw handlu uspołecznionego. Sympozjum o jakim mowa zapewnia udział i wymianę poglądów praktykom — przedstawicielom trzech gestorów handlu uspołecznionego z terenu województwa jak wyżej — i teoretykom, naukowcom z Wydziału Ekonomiki i Organizacji Wyższej Szkoły Inżynierskiej w Radomiu. Przygotowane referaty obejmują zagadnienia prawnych podstaw reformy gospodarczej, zmiany w zakresie organizacji i zarządzania w handlu w dobie reformy, omawiają trudności i efekty związane z dotychczasowym etapem wdrażania reformy na terenie województwa itp.

Na bazie tego rodzaju działań możliwe jest wzajemne informowanie się o tym jak funkcjonują zasady reformy w dużych przedsiębiorstwach handlowych województwa, a w szczególności w zakresie efektów finansowo-gospodarczych, stanu organizacji, polityki zatrudnienia itd. Wspomniane sympozjum nie jest pierwszym i jedynym przykładem więzi pomiędzy praktykami i teoretykami. Doświadczenia zgromadzone w tym zakresie w latach poprzednich upoważniają do wyrażenia poglądu, że jest to bardzo trafny środek realizacji badań ekonomicznych z inspiracji i pod patronatem RTN również i w przyszłości. Zasadniczą myślą tej koncepcji jest idea wykorzystania badawczego potencjału Wydziału Ekonomiki i Organizacji miejscowej WSI — od lat z pożytkiem ukierunkowywanego właśnie na problematykę regionalną. Znanym w naszym środowisku rzecznikiem tego rodzaju współpracy i badań był jak wiadomo zmarły doc. dr hab. Stefan Witkowski — jeden ze współzałożycieli RTN, wieloletni dydaktyk, autor licznych prac badawczych i monografii regionalnych.

Studia ekonomiczne w Radomiu są jak wiadomo prowadzone już od prawie 15 lat w różnych formach i zakresie, zawsze jednak obejmowały one takie zasadnicze kierunki, jak: zagadnienia obrotu towarowego i usług, problematykę ekonomii przemysłu, zagadnienia finansów i ubezpieczeń, planowania regionalnego itp. Wyższe studia ekonomiczne ukończyło do tej pory już około 3 tys. absolwentów zdobywając tytuły naukowe magistra lub zawodowe dyplomowanych ekonomistów. Wydział Ekonomiki i Organizacji to aktualnie trzy instytuty zatrudniające łącznie około 90 dydaktyków i naukowców badaczy. Zrealizowali oni w poprzednich latach szereg tematów badawczych np. na zlecenie Instytutu Handlu Wewnętrzznego w Warszawie, Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy itp. Zespół pracowników naukowo-badawczych z wymienionego wyżej Wydziału WSI przygotowuje aktualnie koncepcję organizacji badań w zakresie utylizacji odpadków poprodukcyjnych i surowców wtórnych, ściśle dla potrzeb regionu i w porozumieniu z władzami wojewódzkimi.

Zakłady przemysłowe, przedsiębiorstwa handlowe, spółdzielnie pracy oraz gminne spółdzielnie — pozyskują jako uboczny produkt swej rutynowej działalności wiele cennych surowców. Warto przeprowadzić w tym zakresie pełne rozpoznanie, by surowce te wzorem Japonii, Szwajcarii,

NRD i innych bogatych państw — zostały znów w pełni spożytkowane. Chodzi tu nie tylko o odpadki metalowe, popiół z palenisk w Elektrowni „Kozienice”, odpady skórzane w RZPS „Radoskór”, ale także i o czerstwe pieczywo ze sklepów „Społem” WSS, o mleko i serwatkę, o odpadki pokusumpcyjne w radomskiej gastronomii itd.

Wykonawcami wspomnianych badań mogą być nie tylko naukowcy Wydziału EiO, ale również i studenci wyższych lat naszych studiów. Działają bowiem w Wydziale od lat trzy studenckie koła naukowe, tj. Koło Naukowe Ekonomii Politycznej, Studenckie Naukowe Koło Organizacji Rynku. Koło Organizacji i Zarządzania. Postawy studentów, efekty pracy kół, oraz ujawniana ambicja i zainteresowania — są bardzo zachęcające. Właśnie dzięki studentom i przy ich pomocy zbadano możliwość uszczegółowienia ewidencji zapasów towarów przemysłowych w handlu detalicznym wykorzystując w tym celu inwentaryzacyjne arkusze spisów towarowych, używane do tej pory powszechnie tylko dla celów kontrolno-rozliczeniowych osób za mienie materialnie odpowiedzialnych.

Wskazując na możliwość dalszego wykorzystania szkolnego potencjału naukowo-badawczego nie można pominąć faktu, że na regionalną problematykę ekonomiczną są od kilku już lat zorientowane prace doktorskie jakie przygotowuje kilku starszych asystentów. Dotyczą one m. in. elementów równowagi rynku regionalnego, optymalnej lokalizacji regionalnej produkcji spożywczej oraz funkcji spółdzielczości pracy w sferze funkcjonowania rynku lokalnego.

Na uwagę zasługują również prace dyplomowe i magisterskie studentów, pisane pod doświadczonego kierownictwem promotorów. Przybywa ich rocznie około 50—60, na różne tematy zawsze związane z regionem. Seminaria dyplomowe (dla pracujących zawodowo studentów zaocznych (i magisterskie) dla stacjonarnych studiów dziennych) — ukierunkowane są na takie zagadnienia, jak: organizacja i zarządzanie w gospodarczych jednostkach regionu, organizacja i praktyczne funkcjonowanie systemów informacji ekonomicznej, planowanie regionalne, zasady gospodarowania i wyniki finansowe w przedsiębiorstwach regionu radomskiego, problematyka funkcjonowania organów samorządu spółdzielczego. Osobiste dziesięcioletnie doświadczenie piszącego te słowa upoważnia do twierdzenia, że poziom tych prac stale rośnie, są one nasycone z reguły wieloma danymi liczbowymi z praktyki, kończone natomiast różnymi wnioskami i postulatami mogącymi usprawnić funkcjonowanie gospodarki.

Oto przykłady konkretnych tytułów prac dyplomowych i magisterskich z ogólnej liczby 180 prac „wypromowanych” i 160 recenzowanych w minionym dziesięcioleciu przez autora niniejszego opracowania: „Informacyjne funkcje analiz problemowych”, „Rozliczenia handlu z budżetem państwa”, „Sieć handlowa jako element gospodarki regionu”, „Produkcja i obrót pieczywem w handlu wieś — miasto”, „Komunikacja miejska jako czynnik lokalizacji sieci handlowej”, „Handel nabiałem w środowisku miejskim”. Wymienione tytuły prac przekonywująco awizują praktyczną ich przydatność jako źródła informacji, jako formy wzbogacania wiedzy o regionie i próby doskonalenia jego ekonomiki.

Reasumując przedstawioną koncepcję organizacji naukowych badań ekonomicznych w skali regionu radomskiego można stwierdzić, że w aktualnej sytuacji dużych trudności finansowych i poligraficznych istnieje obiektywna szansa bliższego i dalszego wykorzystania naukowego

potencjału Wydziału Ekonomiki i Organizacji lokalnej WSI. Nie wyklucza to naturalnie własnych — zleconych Towarzystwu badań, choć nie mogą być one zbyt rozległe z uwagi na brak środków i ograniczony potencjał realizatorów. Trzeba jedynie pracom tym nadać jeszcze bardziej niż do tej pory) użyteczny i naukowy zarazem charakter, trzeba zatroszczyć się następnie o ich popularyzację i praktyczne wykorzystanie przez Towarzystwo dla regionu.

ZAKOŃCZENIE I WNIOSKI

Całość podanych to rozważań upoważnia, jak się wydaje, do jednoznacznego stwierdzenia, że stan gospodarki regionu radomskiego i jej różnorodny potencjał oferuje możliwość szerokich badań naukowych. Występuje tu autentyczne zapotrzebowanie na tego rodzaju działalność, inicjowaną zresztą jak wiadomo w różnych formach i skali w przeszłości.

W ramach tych inicjatyw i przedsięwzięć badawczych jest względnie autonomiczne pole i dla Radomskiego Towarzystwa Naukowego. Potencjalni bowiem realizatorzy tak szeroko pojmowanych badań wypracowali nie nakładające się metody i zakresy swej społecznej pracy dla dobra regionu. Cenne doświadczenie w tym znaczeniu zebrało już i nasze Towarzystwo. Warto je więc doskonalić i kontynuować.

Różne mogą być formy i nasilenie tych badań. Kryzysowa sytuacja ekonomiczna wskazuje, że muszą być to współczesne formy oszczędne zarówno w środkach finansowych jak i ludzkich oraz muszą mieć one w dużym stopniu jakby „pośredni” charakter. Stąd trzeba stosownie docenić i umiejętnie wykorzystać autentyczny potencjał naukowo-badawczy miejscowego Wydziału Ekonomiki i Organizacji WSI. Różnorodność i stosunkowo pokaźna ilość prac naukowych-promocyjnych (doktorskich, magisterskich, dyplomowych) może stanowić zarówno źródło poznawania sytuacji w gospodarce regionu jak też stwarzać szanse jej doskonalenia i unowocześniania.

Radomskie Towarzystwo Naukowe może i powinno jak to czyniło do tej pory — pełnić w podejmowanych badaniach rolę inspiratora i życiowego patrona — opiekuna. Tego rodzaju rola RTN jest bardzo potrzebna zarówno na etapie koncipowania naukowych prac promocyjnych i badawczych jak i przy ich wykorzystywaniu. Potrzebna jest dla środowiska każda forma popularyzacji efektów badań, np. przez prelekcję, odczyty, sympozja, wydawnictwa czy wystawy.

HELENA KISIEL

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI RADOMSKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W OKRESIE OD 28.III.1980 DO 27.IV.1983 R.

WSTĘP

Ramy czasowe podane w tytule sprawozdania obejmują wyniki realizacji zadań statutowych Towarzystwa w czasie od poprzedniego do obecnego Walnego Zebrania Sprawozdawczo-Wyborczego. W tym okresie odbyto dwa walne zebrania sprawozdawcze, tj. 6.IV.1981 r. i 15.XII.1982 r. Ocenę działalności merytorycznej i finansowej przeprowadzała corocznie Komisja Rewizyjna Towarzystwa i Walne Zebranie Członków oraz w dniach od 18 do 28.VIII.1982 r. z ramienia Wydziału Kultury i Sztuki U. W. w Radomiu Ob. E. Czapieryński st. ref. d/s Rewizji tego Wydziału. Kontroli Towarzystwa dokonał również z ramienia NIK, w dniach od 13.V do 16.VII.1982 r. mgr E. Łukasiuk, starszy inspektor kontroli państwowej. Wyniki przeprowadzonych analiz działalności Towarzystwa są zawarte w dokumentacji aktowej RTN.

WŁADZE TOWARZYSTWA

Zarząd RTN został wybrany na Walnym Zebraniu Sprawozdawczo-Wyborczym odbytym w dniu 28.III.1980 r. w składzie:

1. dr Stanisław Ośko — prezes,
2. mgr Tadeusz Kwiatkowski — wiceprezes,
3. mgr Henryk Janus — wiceprezes,
4. dr Helena Kisiel — sekretarz,
5. mgr Jan Franecki — z-ca sekretarza,
6. dr Krzysztof Orzechowski — skarbnik,
7. dr hab. Witold Hański — z-ca skarbnika,
8. Przewodniczący Kolegium Redakcyjnego — doc. dr hab. Stefan Witkowski, a po Jego śmierci — doc. dr hab. Stanisław Cieśliński (od 26.X.1981 r.),
9. mgr Zdzisław Gawroński — członek Zarządu.

Komisja Rewizyjna:

1. Ludomiła Holtzer — przewodnicząca,
2. mgr Genowefa Podgajniak — sekretarz,
3. mgr Maria Brix — członek,
4. mgr Józef Urbański — członek,
5. mgr Zdzisław Nowak — członek.

Sąd Koleżeński RTN:

1. mgr Maria Gajewicz — przewodnicząca,
2. dr Jan Boniecki — sekretarz,
3. inż. Zygmunt Wilczyński — członek,
4. doc. dr hab. Stanisław Cieśliński — członek,
5. doc. dr Eugeniusz Krawczyk — członek,
6. mgr Władysław Kubik — członek.

W okresie sprawozdawczym Zarząd Towarzystwa odbył łącznie 25 zebrań, w tym w 1980 r. — 6 zebrań, w 1981 — 4, w 1982 — 7, a w 1983 — 3 zebrania.

Działalność członków skupiała się w komisjach naukowych. W początkowym okresie kadencji działało 7 komisji naukowych tj.:

1. Nauk Filologicznych — przewodniczący dr J. Lorenc, a po jego śmierci dr Stanisław Szelaż,
2. Nauk Historycznych — mgr Jan Franecki,
3. Nauk Pedagogicznych — dr L. Nawrocki,
4. Nauk Przyrodniczych — mgr Zofia Czempińska,
5. Nauk Rolniczo-Leśnych — doc. dr hab. inż. Antoni Jarosz.
6. Nauk Społeczno-Ekonomicznych — doc. dr hab. Henryk Nurowski,
7. Nauk Technicznych — dr inż. Jerzy Zuchowski.

W związku ze słabą aktywnością niektórych komisji naukowych w latach 1981—1982 Zarząd podjął w dniu 15.XI.1982 r. uchwałę o zmniejszeniu ich liczby z 7 do 4. Czasowej likwidacji uległa Komisja Nauk Rolniczo-Leśnych, Komisja Nauk Pedagogicznych oraz Komisja Nauk Filologicznych. Członkom zlikwidowanych komisji umożliwia się działalność w ramach działających obecnie 4 komisji tj. Nauk Historycznych, Nauk Przyrodniczych, Społeczno-Ekonomicznych, oraz Nauk Technicznych, bądź też w ramach powoływanych sekcji. Obsada przewodniczących komisji pozostała bez zmian. Uchwała Zarządu w powyższej sprawie została zaprobowana przez Walne Zebranie Sprawozdawcze w dniu 15.XII.1982 r.

Komisje Naukowe zajmowały się m. in. przygotowaniem monotematycznych zeszytów „Biuletynu Kwartalnego RTN”, materiałów na konferencje i seminaria, organizowaniem zebrań naukowych z odczytami poświęconymi problematyce regionalnej oraz organizowaniem spotkań z wybitnymi specjalistami z różnych dziedzin nauki. Nie wszystkie jednakże spośród nich pracowały rytmicznie. Najwięcej zebrań otwartych zorganizowała Komisja Nauk Historycznych, przy współudziale Polskiego Towarzystwa Historycznego Oddział Radom i Wojewódzkiego Archiwum Państwowego. Odbyto ich ogółem 11 (w 1980 — 4 zebrań, 1982 — 3, oraz w 1983 — 4 zebrań), w tym jedna sesja urządzona wspólnie z Towarzystwem Opieki nad Majdankiem — Koło w Radomiu w dniu 8.II.1983 r. Zorganizowanie sesji poprzedziło wydanie materiałów. Należy też podkreślić, że Komisja przygotowywała też w okresie sprawozdawczym zeszyt 4 „Biuletynu Kwartalnego RTN” z r. 1980 nt. 150-lecia powstania listopadowego.

Komisja Nauk Przyrodniczych w okresie kadencji odbyła 2 zebrania członków i 4 zebrań otwarte, w tym jedno poświęcone 70-leciu życia prof. dr hab. Włodzimierza Sedlaka i jedno spotkanie autorskie z tym naukowcem. Dorobkowi naukowemu prof. Sedlaka został poświęcony z. 2—4/81 „Biuletynu Kwartalnego RTN”.

Zlikwidowana w końcu 1982 r. Komisja Nauk Filologicznych odbyła 1 otwarte zebranie, a w bieżącym roku zorganizowano odczyt doc. dr hab. Jana Paclawskiego dla młodzieży radomskich szkół średnich poświęcony twórczości J. Mortona. Komisja Nauk Społeczno-Ekonomicznych ma natomiast w swoim dorobku trzy otwarte zebrania. Komisja Nauk Rolniczo-Leśnych zorganizowała w 1980 r. jedno otwarte zebranie i opublikowała materiały z sesji naukowej nt. „Specjalizacja jako czynnik intensyfikacji produkcji rolnej w woj. radomskim”, odbytej w 1981 r. W 1981 i 1982 r. Komisja nie przejawiała działalności i w związku z powyższym uległa likwidacji.

Komisja Nauk Technicznych zorganizowała w omawianym tu czasie 5 otwartych zebrań ze znanymi naukowcami, głównie w związku z realizowaniem tematu badawczego nt. optymalizacji transportu kolejowego w województwie. Komisja Nauk Pedagogicznych mimo czynionych przez Zarząd prób ożywienia jej działalności nie odbywała posiedzeń i dlatego też uległa likwidacji.

BIURO TOWARZYSTWA

W okresie sprawozdawczym obsadę Biura RTN stanowili: Kierownik Biura i referent — obydwie osoby zatrudnione w wymiarze pełnoetatowym oraz trzech pracownicy w niepełnym wymiarze czasu pracy. Na stanowisku Kierownika Biura jest zatrudniona Ob. Eulalia Sikorska, pracująca od 1.II.1982 r. na miejscu przebywającej od 7.II.1982 r. na urlopie wychowawczym mgr Barbary Ratyńskiej. Na stanowisku st. referenta jest zatrudniona Ob. Iwona Sieniuc, a funkcję księgowego wykonuje w dalszym ciągu Ob. Stanisław Grzesiński. Informację Naukową i bibliotekę RTN prowadzi mgr Grażyna Kabza, zaś funkcję pracownika obsługi spełnia Ob. Honorata Garlikowska.

CZŁONKOWIE RTN

Towarzystwo nasze zrzesza zarówno członków rzeczywistych jak i wspierających. Stan członków rzeczywistych według danych z 31.V. 1980 r. wynosił 239 osób, wśród których było 7 profesorów, 15 docentów oraz 49 doktorów. Pozostali członkowie RTN to magistrowie i zasłużeni regionaliści. W wyniku przeprowadzonej weryfikacji i aktualizacji ewidencji, skreślono w 1982 r. z liczby członków 27 osób, ponadto o wystąpienie z towarzystwa zgłosiło 3 osoby, a 6 osób zmarło. Tak więc liczba członków zmniejszyła się do 203 osób. W okresie sprawozdawczym przyjęto do RTN 7 osób. Aktualny stan liczebny członków wynosi więc obecnie 205 osób, w tym 9 profesorów, 115 docentów, 50 doktorów. Liczba członków wspierających nie uległa zmianie i wynosi 7 zakładów. Należy podkreślić, że członkowie wspierający nie przejawiają w ostatnich latach zainteresowania pracą RTN. Należy podkreślić również, iż podstawowa część członków opłaca systematycznie składki członkowskie. O zaległościach w opłacaniu składek informowaliśmy szczegółowo na Walnym Zebraniu Sprawozdawczym w dniu 15.XII.1982 r.

W okresie sprawozdawczym odbyto następujące sesje naukowe oraz ważniejsze konferencje:

1. Ogólnopolska sesja naukowa z okazji 450 rocznicy urodzin Jana Kochanowskiego zorganizowana w dniach 29—31.V.1980 r. wspólnie z WSP w Kielcach z Kieleckim Towarzystwem Naukowym i Urzędem Wojewódzkim w Radomiu.
2. Specjalizacja jako czynnik intensyfikacji produkcji rolnej w woj. radomskim — 14 maja 1981 r.
3. Problem koncentracji odprawy przesyłek wagonowych na stacjach PKP województwa radomskiego (współudział) 11.VI.1981 r.
4. Lokalna podaż produktów dla rynku regionu radomskiego — 24.VI.1981 r.
5. 70-lecie urodzin ks. prof. Włodzimierza Sedlaka — 18.XII.1981 r.
6. PPS w Radomiu. Socjalistyczna myśl społeczna, polityczna, gospodarcza 25.XII.1981 r. (współudział w organizowaniu).
7. Problemy społeczno-demograficzne woj. radomskiego (współudział) — 14.VI. 1982 r.
8. W 550-lecie szpitalnictwa w Radomiu (współudział) — 9.XII.1982 r.
9. W 40-lecie pierwszego transportu więźniów na Majdanek — 8.II. 1983 r. (współudział).

DZIAŁALNOŚĆ EDYTORSKA

Ze względów niezależnych od Towarzystwa w latach 1981—1983 nastąpiło znaczne opóźnienie w publikowaniu wydawnictw RTN, a w tym przede wszystkim w wydawaniu „Biuletynu Kwartalnego RTN”.

W okresie sprawozdawczym ukazały się następujące zeszyty kwartalnika:

1. T. XVI. 1979, Z. 4 pod red. dra St. Żaka poświęcony w całości twórczości J. Kochanowskiego z okazji 450-letniej rocznicy urodzin poety.
2. T. XVII. 1980 r. z. 1 pod red. dra St. Ośki, zawierający artykuły: R. Deperasińskiego i K. Urbańskiego o PPS-Lewicy w Radomiu, w latach 1926—1928, M. Banaszka o szkołach rzemieślniczych w Radomiu w latach 1815—1915, A. Będzińskiego o Czerpalni rekowskiej w latach 1837—1864 i R. Bochyńskiego o malarstwie radomskim w latach 1945—1979. Ponadto na zawartość „Biuletynu” składały się materiały, wśród których należy wymienić informację A. Gajewskiego o wydarzeniach rewolucji 1905—1907 na terenie byłego powiatu grójeckiego i in. oraz sylwetki zmarłych członków i dane z życia RTN.
3. T. XVII. z. 2/80 pod red. doc. dra hab. Stefana Witkowskiego, a zawierający część pracy dr H. Kisiel pt. „Publiczne zakłady opieki zdrowotnej i społecznej w Radomiu w latach 1815—1915”.
4. T. XVII z. 3/80 pod red. mgr Zofii Czempińskiej. Zawartość zeszytu obejmowała ciekawe artykuły dotyczące przeszłości, ochrony środowiska, rolnictwa i przemysłu takie jak ks. prof. W. Sedlaka o problematyce życia sprzed 550 mln lat na tle jego pracy badawczej w rejonie Łysej Góry, prof. R. Zaręby o gospodarce leśnej woj. radomskiego, doc. dra J. Mityka nt. ocena środowiska przyrodniczego strefy podmiejskiej Radomia dla potrzeb uprawy wa-

rzyw, mgr Z. Czempińskiej o problemach gospodarki wodnej rolnictwa w woj. radomskim oraz dra inż. J. Żuchowskiego o przemysłowych próbach produkcji pasz białkowych w woj. radomskim itp.

5. T. XVII z. 4/80 pod red. mgr J. Franeckiego poświęcony został 150-leciu powstania listopadowego z innych zagadnień, O. Lipińska omawia osadnictwo na Starym Mieście w Iłży, J. Orzechowski przedstawia „Protokoły posiedzeń Rady Miejskiej Radomia w latach 1917—1939 źródłem do dziejów gospodarczych miasta” itp.
6. T. XVIII, z. 1/81 pod red. dr St. Ośki. Struktura tematyczna biuletynu różnorodna. Treść zeszytu stanowią m. in. artykuły: prof. W. Sedlaka — Postępy biofizyki i człowiek współczesny, M. Cieślaka i K. Piaseckiego o awifaunie Puszczy Kozienickiej i jej okolic, artykuły H. Karbownika, A. Massalskiego i St. Majewskiego dotyczą szkolnictwa w różnym ujęciu czasowym, a artykuł J. Franeckiego poświęcony jest problematyce okupacyjnej, konkretnie warunkom bytowym ludności Radomia w tym okresie. W części materiałowej zeszytu należy podkreślić ciekawe materiały, pochodzące z sesji poświęconej wykorzystaniu zbiorów kartograficznych przechowywanych w WAP Radom. Na szczególną uwagę zasługują również komunikaty z badań naukowych przeprowadzonych przez archeologów: Z. Lechowicza: Dwór Podłodowskich i W. Twardowskiego — z badań wykopaliskowych w miejscowości Michałów Parcele k/Warki.
7. T. XVIII, z. 2—4/81 pod red. doc. dra hab. St. Cieślińskiego. Tom ten zawiera artykuły opracowane w związku z jubileuszem 70-lecia urodzin ks. prof. Wł. Sedlaka i bibliografię publikacji woj. radomskiego.
8. T. XIX, z. 1/82 pod red. dr. hab. Witolda Hańskiego i dr H. Kisiel zawiera materiały z sesji poświęconej 550-leciu szpitalnictwa w Radomiu.
9. W druku znajduje się kolejny zeszyc „Biuletynu” (T. XIX, z. 2) poświęcony w całości ruchowi robotniczemu w naszym regionie w związku z obchodami jego 100-lecia. T. XIX, Zeszyt 3—4/82, traktujący o działalności RTN w okresie 20 lat jego istnienia, jest w zaawansowanym przygotowaniu do druku.

Publikacje zwarte — w latach 1980—1982 ukazały się następujące publikacje RTN:

1. A. Jarosz — Gospodarka mlekiem w woj. radomskim. Radom 1980, s. 275.
2. Specjalizacja jako czynnik intensyfikacji produkcji rolnej w woj. radomskim. Materiały konferencyjne. Praca zbiorowa. Radom 1980, s. 156.
3. Lokalna podaż produktów dla rynku regionu radomskiego. Zbiór referatów na sesję naukową. Radom 1981, s. 181.
4. Bibliografia zawartości czasopism. Przegląd artykułów dotyczących województwa radomskiego za 1979 r. red. G. Kabza. Radom 1981. RTN, s. 116.
5. W. Hański. Patomorfologia owsicy obcosiedliskowej. Rozprawa habilitacyjna. Radom 1982. RTN, s. 114.
6. H. Szopa — broszura pt. „Działania Batalionów Chłopskich na Ziemi Radomskiej. Na prawach rękopisu. Radom WKZSL, RTN, 1983, s. 29.

Ponadto RTN z okazji 100-lecia polskiego ruchu robotniczego wydaje trzy pozycje książkowe: dr G. Łuszkiewicz: „*Proletariat przemysłowy guberni radomskiej przed I wojną światową*” (końcowy etap w druku), dr J. Zdrojkowski: „*Rola partii robotniczych w życiu społeczno-politycznym Ziemi Radomskiej w latach 1930—1939*” (złożona do druku), dr M. Wink: *Klasa robotnicza w latach 1945—1949*” (w końcowym etapie przygotowania do druku).

Należy także zaznaczyć, że monografia m. Radomia pt. „*Radom — dzieje miasta XIX i XX w.*” pod red. prof. dra T. Jędruszczaka i doc. dra hab. A. Skrzyпка znajduje się w redakcji technicznej w PWN w Warszawie i jest przewidziana do druku w 1984 r.

W przygotowaniu do druku jest również publikacja pt.: „*Rodzinne strony Jana Kochanowskiego*” pod red. prof. dra K. Myślińskiego. Wspólnie z WSP w Kielcach przygotowuje się okolicznościowe wydawnictwo z okazji 400 rocznicy śmierci tegoż poety. Obydwie pozycje planuje się do wydania w 1984 r.

PRACE BADAWCZE

W okresie sprawozdawczym RTN prowadziło szereg prac badawczych zleconych. Były to zadania archeologiczne oraz prace obejmujące inwentaryzację zabytków ruchomych jak też różnych detali architektonicznych. Zleceniodawcą był Ośrodek Dokumentacji Zabytków w Warszawie oraz Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego. W wyniku kontroli NIK-u zleceniodawcy wstrzymali obecnie dalsze prace badawcze w tym zakresie dla RTN. W okresie minionej kadencji dwa zespoły robocze pod kierownictwem dra inż. M. Kelles-Krauza opracowywały temat z dziedziny transportu kolejowego na terenie województwa w warunkach koncentracji odprawy przesyłek, zlecony Towarzystwu przez Wojewodę Radomskiego. W roku 1983 nastąpi zakończenie realizacji wymienionego tu tematu, po 5-letnim okresie jego opracowywania.

W 1981 r. ukończono pracę L. Kaczanowskiego poświęconą pomnikom walki i męczeństwa w Radomskim. Zgodnie z umową maszynopis pracy przekazano zleceniodawcy tj. Wydziałowi Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego.

Wspólnie z Polskim Towarzystwem Geograficznym Oddział Radom przygotowujemy Słownik geograficzny miejscowości woj. radomskiego. Kieruje pracą mgr Jan Lipowski.

Po zakończeniu prac badawczych nad cmentarzami woj. radomskiego przygotowuje się publikację pt.: „*Cmentarze woj. radomskiego — źródłem kultury*” — pod red. dr H. Kisiel. Termin złożenia maszynopisu planuje się na czerwiec 1983 r.

WSPÓLPRACA RTN Z TOWARZYSTWAMI REGIONALNYMI, INSTYTUCJAMI KULTURALNO-OŚWIATOWYMI ITP.

RTN pełni od 7 lat funkcję koordynacyjną w stosunku do Towarzystw Regionalnych z terenu naszego województwa. W tym celu w latach 1980—1983 odbyło szereg spotkań konsultacyjnych w siedzibie naszego Towarzystwa. Wspólnie z regionalnymi Towarzystwami Kultury i Wydziałem Kultury i Sztuki UW zorganizowana w dniu 23.X.1980 r. w Szydłowcu III Sejmik Regionalnych Towarzystw Kultury. Obecnie trwają zaawansowane przygotowania do IV Sejmiku, którego termin ustalono na 21—22 maja 1983 r.

W swej działalności Towarzystwo nasze utrzymuje ścisłą współpracę z władzami administracyjnymi i politycznymi województwa oraz miasta Radomia, jak też z instytucjami kulturalnymi i stowarzyszeniami naukowymi, a w szczególności: z Wojewódzkim Archiwum Państwowym, Muzeum Okręgowym, Wojewódzką Biblioteką Publiczną i Pedagogiczną, z Wojewódzkim Urzędem Statystycznym, z Polskim Towarzystwem Historycznym i Polskim Towarzystwem Geograficznym, z NOT-em, zPTE i in., łączy nas także współpraca z WSP w Kielcach, z WSI w Radomiu jak też z Kieleckim Towarzystwem Naukowym.

Radom, kwiecień 1983 r.

NASI LAUREACI NAGRÓD IM. JANA KOCHANOWSKIEGO
W LATACH 1982—1983

Wśród laureatów nagród Funduszu Nauki i Kultury im. Jana Kochanowskiego, przyznawanych przez Wojewodę Radomskiego w latach 1982—1983 z okazji Święta Odrodzenia Polski dla zasłużonych dla regionu pracowników i działaczy społeczno-gospodarczych, kulturalnych oraz pracowników naukowo-badawczych znaleźli się niżej wymienieni członkowie RTN:

Rok 1982

1. W dziedzinie nauki i techniki nagrodę indywidualną I stopnia otrzymał dr hab. nauk medycznych Witold Hański za całokształt dorobku naukowego w dziedzinie patomorfologii i wkład w rozwój regionalnego ruchu naukowego.

2. W dziedzinie oświaty i kultury nagrody indywidualne I stopnia otrzymali: doc. dr hab. Stanisław Cieśliński za całokształt pracy naukowo-badawczej, wkład pracy w rozwój oświaty i wychowania oraz działalność w ruchu społeczno-kulturalnym w regionie radomskim; mgr inż. Mieczysław Janik za całokształt osiągnięć w dziedzinie organizacji kształcenia i wychowania w woj. radomskim oraz za pracę społeczną w TPD; dr Stanisław Ośko za działalność organizatorską w społeczno-kulturalnym i naukowym ruchu regionalnym oraz za dorobek badawczy nad regionem radomskim; nagrodę zespołową II stopnia przyznano autorom rozpraw doktorskich poświęconych historii ruchu robotniczego na Ziemi Radomskiej; dr Grażynie Łuszkiewicz, dr Marii Wink i dr Józefowi Zdrojkowskiemu.

Rok 1983

1. W dziedzinie nauki i techniki nagrodę indywidualną II stopnia za wkład pracy w rozwój myśli ekonomicznej przyznano dr Kazimierzowi Gardianowi.

2. W dziedzinie oświaty i kultury nagrodę zespołową I stopnia otrzymał zespół RTN za całokształt dorobku naukowo-badawczego nad regionem radomskim w składzie: inż. Witold Dąbkowski, mgr Jan Franecki oraz inż. Władysław Sobczyk. Nagrodę indywidualną II stopnia otrzymał dr Czesław Barański za całokształt pracy dydaktyczno-wychowawczej i społecznej. Serdecznie gratulujemy.

(S. O.)

CZŁONKOWIE
RADOMSKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO
W RADOMIU

A. Członkowie rzeczywiści

1. ABRAMOWICZ ZBIGNIEW — prof. nadzw. dr hab., rachunkowość, Warszawa
2. APANOWICZ ANNA — mgr, historia sztuki, Radom
3. ASTASZUK ALEKSANDER — inż., komunikacja kolejowa, Kielce
4. BAJEK ELŻBIETA — mgr, historia, Radom
5. BANACH TADEUSZ — mgr, historia, Radom
6. BANASZEK MARIAN — dr n.humanistycznych, Ostrowiec Św.
7. BARAŃSKI CZESŁAW — dr n.humanistycznych, pedagogika, Lipsko n/Wisłą
8. BARTOSIK JULIAN — doc. dr, geomorfologia, Kielce
9. BATKOWSKI JAN — mgr, historia sztuki, Radom
10. BEDNARCZYK ADAM — wykształcenie wyższe, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, historia, Iłża
11. BEDNARCZYK HENRYK — dr inż., chemia, Radom
12. BEDNARCZYK JAN — dr n.ekonomicznych, Radom
13. BĘDZIŃSKI ANDRZEJ — dr n.humanistycznych, historia materialna, Radom
14. BIELSKI MAREK — mgr, filologia polska, Radom
15. BONIECKI JAN — dr n.humanistycznych, historia, Warszawa
16. BORKIEWICZ STEFAN — mgr, prawo, Radom
17. BORZYM BARBARA — lekarz neurolog, Radom
18. BREJTKOP KONRAD — mgr inż., architektura, Radom
19. BRIX MARIA — mgr, ekonomia, Radom
20. BRYKOWSKI RYSZARD — dr n.humanistycznych, historia sztuki, Warszawa
21. BRZÓZKA STANISŁAW — mgr, socjologia, Radom
22. BUĆKO JÓZEF — mgr, ekonomia, Radom
23. BUDZEŃ HENRYK — dr n.rolniczych, Radom
24. CHWIEDUK ANDRZEJ — dr inż., transport kolejowy, Radom
25. CIACH JAN — mgr, matematyka, Radom
26. CIEŚLIŃSKI STANISŁAW — doc. dr hab., biologia, botanika, Kielce
27. CIĘŻKOWSKI STANISŁAW — inż., transport kolejowy, Radom
28. CZAPLIICKI ALEKSANDER — mgr, prawo, Radom
29. CZEMPIŃSKA ZOFIA — mgr, geografia, Radom
30. CZERWONKA KRZYSZTOF — mgr, pedagogika, Radom
31. DARMAS BOHDAN — mgr, prawo, ekonomia, Radom
32. DĄBKOWSKI WITOLD — inż., rolnictwo, historia, Radom
33. DAMAGAŁA ANDRZEJ — mgr, historia, Radom
34. DOMAŃSKA RÓŻA — mgr, pedagogika, Radom

35. DUDA BRONISŁAW — dziennikarz, Radom
36. DUTKOWIAK ZBIGNIEW — dr n.ekonomicznych, Radom
37. DROŹDZIEL MARIAN — inż., komunikacja kolejowa, Kielce
38. DŹWIAREK MARIA — mgr, pedagogika, Radom
39. ERBER CZESŁAW — dr n.humanistycznych, bibliotekoznawstwo, Radom
40. FILIPOWICZ JANINA — mgr, organizacja i zarządzanie, Radom
41. FRANECKI JAN — mgr, historia, Radom
42. GAJEWICZ MARIA — mgr, prawo, Radom
43. GAŁĄZKA JAN — mgr inż., transport kolejowy, Kielce
44. GARDIAN KAZIMIERZ — dr n.ekonomicznych, Radom
45. GAWIN MIECZYŚLAW — dr n.humanistycznych, rusycystyka, Radom
46. GAWLIK MAREK — dr n.humanistycznych, historia, Radom
47. GAWROŃSKI KAZIMIERZ — dr n.ekonomicznych, Radom
48. GAWROŃSKI ZDZISŁAW — mgr, filologia polska, Radom
49. GERLACH ELŻBIETA — mgr, socjologia, Radom
50. GARZAŁCZYŃSKA JRENA — mgr, psychologia przemysłu, Radom
51. GONCIARZ KAZIMIERZ — mgr, historia, Radom
52. GOZDECKI CZESŁAW — doc. dr, informatyka, Warszawa
53. GRABOWSKA DANUTA — mgr, pedagogika, Radom
54. GRODZIŃSKI ADAM — inż., rolnictwo, Radom
55. GÓRLICKA WANDA — mgr, pedagogika, Radom
56. HAŃSKI WITOLD — dr hab. n.medycznych, Radom
57. HOLTZER LUDOMIŁA — wykształcenie wyższe, kustosz-bibliotekarz, Radom
58. HORBACZ TADEUSZ — mgr, archeologia, Łódź
59. JANICKI JÓZEF — mgr, nauki polityczne, Radom
60. JANIK MIECZYŚLAW — mgr inż., rolnictwo, pedagogika, Radom
61. JANIEC STANISŁAW — dr n.humanistycznych, pedagogika, Warszawa
62. JANKOWSKI STANISŁAW — dr n.humanistycznych, filologia polska, Przytyk
63. JANKOWSKI WALENTY — mgr, ekonomia, Radom
64. JANUS HENRYK — mgr, pedagogika, Radom
65. JAROSZ ANTONI — doc. dr hab. inż., ekonomika konsumpcji, Rzeszów, Kraków
66. JAROSZEK JÓZEF — mgr inż., chemia, garbarstwo, Radom
67. JAŚKIEWICZ MICHAŁINA — mgr, geografia, Jedlnia Letnisko
68. JĘDRUSZCZAK TADEUSZ — prof. zw. dr hab., historia Polski i powszechna XIX—XX w, historia wojskowa, Warszawa
69. JĘDRZEJEWSKI EUGENIUSZ — mgr, historia, Radom
70. KABZA GRAŻYNA — mgr, filologia polska, Radom
71. KALINOWSKA EWA — mgr, archeologia, Warszawa
72. KALINOWSKI WOJCIECH — prof. nadzw. dr hab., historia urbanistyki i architektury, konserwacja zabytków, Warszawa
73. KĄDZIELAWA STANISŁAW — mgr, matematyka, Radom
74. KELLES-KRAUZ MICHAŁ — dr inż., elektryk, trakcja elektryczna, Radom
75. KISIEL HELENA — dr n.humanistycznych, historia, archiwistyka, Radom
76. KLECZAJ JAN — mgr, pedagogika, Radom
77. KOCIŃSKI WŁODZIMIERZ — dr inż. n.ekonomicznych, Radom
78. KORCZYŃSKI MIECZYŚLAW — ekonomista, Radom
79. KOSIEC MIECZYŚLAW — mgr inż., rolnictwo, Radom
80. KOSIŃSKI NAPOLEON — wykształcenie wyższe, prawo, Radom
81. KOŚ BARBARA — mgr, filologia polska, dziennikarz, Radom
82. KOTOWSKA-JELONEK MARIANNA — dr n.ekonomicznych, ekonomika transportu, Radom
83. KOWALCZYK ANDRZEJ — dr inż. n.technicznych, Radom
84. KOWALCZYK STANISŁAW — dr n.rolniczych, Radom
85. KOWALSKI MAREK — inż., transport, Kielce
86. KOWALSKI WALDEMAR — inż., transport, Radom
87. KOZŁOWSKI JÓZEF — prof. nadzw. dr hab., pedagogika, pedeutologia, Warszawa
88. KRAWCZYK EUGENIUSZ — doc. dr n.ekonomicznych, Radom
89. KROCZEWSKI ANTONI — mgr, n.społeczno-ekonomiczne, Starachowice
90. KROLOPP WŁODZIMIERZ — doc. dr hab. inż. elektryk, Radom
91. KRZESIŃSKI MARIAN — wykształcenie wyższe, ekonomia, Warszawa
92. KRZYŻANOWSKI STANISŁAW — mgr, ekonomia, Radom
93. KUBIK WŁADYSŁAW — mgr, historia, Radom
94. KUPIDURSKI JERZY — mgr inż., ekonomika rolnictwa, Radom
95. KWAPIEŃ MARIAN — mgr, pedagogika, Radom
96. KWIATKOWSKI TADEUSZ — mgr, ekonomia, planowanie regionalne, Radom
97. LASOTA JAN — mgr, ekonomia, Radom
98. LECHOWICZ ZBIGNIEW — mgr, archeologia, Łódź
99. LIPIŃSKI ANDRZEJ — dr n.politycznych, Radom
100. LIPIŃSKI HENRYK — mgr, pedagogika, Radom
101. LIPIEC TADEUSZ — mgr inż., geodezja, Radom
102. LIPKOWSKI JAN — mgr, geografia, Radom
103. ŁABUDA JADWIGA — mgr, prawo, Kielce
104. ŁUKASIK MARYLA — mgr, filologia polska, Radom
105. ŁUSZKIEWICZ GRAŻYNA — dr n.humanistycznych, historia, politologia, Radom
106. MACHERZYŃSKI WŁADYSŁAW — mgr, historia, Radom
107. MACIERZYŃSKI WIESŁAW — mgr, politologia, dziennikarz, Radom
108. MALINOWSKI TADEUSZ — mgr inż., transport kolejowy, Warszawa
109. MASSALSKI ADAM — dr n.humanistycznych, historia, Kielce
110. MAZUR KRZYSZTOF — mgr, leśnictwo, Radom
111. MEDYŃSKI STANISŁAW — mgr, filologia polska, Radom
112. MISZTAŁ-CHOROBIŃSKA ANTONINA — dr n.humanistycznych, historia, Radom
113. MRÓZ KAZIMIERZ — wykształcenie wyższe, pedagogika, Jastrzębia k/Radomia
114. MYŚLIWIEC CZESŁAW — dr med., Radom
115. NAPORA STANISŁAW — mgr inż., geodezja, Radom
116. NAKONECZNA EWA — mgr, bibliotekarstwo, informacja naukowa, Radom
117. NAUMIUK JAN — doc. dr hab., historia najnowsza, nauka o polityce, Kielce

118. NAWROCKIE LEON — dr n.humanistycznych, historia, Warka
 119. NOCZNIKI ZBIGNIEW — inż., leśnictwo, Warszawa
 120. NOWAK ZDZISŁAW — mgr, administracja, Radom
 121. NOWOCIEŃ ANDRZEJ — dr inż. n.technicznych, Radom
 122. NOWICKA AURELIA — mgr, pedagogika, Radom
 123. NUROWSKI HENRYK — doc. dr hab., teoria i organizacja informacji ekonomicznej, analiza gospodarki handlu, Warszawa, Radom
 124. OCHNIO BOŻENA — mgr, biologia, Radom
 125. OKOŃ JAN — mgr, ekonomia, Radom
 126. ORTYŃSKI KAZIMIERZ — dr n.ekonomicznych, metody matematyczne, statystyczne w ekonomii, ubezpieczenia społeczne, Radom
 127. ORZECZOWSKI JAN — mgr, historia, Radom
 128. ORZECZOWSKI KRZYSZTOF — dr n.ekonomicznych, ubezpieczenia transportowe, Radom
 129. OSIŃSKI MICHAŁ — mjr WP w stanie spoczynku, działacz społeczno-kulturalny, Radom
 130. OŚKO STANISŁAW — dr n.humanistycznych, socjologia wychowania, pedagogika społeczna, Radom
 131. PACHNIA HELENA — mgr, pedagogika, Radom
 132. PACŁAWSKI JAN — doc. dr hab., filologia polska, Kielce
 133. PADUSZEK JERZY — dr n.humanistycznych, socjologia wychowania, Radom
 134. PALACZ TOMASZ — mgr, filologia polska, Radom
 135. PARLICKI WIESŁAW — mgr inż., mechaniczna technologia drewna, Radom
 136. PAWEŁCZYK LUCJA — mgr, organizacja i zarządzanie, Radom
 137. PAWŁOWSKA-CHRZANOWSKA CELESTYNA — mgr, historia, Radom
 138. PAZDUR JAN — prof. zw. dr hab., historia kultury materialnej i techniki, Warszawa
 139. PIĄTEK TADEUSZ — mgr, historia, Radom
 140. PIERZCHALSKA MARIA — mgr, prawo i administracja, Radom
 141. PIERZYŃSKA EWELINA — dr n.humanistycznych, historia sztuki, Radom
 142. PINTAL-ZABROWSKA WERONIKA — mgr, psychologia, Radom
 143. PIWOWAR JAN — mgr inż., ogrodnictwo i ekonomika rolnictwa, Radom
 144. PODGAJNIAK GENOWEFA — mgr, filologia polska, kustosz-bibliotekoznawstwo, Radom
 145. POPIS MARIAN — mgr, filologia polska, Radom
 146. PRYBE MAŁGARZATA — dr n.ekonomicznych, ekonomika transportu, Radom
 147. PUTKIEWICZ WITOLD — dr n.ekonomicznych, teoria ekonomii, historia gospodarcza, Radom
 148. RAKOWSKI WITOLD — doc. dr hab., geografia ekonomiczna (ludność i osadnictwo), planowanie regionalne, Warszawa, Radom
 149. RASZEWSKI LONGIN — mgr, biologia, Radom
 150. RATYŃSKA BARBARA — mgr, ekonomia, Radom

151. RODZIEWICZ OLGIERD — doc. dr, chemia i technologia garbarstwa, Radom
 152. ROJEWSKI KAZIMIERZ — mgr, prawo, Radom
 153. ROMANOWSKA MARIA — dr n.ekonomicznych, Warszawa
 154. ROMANOWSKI TADEUSZ — prof. dr hab., polityka rolna, Radom,* Warszawa
 155. ROSIŃSKI STEFAN — dr, etnografia, Radom
 156. ROSZCZYPAŁA JAN — doc. dr hab., ekonomika i polityka rolna, Warszawa
 157. ROT STEFAN — mgr, pedagogika, Kielce
 158. RUTKOWSKI ADAM — mgr, ekonomia, Radom
 159. SEDLAK WŁODZIMIERZ — ks. prof. nadzw. dr hab., biologia teoretyczna, bioelektronika, paleobiochemia, Radom
 160. SENATOR JADWIGA — mgr, geografia, Radom
 161. SOJA WOJCIECH — inż., transport, Radom
 162. SOŃTA STANISŁAW — mgr, historia, Radom
 163. STAN WOJCIECH — mgr, historia sztuki, artystyczna fotografika, Radom
 164. STARNAWSKI JÓZEF — mgr, ekonomia, nauki o ziemi, Radom
 165. STRUMIŁŁO ANDRZEJ — dr n.ekonomicznych, Lublin
 166. SZADKOWSKI MIROSŁAW — mgr, socjologia, Radom
 167. SZELĄG ZDZISŁAW — dr n.humanistycznych, filologia polska, Grójec
 168. SZEWCZYK CZESŁAW — dr. geografia ekonomiczna, Kraków
 169. SZEWCZYK WIESŁAW — mgr, administracja, Radom
 170. SZOKALSKI KAZIMIERZ — mgr, pedagogika, Radom
 171. SZOPA HENRYK — mgr, historia, Radom
 172. SZYMAŃSKI JÓZEF — dr n.humanistycznych, filozofia, religioznawstwo, Radom
 173. SZYMANIAK ELŻBIETA — mgr, filologia polska, Radom
 174. ŚWIETLIK WŁODZIMIERZ — doc. dr inż., chemia, ekonomika i organizacja przemysłu, Warszawa, Radom
 175. TATAR KAZIMIERA — mgr, ekonomia, Radom
 176. TELUS WACŁAW — działacz społeczno-kulturalny, gospodarczy, Radom
 177. TOMCZYK DANUTA — mgr, filologia polska, kustosz-bibliotekarz, Radom
 178. TOMAL TADEUSZ — mgr inż., leśnictwo, Radom
 179. TRZASKOWSKI MACIEJ — dr n.ekonomicznych, Radom
 180. TRZECIAK MIECZYSLAW — doc. dr hab., ekonomia, nauka o pracy, Warszawa, Radom
 181. TWARDOWSKI WOJCIECH — mgr, archeologia, Radom
 182. TUSIŃSKI PIOTR — mgr, historia, Radom
 183. URBAN WACŁAW — prof. nadzw. dr hab., historia, XVI—XVIII w. Kraków, Kielce
 184. URBAŃSKI JÓZEF — wykształcenie wyższe, geografia, Radom
 185. WICHOWSKA HENRYKA — mgr, bibliotekoznawstwo, Radom
 186. WICHROWSKA GRAŻYNA — dr n.ekonomicznych, Warszawa, Radom
 187. WILCZYŃSKI ZYGMUNT — inż., wodociągi i kanalizacja, Radom
 188. WINK MARIA — dr n.humanistycznych, historia, Radom
 189. WIŚNIEWSKI JAN — mgr, pedagogika, Radom

190. WITKOWSKA HANNA — mgr, prawo, Radom
 191. WOJTAL KAZIMIERZ — mgr inż., leśnictwo, Radom
 192. WOJTKUN FELIKS — dr n.technicznych, Radom
 193. WOSZTYL JÓZEF — mgr inż., rolnictwo, Radom
 194. WRÓBEL BRONISŁAW — mgr, pedagogika, Radom
 195. ZAMKOWSKA STANISŁAWA — dr n.ekonomicznych, ekonomika transportu, Radom
 196. ZARĘBA RYSZARD — prof. dr hab., siedlikoznawstwo, geodezja leśna, Warszawa
 197. ZARĘBSKA JANINA — mgr, filologia polska, Radom
 198. ZAWADA WŁADYSŁAW — mgr, pedagogika, Radom
 199. ZBROWSKI STANISŁAW — mgr, geografia, Radom
 200. ZDROJKOWSKI JÓZEF — dr n.humanistycznych, historia, Radom
 201. ZŁOCH MARIAN — mgr, sztuki plastyczne, Radom
 202. ZYCH JOLANTA — mgr, ekonomia, Radom
 203. ZWOLSKI CZESŁAW TADEUSZ — mgr, historia, Radom
 204. ŻELAZNY MIECZYSLAW — mgr, geografia, Radom
 205. ŻUCHOWSKI JERZY — dr inż. n.towaroznawczych, Radom

B. Członkowie wspierający

1. KOMBINAT BUDOWLANY — Radom, ul. Żeromskiego 65
2. RADOMSKIE ZAKŁADY MECHANIZACJI BUDOWNICTWA „ZREMB” — Radom, ul. Mokra 2
3. RADOMSKA SPÓŁDZIELNIA PRACY PRZEMYSŁU SKÓRZANEGO „ASKO-SPORT” — Radom, ul. Lubelska 89/95
4. RADOMSKIE ZAKŁADY PRZEMYSŁU SKÓRZANEGO „RADOSKÓR” — Radom, ul. Domagalskiego 7
5. SPÓŁDZIELNIA INWALIDÓW „PRACA” — Radom, ul. Żeromskiego 114
6. SPÓŁDZIELNIA PRACY METALOWCÓW „RADOMET” — Radom, ul. Zaciesze 3
7. ZRZESZENIE PRZEDSIĘBIORSTW PRZEMYSŁU ODLEWNICZEGO, Radom, ul. 22 Lipca 15

WANDA SIKORA, ANNA SOCHACZEWSKA

BIBLIOGRAFIA ZAWARTOŚCI „BIULETYNU KWARTALNEGO RADOMSKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO” ZA LATA 1964—1983

WSTĘP

Celem niniejszej Bibliografii jest zestawienie dorobku piśmienniczego Radomskiego Towarzystwa Naukowego, które jest dobrym źródłem informacji o regionie.

Doświadczenia bibliotekarzy wykazują, że wszelkie opracowania dotyczące regionu radomskiego cieszą się niesłabnącym zainteresowaniem szerokich kręgów czytelniczych. Odbiorcami tych informacji są zarówno dorośli jak i młodzież.

Zestawienie dorobku piśmienniczego, zawartego w czasopiśmie „Biuletyn Kwartalny Radomskiego Towarzystwa Naukowego” wydaje się być celowe, ponieważ ułatwi czytelnikowi szybkie dotarcie do interesujących go artykułów.

Bibliografia zawartości „Biuletynu Kwartalnego Radomskiego Towarzystwa Naukowego” obejmuje wszystkie artykuły za lata 1964—1983 w ilości 409 opisów bibliograficznych. Opisy te ułożone są w 18 działach, które utworzone zostały według kryteriów użyteczności.

Zasadą podziału jest układ alfabetyczny, uwzględniający następujące zagadnienia:

- I. Archeologia. Geologia
- II. Architektura. Urbanistyka
- III. Archiwum
- IV. Bibliografia
- V. Druga wojna światowa. Początki Polski Ludowej
- VI. Historia regionu
- VII. Kultura i sztuka
- VIII. Medycyna
- IX. Nauka
- X. Oświata i szkolnictwo
- XI. Przemysł. Usługi
- XII. Radomskie Towarzystwo Naukowe — dokumentacja
- XIII. Recenzje
- XIV. Rok Jana Kochanowskiego
- XV. Rolnictwo
- XVI. Sylwetki osób zasłużonych dla regionu
- XVII. Środowisko geograficzne. Ochrona przyrody
- XVIII. Zagadnienia społeczne.

W obrębie działów opisy ułożono również w porządku alfabetycznym według nazwisk autorów. Przy recenzjach zamieszczono opis recenzowanej książki. Wyodrębniono celowo dział — Rok Jana Kochanowskiego z uwagi na to, że jeden numer czasopisma został w całości poświęcony Janowi Kochanowskiemu, synowi Ziemi Radomskiej, w związku z 450 rocznicą jego urodzin.

Opis każdego artykułu zaznaczony jest kolejnym numerem porządkowym od 1 do 409.

Bibliografia niniejsza zaopatrzona jest w indeksy:

- autorów, współautorów, autorów dzieł recenzowanych i recenzentów, oraz tytułów dzieł zbiorowych,
- przedmiotowy osób, nazw geograficznych, instytucji, organizacji i towarzystw naukowych.

I. ARCHEOLOGIA. GEOLOGIA

1. CWIARTEK Edward: Wyniki weryfikacji grodzisk w oparciu o badania na terenie woj. radomskiego. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 1/2 s. 189—196.
2. GULA Jerzy, TWARDOWSKI Wojciech: Wyniki badań archeologicznych przy średniowiecznych murach obronnych w Radomiu w latach 1966—1967. Biul. Kwart. RTN 1969 T. 6 z. 3 s. 59—68, tab.
3. KIERZKOWSKA-KALINOWSKA Ewa: Dziesięć lat badań ekspedycji wykopaliskowej w Radomiu Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN. Biul. Kwart. RTN T. 7 z. 1/2 s. 39—68, ryc.
4. KIERZKOWSKA-KALINOWSKA Ewa, TWARDOWSKI Wojciech: Grodzisko w Rzućwie (pow. Przysucha). Biul. Kwart. RTN 1969 T. 6 z. 3 s. 69—79, ryc. rys.
5. LECHOWICZ Zbigniew: Dwór Podłodowski w Żukowie — nieznany palaisdonjon. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 1 s. 61—63.
6. LIPIŃSKA Olga: Osadnictwo na „Starym Mieście” w Ilży we wczesnym średniowieczu. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 4 s. 26—35.
7. OWCZAREK Aleksy: Piaskowiec szydlowiecki. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 3 s. 52—59.
8. SEDLAK Włodzimierz: Problematyka życia sprzed 550 mln lat na tle pracy w rejonie Łysej Góry. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 3 s. 3—12.
9. SZNURO Henryk: Grodziska w Radomskim, Biul. Kwart. RTN 1966 T. 3 z. 1 s. 1—17, il.
10. TWARDOWSKI Wojciech: Komunikat z ratowniczych badań wykopaliskowych prowadzonych w miejscowości Michałów Parcele k/Warki na stanowisku nr 1 w latach 1978—1979. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 1 s. 65—68, fot., plany.
11. WILCZYŃSKA Maria: Wykaz znalezisk archeologicznych w Radomskim. Biul. Kwart. RTN 1966 T. 3 z. 1 s. 25—39.
12. WITKOWSKI Stefan: Budowa geologiczna i kopaliny użyteczne wokół Radomia. Biul. Kwart. RTN 1964 T. 1 z. 1 s. 15—24, mapy.
13. ŻELNIO Tadeusz: Dzieje podłoża geologicznego regionu Radomia. Biul. Kwart. RTN 1964 T. 1 z. 1 s. 4—13.

II. ARCHITEKTURA. URBANISTYKA

14. KALINOWSKI Wojciech: Najstarsze plany Radomia (do roku 1818). Biul. Kwart. RTN 1969 T. 6 z. 3 s. 35—57, ryc.
15. KALINOWSKI Wojciech: Problemy konserwatorskie Radomia. Biul. Kwart. RTN 1970 T. 7 z. 3/4 s. 49—80, ryc.
16. KALINOWSKI Wojciech: Zabudowa rynku radomskiego na przełomie XVIII i XIX w. Biul. Kwart. RTN 1969 T. 6 z. 4 s. 51—79, ryc.
17. KIERZKOWSKA Ewa, KALINOWSKI Wojciech: Dawny Kościół św. Wacława w Radomiu w świetle ostatnich badań. Biul. Kwart. RTN 1968 T. 5 z. 1 s. 2—28, ryc., rys.
18. WARSZYCKI Andrzej: Katedra w Sandomierzu. Biul. Kwart. RTN 1970 T. 7 z. 1/2 s. 99—110, ryc., bibliogr.
19. WITKOWSKI Stefan: Dziedzictwo urządzeń trwałych. Rozprawa habilitacyjna. Biul. Kwart. RTN 1969 T. 6 z. 1/2 s. 3—145, mapy, ryc. tab.
20. WITKOWSKI Stefan: Rejonizacja miasta Radomia. Biul. Kwart. RTN 1970 T. 7 z. 3/4 s. 5—18, tab. ryc.

III. ARCHIWUM

21. BONIECKI Jan: Materiały źródłowe dotyczące województwa radomskiego w Archiwum Dokumentacji Mechanicznej w Warszawie. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 4 s. 125—141.
22. GOMOLISZEWSKI Jerzy, PRZYBYLSKI Jerzy: „Zbiory kartograficzne Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Radomiu jako podstawa do badań w zakresie historii geodezji na obszarze zaboru rosyjskiego”. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 1 s. 55—58.
23. KISIEL Helena: Archiwum Radomskie w służbie swojego regionu. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 1 s. 48—49.
24. KISIEL Helena: Źródła do Powstania Listopadowego w Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 4 s. 22—24.
25. KRĘGIEL Tadeusz: Powiatowe Archiwum Państwowe w Starachowicach 1950—1972. Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 1/2 s. 165—169, tab.
26. ORZECHOWSKI Jan: Struktura zasobu aktowego w Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1978 T. 15 z. 2—4 s. 85—96, tab. przypisy.
27. PIETRZAK Urszula: Zasób kartograficzny Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Radomiu — jego kształtowanie i charakterystyka. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 1 s. 50—52.
28. ZARĘBA Ryszard: Przydatność radomskich zbiorów akt i materiałów kartograficznych w Wojewódzkim Archiwum Państwowym do badań geobotanicznych. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 1 s. 59—60.
29. ŹRÓDŁA do dziejów PRL w Archiwum Państwowym w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1970 T. 7 z. 1/2 s. 69—92.

IV BIBLIOGRAFIA

30. KABZA Grażyna, NAKONECZNA Ewa, SZYMANIAK Elżbieta, WICHOWSKA Henryka: Bibliografia województwa radomskiego 1979—1980. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 2—4 s. 71—110.
31. ROT Stefan: Bibliografia prac drukowanych członków Radomskiego Towarzystwa Naukowego. Biul. Kwart. RTN 1978 T. 15 z. 2—4 s. 27—63.
32. ZIELIŃSKI Stanisław: Bibliografia dotycząca Radomia. Biul. Kwart. RTN 1967 T. 4 z. 4 s. 45—64.

33. ZIELINSKI Stanisław: Bibliografia powiatu radomskiego. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 1/2 s. 393—416.
34. ZIELINSKI Stanisław: Bibliografia prac drukowanych Włodzimierza Sedlaka 1958—1981. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 2—4 s. 61—70.
35. ZIELINSKI Stanisław: Bibliografia prac Leopolda Pomarnackiego zamieszczonych w „Łowcu Polskim”, „Chrońmy Przyrodę Ojczystą” i „Lesie Polskim” (1931—1977). Biul. Kwart. RTN 1978 T. 15 z. 2—4 s. 71—84.
36. ZIELINSKI Stanisław: Bibliografia Radomia. Biul. Kwart. RTN 1966 T. 3 z. 1 s. 41—64.
37. ZIELINSKI Stanisław: Bibliografia Radomia. Biul. Kwart. RTN 1967 T. 4 z. 1 s. 39—88.
38. ZIELINSKI Stanisław: Bibliografia Radomia. Biul. Kwart. RTN 1968 T. 5 z. 3/4 s. 82—111.
39. ZIELINSKI Stanisław: Bibliografia Radomia 1969. Biul. Kwart. RTN 1971 T. 8 z. 1/4 s. 112—150.
40. ZIELINSKI Stanisław: Bibliografia Radomia 1970. Biul. Kwart. RTN 1972 T. 9 z. 3/4 s. 115—141.
41. ZIELINSKI Stanisław: Bibliografia Radomia 1971. Biul. Kwart. RTN 1973 T. 10 z. 3/4 s. 151—176.
42. ZIELINSKI Stanisław: Bibliografia Radomia 1972. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 267—293.
43. ZIELINSKI Stanisław: Bibliografia Radomia 1973. Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 1/2 s. 201—233.
44. ZIELINSKI Stanisław: Bibliografia rozpraw doktorskich i habilitacyjnych dotyczących województwa radomskiego za lata 1973—1974. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 4 s. 143—148.
45. ZIELINSKI Stanisław: Kazimierz Mróz — Bibliografia. Biul. Kwart. RTN 1965 T. 2 z. 3/4 s. 71—78.
46. ZIELINSKI Stanisław: Materiały bibliograficzne lekarzy radomskich. Biul. Kwart. RTN 1967 T. 4 z. 4 s. 33—44.

V. DRUGA WOJNA ŚWIATOWA. POCZĄTKI POLSKI LUDOWEJ

47. BONIECKI Jan: Kronika Fabryki „Bata” w Radomiu źródłem poznania przeszłości zakładu i miasta (styczeń — maj 1945 r.). Biul. Kwart. RTN 1972 T. 9 z. 1/2 s. 95—103.
48. BONIECKI Jan: Problemy społeczno-polityczne powiatu radomskiego w okresie powstania i utrwalania władzy ludowej. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 1/2 s. 135—152, tab. mapy.
49. BONIECKI Jan, FRANECKI Jan: Wina i kara w pojęciu hitlerowca. (Polski Komitet Opiekuńczy w Radomiu a władze dystryktu radomskiego). Biul. Kwart. RTN 1973 T. 10 z. 3/4 s. 113—128.
50. FRANECKI Jan: Iłża w latach wojny i okupacji 1939—1945. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 3 s. 60—67, bibliogr.
51. FRANECKI Jan: Powiat radomski w latach wojny i okupacji 1939—1945. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 1/2 s. 111—132, il.
52. FRANECKI Jan: Sytuacja materialna ludności miasta Radomia w okresie okupacji niemieckiej 1939—1945. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 1 s. 37—40.
53. FRANECKI Jan: Wyzwolenie Radomia w 1945 roku. Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 1/2 s. 43—57, bibliogr.
54. FRANECKI Jan: Zbrojne starcie w Rożkach i publiczne egzekucje w Radomiu w 1942 roku. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 4 s. 60—65.

55. FRANECKI Jan: Związek Harcerstwa Polskiego w Radomiu w latach okupacji hitlerowskiej 1939—1945. Biul. Kwart. RTN 1973 T. 10 z. 3/4 s. 45—68.
56. IWANIAK Stefan: Społeczeństwo Radomia i powiatu radomskiego w osadnictwie na ziemiach odzyskanych. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 1/2 s. 190—215, tab.
57. KORCZYŃSKI Mieczysław: Polska Partia Robotnicza a młodzież ZWM-owska w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1972 T. 9 z. 1/2 s. 91—94.
58. KROCZEWSKI Antoni: Iłża w Polsce Ludowej 1945—1976. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 3 s. 68—79, tabl.
59. LASOTA Jan: Transfer pieniężny miasta Radomia w latach 1959—1961. Biul. Kwart. RTN 1987 T. 4 z. 1 s. 1—25, przypisy, tab.
60. LIPIEC Tadeusz: Wykorzystanie źródeł kartograficznych dla gospodarki województwa. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 1 s. 53—54.
61. NAUMIUK Jan: Początki rewolucyjnego nurtu ruchu oporu na Kielecczyźnie (1939—1942). Biul. Kwart. RTN 1972 T. 9 z. 1/2 s. 1—31.
62. NAZAREWICZ Ryszard: Stan badań nad zbrodniami hitlerowskimi w Okręgu Radomskim. Biul. Kwart. RTN 1970 T. 7 z. 3/4 s. 124—138.
63. OŚKO Stanisław: Osiągnięcia powiatu radomskiego w latach 1945—1970. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 1/2 s. 387—391, tab.
64. RASZEWSKI Longin: Rozwój społeczno-gospodarczy Radomia w dwudziestoleciu. Biul. Kwart. RTN 1965 T. 2 z. 1 s. 49—57.
65. SKOREK Władysław: Walka o utrwalenie władzy ludowej w pow. radomskim (wspomnienie) 1945—1947. Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 3/4 s. 87—114.
66. SKWAREK Stefan: Ludowy ruch oporu w Radomiu i okolicy (1942—1944). Biul. Kwart. RTN 1969 T. 6 z. 4 s. 3—49, ryc.
67. SZYMANSKI Józef: Związek Antyfaszystowskiej Młodzieży Szkolnej im. Stanisława Wernera w Radomiu (wspomnienie). Biul. Kwart. RTN 1973 T. 10 z. 3/4 s. 105—111.
68. WINK Maria M.: Rozwój i działalność partii robotniczych na terenie Radomia w okresie okupacji i w pierwszym pięcioleciu Polski Ludowej. Biul. Kwart. RTN 1982 T. 19 z. 2 s. 37—64, tabl.
69. ZWOLSKI Czesław Tadeusz: Lewicowe organizacje polityczne i Polska Partia Robotnicza w Radomiu w latach okupacji hitlerowskiej. Biul. Kwart. RTN 1972 T. 9 z. 1/2 s. 33—67.
70. ZWOLSKI Czesław Tadeusz: Początki władzy ludowej w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 1/2 s. 11—38.
71. ZWOLSKI Czesław Tadeusz, KORCZYŃSKI Mieczysław: Powstanie i działalność Związku Walki Młodych w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1973 T. 10 z. 3/4 s. 69—95.
72. ZWOLSKI Czesław Tadeusz, KORCZYŃSKI Mieczysław: Związek Walki Młodych w Radomiu w latach 1945—1948. Biul. Kwart. RTN 1970 T. 7 z. 1/2 s. 3—25, bibliogr.

VI. HISTORIA REGIONU

73. BEDNARCZYK Adam: Bitwa o Iłżę w 1831 r. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 4 s. 24—26.
74. BEDNARCZYK Adam, STANISŁAWEK Bogusław, SZYMANSKI Józef: Rozwój Iłży w okresie XIII—XVIII w. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 3 s. 20—37, il., mapa, bibliogr.
75. BĘDZIŃSKI Andrzej: Czerpalnia rekowska w latach 1837—1864. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 1 s. 25—34, mapa.

76. BĘDZINSKI Andrzej: Papiernia w Solcu 1819—1836. Biul. Kwart. RTN T. 13 1976 z. 4 s. 5—29 ryc.
77. BONIECKI Jan: Dążenia niepodległościowe na Ziemi Radomskiej w latach niewoli narodowej (1875—1914). Biul. Kwart. RTN 1978 T. 15 z. 1 s. 3—9.
78. BONIECKI Jan: Emigracja zarobkowa w gub. radomskiej 1898—1914. Biul. Kwart. RTN 1966 T. 3 z. 2 s. 37—46.
79. BONIECKI Jan: Jak się rodzi monografia historyczna miasta Radomia. Biul. Kwart. RTN 1970 T. 7 z. 1/2 s. 111—113.
80. BONIECKI Jan: Klasa Robotnicza Radomia i jej sytuacja materialna w okresie między uwłaszczeniem a rewolucją 1905 r. Biul. Kwart. RTN 1972 T. 9 z. 3/4 s. 53—74. tab.
81. BONIECKI Jan: Materiały o agitacji antyrządowej wśród wojsk guberni radomskiej i wystąpienie żołnierzy (1900—1914). Biul. Kwart. RTN 1967 T. 4 z. 2 s. 3—16.
82. BONIECKI Jan: Młodzież radomska w rewolucji 1905—1907 roku. Biul. Kwart. RTN 1973 T. 10 z. 3/4 s. 27—44.
83. BONIECKI Jan: Polska Partia Socjalistyczna w Radomiu w okresie przedrewolucyjnym (1893—1904). Biul. Kwart. RTN 1968 T. 5 z. 1 s. 29—38.
84. BONIECKI Jan: Powiat radomski w okresie II Rzeczypospolitej (1918—1939). Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 1/2 s. 89—110. tab.
85. BONIECKI Jan: Wieś radomska w rewolucji 1905—1907 roku. Biul. Kwart. RTN 1969 T. 6 z. 3 s. 3—33. tab.
86. BONIECKI Jan: Z dziejów powiatu radomskiego do roku 1918. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 1/2 s. 67—84. tab. il.
87. BONIECKI Jan: Zarządy Żandarmerii w guberni radomskiej i ich zawartość aktowa (1867—1917). Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 1/2 s. 93—110. tab.
88. BONIECKI Jan: Związek Postępowej Młodzieży Polskiej w Radomiu 1911—1912. Biul. Kwart. RTN 1971 T. 8 z. 1/4 s. 99—108.
89. DĄBEK Władysław: Iłża w latach zaborów 1795—1918. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 3 s. 37—55 tab. il. bibliogr.
90. DĄBKOWSKI Witold: Gen. Józef Dwernicki w Radomskiem w lutym 1831 roku. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 4 s. 5—10.
91. DĄBKOWSKI Witold: Kampania gen. Samuela Różyckiego w województwach sandomierskim i krakowskim 7.VIII. — 28.IX.1831 r. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 4 s. 10—18.
92. DĄBKOWSKI Witold: Kowala i Wir. Kampania Eminowicza i Ćwieka w Radomskiem 15—26.VIII.1863 r. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 4 s. 29—70. mapy.
93. DĄBKOWSKI Witold: Młodzież radomska w okresie manifestacji i Powstania Styczniowego (1860—1864). Biul. Kwart. RTN 1973 T. 10 z. 3/4 s. 5—26.
94. DĄBKOWSKI Witold: Odzyskanie niepodległości w Radomiu 2 listopada 1918 roku. Biul. Kwart. RTN 1978 T. 15 z. 1 s. 34—48.
95. DĄBKOWSKI Witold: Radom pod okupacją austriacką (1915—1918). Biul. Kwart. RTN 1978 T. 15 z. 1 s. 19—33.
96. DĄBKOWSKI Witold: Radom w dobie Księstwa Warszawskiego. Biul. Kwart. RTN 1978 T. 15 z. 2—4 s. 97—103.
97. DEPERASINSKI Ryszard, URBAŃSKI Krzysztof: PPS-Lewica w Radomiu w latach 1926—1928. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 1 s. 3—14. repr.
98. ERBER Czesław: Drukarstwo i księgarstwo Radomia w latach 1811—1865. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14 z. 2 s. 3—118 il., wykaz skr., bibliogr.
99. FRANECKI Jan: Działania wojenne na Ziemi Radomskiej w czasie I wojny światowej (1914—1915). Biul. Kwart. RTN 1978 T. 15 z. 1 s. 10—18.

100. GAJEWSKI Aleksander: Wydarzenia rewolucyjne 1905—1907 roku na terenie b. powiatu grójeckiego. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 1 s. 43—48.
101. GRODZINSKI Adam: Stan wsi i gospodarstw folwarcznych przed uwłaszczeniem włościan na podstawie dóbr Zameczek Ostrów w r. 1831. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 4 s. 36—47.
102. HASS Ludwik: Zachowanie wyborcze mieszkańców powiatu radomskiego w pierwszych miesiącach Drugiej Rzeczypospolitej. Biul. Kwart. RTN 1978 T. 15 z. 1 s. 55—72. tab.
103. LEINWAND Artur: Milicja Ludowa na Ziemi Radomskiej 1918—1919. Biul. Kwart. RTN 1978 T. 15 z. 1 s. 49—54.
104. LIPINSKA Olga: Geneza i rozwój osadnictwa Iłży w okresie średniowiecznym. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 3 s. 16—20. il. bibliogr.
105. ŁUSZKIEWICZ Grażyna: Działalność polityczna proletariatu przemysłowego w guberni radomskiej przed I wojną światową. Biul. Kwart. RTN 1982 T. 19 z. 2 s. 5—20.
106. MACHERZYŃSKI Władysław: PPS w Radomiu w wyborach do Rady Miejskiej w 1934 r. Biul. Kwart. RTN 1982 T. 19 z. 2 s. 65—81. tabl.
107. MARCINKOWSKI Stanisław: Miasta Guberni Radomskiej jako ośrodki wymiany handlowej (1845—1866). Biul. Kwart. RTN 1972 T. 9 z. 3/4 s. 75—84. tab.
108. MASSALSKI Adam: Czerwone harcerstwo w Radomiu w świetle dokumentów archiwalnych. Biul. Kwart. RTN 1973 T. 10 z. 3/4 s. 99—104.
109. MRÓZ Kazimierz: Rozwój granic powiatu radomskiego do 1914 roku. Biul. Kwart. RTN 1964 z. 1 s. 25—44. mapy.
110. NAUMIUK Jan: Niektóre problemy Radomia na tle Kielecczyny w latach 1918—1919. Biul. Kwart. RTN 1968 T. 5 z. 1 s. 39—54.
111. NAUMIUK Jan: Ze studiów nad koniunkturą przemysłu metalowego i położeniem metalowców w Zagłębiu Staropolskim (1918—1928). Biul. Kwart. RTN 1968 T. 5 z. 2 s. 17—37. tab. ryc. przypisy.
112. NOWICKA Aurelia: Działalność samorządu miejskiego w Radomiu w dziedzinie oświaty w latach 1918—1939. Biul. Kwart. RTN 1982 T. 19 z. 2 s. 83—93.
113. ORZECHOWSKI Jan: Protokoły posiedzeń Rady Miejskiej w Radomiu z lat 1917—1918. (Wybór i opracowanie źródłowe). Biul. Kwart. RTN 1978 T. 15 z. 1 s. 73—85.
114. ORZECHOWSKI Jan: Protokoły posiedzeń Rady Miejskiej w Radomiu z lat 1917—1939 źródłem do dziejów gospodarczych miasta. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 4 s. 47—59.
115. OSINSKI Michał Tadeusz: Wspomnienia. Biul. Kwart. RTN 1978 T. 15 z. 1 s. 85—96.
116. PAZDUR Jan: Osiągnięcia millenijne woj kieleckiego w zakresie nauki i kultury. Biul. Kwart. RTN 1966 T. 3 z. 3 s. 1—14.
117. SZYMANSKI Józef: Iłża w okresie międzywojennym 1918—1939. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 3 s. 55—60. tab. bibliogr.
118. TELUS Wacław: Osiągnięcia millenijne Radomia. Biul. Kwart. RTN 1966 T. 3 z. 3 s. 15—49.
119. TELUS Wacław: Otwarcie konferencji poświęconej problematyce regionalnej. Biul. Kwart. RTN 1965 T. 2 z. 1 s. 1—4.
120. TUSINSKI Piotr A.: O niektórych problemach kultury robotniczej w latach 1918—1939. Biul. Kwart. RTN 1982 T. 19 z. 2 s. 95—110.
121. TYSIĄC dziewięćset osiemnaście (1918—1978). 60 rocznica odzyskania niepodległości w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1978 T. 15 z. 2/4 s. 117—128. il.
122. URBAN Wacław: Z dziejów reformacji w Radomskiem. Biul. Kwart. RTN 1966 T. 3 z. 2 s. 1—14. przypisy.

123. URBANSKI Krzysztof: Zwalczenie działalności KPP w oparciu o przepisy prawa karnego w działalności Sądów na terenie woj. Kieleckiego w latach 1918—1939. Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 1/2 s. 81—92. bibliogr.
124. WITKOWSKI Stefan: Zarys osadnictwa wiejskiego i małych miasteczek. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 1/2 s. 153—171. tab.
125. WYROZUMSKA Bożena: Dokumenty miasta Radomia z lat 1355—1450. Biul. Kwart. RTN 1966 T. 3 z. 4 s. 1—73.
126. ZDROJKOWSKI Józef: Ruch robotniczy na Ziemi Radomskiej w okresie międzywojennym. Biul. Kwart. RTN 1982 T. 19 z. 2 s. 21—36.

VII. KULTURA I SZTUKA

127. BOCHYŃSKI Romuald: Malarstwo radomskie w latach 1945—1979. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 1 s. 35—42.
128. MEDYNSKI Stanisław: Dzieje teatru radomskiego 1815—1968. Biul. Kwart. RTN 1972 T. 9 z. 3/4 s. 1—22.
129. PODGAJNIAK Genowefa: Rozwój życia kulturalnego. Powiat Radomski. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 1/2 s. 357—386. tab. mapa.
130. TOMCZYK Danuta: Rozwój życia kulturalnego w Radomiu 1945—1973. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 1/2 s. 125—149.
131. WIECINSKA Maria: Kronika kulturalna (1966). Biul. Kwart. RTN 1967 T. 4 z. 2 s. 30—45.
132. WIECINSKA Maria: Kronika kulturalna Radomia w 1967 r. Biul. Kwart. RTN 1968 T. 5 z. 2 s. 38—50.
133. WILCZYŃSKA-RATAJCZAK Maria: Życie muzyczne Radomia 1815—1939 r. Biul. Kwart. RTN 1972 T. 9 z. 3/4 s. 23—33.
134. ZIELIŃSKI Stanisław: „Myśliwy Kielecki” (1950—1952). Przyczynek do czasopiśmiennictwa radomskiego. Biul. Kwart. RTN 1978 T. 15 z. 2—4 s. 65—69. bibliogr.
135. ZIELIŃSKI Stanisław: Prasa o Radomiu z okazji „Dni Radomia”. Biul. Kwart. RTN 1965 T. 2 z. 3/4 s. 79—81.

VIII. MEDYCYNĄ

136. BORKOWSKA Barbara, DULSKA Hanna: Polskie Towarzystwo Stomatologiczne. Oddział w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1982 T. 19 z. 1 s. 83.
137. CHAGOWSKA Maria: Zarys dziejów farmacji radomskiej w latach okupacji 1939—1945. Biul. Kwart. RTN 1982 T. 19 z. 1 s. 75—77.
138. CZARNECKI Maciej: Szpitalnictwo radomskie w powojennym 35-leciu PRL. Biul. Kwart. RTN 1982 T. 19 z. 1 s. 59—65.
139. DARMAS Irmína: Rozwój i stan współczesny lecznictwa pediatrycznego w województwie radomskim. Biul. Kwart. RTN 1982 T. 19 z. 1 s. 67—69.
140. FERMUS Romuald, HEBDZYŃSKA Mieczysława, PACZWA Barbara: Rys historyczny rozwoju szpitalnej opieki pediatrycznej w Radomiu w okresie trzydziestolecia (1951—1980). Biul. Kwart. RTN 1982 T. 19 z. 1 s. 71—74.
141. FIJAŁEK Jan: Organizacja szpitali w Królestwie Polskim w pierwszej połowie XIX wieku — koncepcja i metody badawcze. Biul. Kwart. RTN 1982 T. 19 z. 1 s. 45—57.
142. GŁUSZEK Lechosław: Powstanie i pierwsze lata działalności Szpitala św. Piotra w Grójcu. Biul. Kwart. RTN 1982 T. 19 z. 1 s. 27—35.
143. GŁUSZEK Lechosław: Powstanie i uposażenie szpitala w Grójcu w okresie od XVII—XIX w. Biul. Kwart. RTN 1982 T. 19 z. 1 s. 17—26.

144. HAŃSKI Witold: Zakład anatomii patologicznej szpitala miejskiego w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1967 T. 4 z. 4 s. 17—20.
145. KARBOWNIK Henryk: Powstanie i rozwój szpitala w Radomiu od 1432—1789 roku. Biul. Kwart. RTN 1967 T. 4 z. 4 s. 21—32.
146. KARBOWNIK Henryk: Szpitale parafialne na terenie powiatu radomskiego w XV—XVIII w. Biul. Kwart. RTN 1982 T. 19 z. 1 s. 5—15. tab.
147. KISIEL Helena: Publiczne zakłady opieki zdrowotnej i społecznej w Radomiu w latach 1815—1914. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 2 s. 3—70 tabl. wykresy.
148. KISIEL Helena: Źródła do dziejów radomskich szpitali przechowywane w Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1982 T. 19 z. 1 s. 37—43.
149. Koba Stanisław: Epidemia cholery w guberni radomskiej w latach 1847—1867. Biul. Kwart. RTN 1967 T. 4 z. 4 s. 3—16, tab.
150. MYŚLIWIEC Czesław: Służba zdrowia. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 1/2 s. 151—173, tab.
151. NITA Zdzisław: Polskie Towarzystwo Ginekologiczne. Oddział w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1982 T. 19 z. 1 s. 85—87.
152. POGODZIŃSKA Mieczysława: Pielęgniarstwo radomskie. Działalność Polskiego Towarzystwa Pielęgniarskiego. Biul. Kwart. RTN 1982 T. 19 z. 1 s. 89—94.
153. WASILEWSKI Zenon: Towarzystwo Lekarskie Radomskie. Oddział Wojewódzki Polskiego Towarzystwa Lekarskiego. Krótki rys. historyczny. Zarys działalności od 1902 roku do chwili obecnej. Biul. Kwart. RTN 1982 T. 19 z. 1 s. 79—81.
154. ZAPAŁA Danuta: Polski Czerwony Krzyż na Ziemi Radomskiej. Biul. Kwart. RTN 1982 T. 19 z. 1 s. 95—102.

IX. NAUKA

155. BANASZKIEWICZ Stanisław: Rozwój badań w dziedzinie chemii ograniczonej ze szczególnym uwzględnieniem ostatniego dwudziestolecia w Polsce. Biul. Kwart. RTN 1969 T. 6 z. 4 s. 81—89, ryc.
156. BIELSKI Marek: Ogólnopolska sesja naukowa poświęcona życiu, twórczości i epoce Jana Kochanowskiego. Radom — Kielce 29—31.V.1980 r. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 1 s. 77—79.
157. ĆMAK Jerzy: Twórczość naukowa Włodzimierza Sedlaka w dziedzinie biologii. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 2—4 s. 21—39.
158. KALINOWSKI Wojciech: Naukowa sesja urbanistyczna P P. Pracownie Konserwacji Zabytków. Biul. Kwart. RTN 1968 T. 5 z. 2 s. 53—54.
159. KALINOWSKI Wojciech: Ogólnopolska konferencja konserwatorska pt. „Zabytkowe miasta nadmorskie woj. koszalińskiego ośrodkami turystyki”. Biul. Kwart. RTN 1968 T. 6 z. 2 s. 51—52.
160. KALINOWSKI Wojciech: Sympozjum Naukowe pt. „Problemy konserwatorskie miast kazimierzowskich”. Biul. Kwart. RTN 1969 T. 6 z. 4 s. 101—103.
161. KALISZ Joanna: Droga do kwantowej antropologii. Rozwój myśli antropologicznej u prof. Włodzimierza Sedlaka. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 2—4 s. 17—20.
162. KISIEL Helena: Sesja Naukowa pt.: „Udział miast w tworzeniu kultury narodowej”. Biul. Kwart. RTN 1969 T. 6 z. 4 s. 99—100.
163. PAZDUR Jan: Związki nauki i praktyki w badaniach regionalnych. Biul. Kwart. RTN 1965 T. 2 z. 1 s. 39—47.
164. PROTOKOŁ sympozjum socjologii pracy. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 3 s. 115—126.

165. ROLBIECKI Waldemar: Społeczny ruch naukowy i jego rola w rozwoju nauki. Biul. Kwart. RTN 1978 T. 15 z. 2—4 s. 5—12, bibliogr.
166. SEDLAK Włodzimierz: Eksperyment i synteza w biologii. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 2—4 s. 51—60.
167. SEDLAK Włodzimierz: Postępy biofizyki i człowiek współczesny. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 1 s. 5—8.
168. SESJA popularno-naukowa „Archiwum w służbie społeczeństwa, nauki i gospodarki narodowej, 29.X.1979 r. Wstęp. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 1 s. 47—48.
169. SOŁTYK Marian: Instytut Naukowo Społeczny w Radomiu (1945 r.). Biul. Kwart. RTN 1967 T. 4 z. 2 s. 18—29.
170. SZADKOWSKI Mirosław: Prace i badania naukowe z zakresu socjologii pracy w regionie radomskim. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 3 s. 103—110.
171. TRZECIAK Mieczysław: Obszary badawcze socjologii pracy. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 3 s. 5—16.
172. TRZECIAK Mieczysław: Z badań nad środowiskiem społecznym „Radokóru”. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 1/2 s. 33—51.
173. UCZESTNICZY symposium socjologii pracy. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 3 s. 127—130.
174. WITKOWSKI Stefan: Kształtowanie się ośrodka naukowego w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 3 s. 43—48.
175. WITKOWSKI Stefan: Stan zaawansowania prac badawczych nad miastem i regionem Radomia. Biul. Kwart. RTN 1965 T. 2 z. 1 s. 30—38.
176. ZWOLSKI Czesław Tadeusz: Instytut Naukowo-Społeczny w Radomiu w latach 1945—1948. Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 3/4 s. 27—59.

X. OŚWIATA I SZKOLNICTWO

177. BANASZEK Marian: Z dziejów szkół rzemieślniczych w Radomiu w latach 1815—1915. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 1 s. 15—24, tab.
178. CYRANSKA Jadwiga: Wspomnienia z tajnego nauczania w szkole M. Gajłówny. Biul. Kwart. RTN 1971 T. 8 z. 1/4 s. 96—98.
179. GRZYWNA Józef: Wpływ reformy jędrzejewiczowskiej na poziom nauczania w szkolnictwie powszechnym w szkołach publicznych w Radomskim. Biul. Kwart. RTN 1968 T. 5 z. 3/4 s. 60—71, tab.
180. KARBOWNIK Henryk: Szkolnictwo parafialne w powiecie radomskim w XV—XVIII wieku. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 1 s. 21—28, tab.
181. KOWALCZYK Stanisław: Szkolnictwo rolnicze w województwie radomskim 1977—1978. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14 z. 4 s. 108—117, tab.
182. KWAPIEŃ Marian: Kierunki kształcenia ustawicznego w woj. radomskim. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 1/2 s. 141—148.
183. MAJ Maria: Liceum Chałubińskiego w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1966 T. 3 z. 2 s. 21—36.
184. MAJEWSKI Stanisław: Rozwój organizacyjny Szkół Podstawowych województwa kieleckiego w latach 1944—1961. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 1 s. 41—46, tab.
185. MASSALSKI Adam: Przyczynki do dziejów szkolnictwa średniego na terenie województw krakowskiego i sandomierskiego w latach 1815—1830. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 1 s. 29—36, tab. wykres.
186. MASSALSKI Adam, ORZECZOWSKI Jan: Administracja i ustrój szkolny na Kielecczyźnie (1773—1950). Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 3/4 s. 7—26.
187. MRÓZ Kazimierz: Walka o szkołę w Radomskim w 1905 r. (Seminarium Nauczycielskie w Solcu). Biul. Kwart. RTN 1965 T. 2 z. 3/4 s. 4—45.

188. OŠKO Stanisław: Nauczyciele radomscy w walce o szkołę polską w latach 1905—1917. Biul. Kwart. RTN 1968 T. 5 z. 3/4 s. 3—59, ryc.
189. OŠKO Stanisław: Oświata i szkolnictwo w powiecie radomskim w latach 1945—1970. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 1/2 s. 309—352, il.
190. OŠKO Stanisław: Szkolnictwo ogólnokształcące w woj. radomskim w latach siedemdziesiątych. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 1/2 s. 85—90.
191. OŠKO Stanisław: Szkolnictwo radomskie w dniach okupacji hitlerowskiej. Biul. Kwart. RTN 1971 T. 8 z. 1/4 s. 3—92, tab.
192. OŠKO Stanisław: Szkolnictwo radomskie w 30-leciu PRL. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 1/2 s. 91—123, tab.
193. PIECHOCKA-JURKOWA Krystyna: Wspomnienia z tajnego nauczania w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1971 T. 8 z. 1/4 s. 93—95.
194. PIETRZYK Zdzisław: Młodzież z województwa sandomierskiego na studiach za granicą w latach 1480—1580. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 4, s. 72—79, tab.
195. PSZCZOŁKOWSKI Tadeusz, ZAWADA Władysław: Szkolnictwo zawodowe woj. radomskiego w latach 1975—1978 oraz perspektywy jego dalszego rozwoju. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 1/2 s. 91—98, tab.
196. SENATOR Jadwiga: Funkcjonowanie placówek infrastruktury oświaty i wychowania oraz zasięg ich oddziaływania w Radomiu w świetle badań. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 1/2 s. 99—123, tab.
197. SOŁTYK Marian: Dziesięć lat Studium Nauczycielskiego w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1968 T. 5 z. 3/4 s. 72—78, tab. ryc.
198. SZYMANSKI Adam: Niektóre problemy kadrowe szkół podstawowych w powiatach: Radomskim, Koziennickim i Iłżeckim w latach 1945—1955. Biul. Kwart. RTN 1972 T. 9 z. 3/4 s. 35—44, tab.
199. WIŚNIEWSKI Jan: Wybrane problemy poradnictwa wychowawczo-zawodowego w woj. radomskim. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 1/2 s. 181—187 tab.
200. WITKOWSKI Stefan: Wyższa Szkoła Inżynierska w Radomiu w latach 1950—1970. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 1/2 s. 125—140, tab.
201. ZWOLSKI Czesław Tadeusz: Droga Radomia do wyższej uczelni. Biul. Kwart. RTN 1972 T. 9 z. 3/4 s. 45—52.

XI. PRZEMYSŁ. USŁUGI

202. JANKOWSKI Walenty: Założenie programu rozwoju woj. radomskiego 1976—1985. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 1/2 s. 3—8.
203. JAROSZ Antoni: Ekonomiczna ocena usług oddziału radomskiego WSS „Społem”. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 1/2 s. 53—75, tab.
204. JAROSZ Antoni: Wyniki produkcyjne i finansowe Zakładów Mięsnych w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14 z. 4 s. 73—95, tab. wykresy.
205. KAWALEC Wincenty: Rozwój ekonomiczny Radomia na tle regionu. Biul. Kwart. RTN 1965 T. 2 z. 1 s. 5—29.
206. KELLES-KRAUZ Michał: Koncepcja układu komunikacyjnego Radomia z zastosowaniem trakcji elektrycznej. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 1/2 s. 77—83, wykresy.
207. KWIATKOWSKI Tadeusz: Obrót towarowy. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 1/2 s. 83—90.
208. KWIATKOWSKI Tadeusz: Ważniejsze przedsięwzięcia Urzędu Miejskiego w Radomiu w zakresie inwestycji komunalnych. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 141—143.
209. ŁUBINSKI Marian: Zakład przemysłowy „Wulkan” w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1967 T. 4 z. 1 s. 31—38.

210. ORTYNSKI Kazimierz: Rozkłady szkód komunikacyjnych w Radomiu w 1976 roku. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 1/2 s. 149—164, tab.
211. ORTYNSKI Kazimierz: Szkody komunikacyjne w Radomiu w latach 1971—1975. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 4 s. 103—124, tab.
212. PRYBE Małgorzata: Ekonomicznie uzasadniony okres eksploatacji samochodów ciężarowych przedsiębiorstwa „Transbud”. Biul. Kwart. RTN 1979 z. 1/2 s. 165—169.
213. SKRZYPEK Józef Marian: Kierunki i tendencje rozwoju przemysłu metalowego w woj. kieleckim w okresie 30-tu lat Polskiej Ludowej. Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 3/4 s. 61—70, mapa.
214. SOBCZYK Władysław: Rozwój telekomunikacji i elektroniki na terenie RUT Radom (1945—1973). Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 1/2 s. 175—187.
215. SOKOŁ Romana, WITKOWSKI Stefan: Przemysł i usługi przemysłowe. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 1/2 s. 257—300, tab. il.
216. ŚLIZAK Jan: Ekonomiczna efektywność zastosowania potokowo-taśmowej organizacji produkcji w Radomskiej Wytwórni Telefonów. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 3 s. 93—101.
217. WILCZYNSKI Zygmunt: Gazownictwo w Radomiu (1928—1978). Biul. Kwart. RTN 1978 T. 15 z. 2—4 s. 105—116, il.
218. WILCZYNSKI Zygmunt: Wodociągi i kanalizacja miasta Radomia 1927—1977. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14 z. 1 s. 5—68, il. mapy, wykresy.
219. WITKOWSKI Stefan: Komunikacja i transport. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 1/2 s. 301—308, tab. mapa.
220. WITKOWSKI Stefan: Rozwój przemysłu Radomia 1945—1972. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 1/2 s. 39—52.
221. ZWIERZCHOWSKI Krzysztof: Racjonalizacja zaplecza produkcyjnego przedsiębiorstw budowlanych w ośrodku radomskim. Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 1/2 s. 5—26, rys. tab.
222. ZUCHOWSKI Jerzy: Możliwości utylizacji odpadów skórzanych na przykładzie zakładów garbarskich RZPS „Radoskór” w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 125—132, tab. bibliogr.

XII. RADOMSKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE — DOKUMENTACJA

223. CZŁONKOWIE Radomskiego Towarzystwa Naukowego w Radomiu. Biul. Kwart. RTN T. 15 1978 z. 2—4 s. 134—136.
224. ERRATA do „Biuletynu Kwartalnego RTN”, Tom XVI, 1979 z. 4, Jan Kochanowski (1538—1584), 450 rocznica urodzin poety. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 1 s. 80.
225. INFORMACJA o autorach artykułów. Biul. Kwart. RTN 1982 T. 19 z. 1 s. 110.
226. KISIEL Helena: Sprawozdanie Radomskiego Towarzystwa Naukowego za rok 1971. Biul. Kwart. RTN 1972 T. 9 z. 3/4 s. 111—114.
227. KISIEL Helena: Sprawozdanie z działalności Radomskiego Towarzystwa Naukowego za lata 1973—1974. Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 3/4 s. 203—206.
228. KISIEL Helena: Sprawozdanie z pracy Radomskiego Towarzystwa Naukowego za lata 1974—1978. Biul. Kwart. RTN 1978 T. 15 z. 2—4 s. 21—25.
229. KISIEL Helena: Sprawozdanie z działalności Radomskiego Towarzystwa Naukowego w Radomiu za 1979 r. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 1 s. 69—77.
230. KOMUNIKATY. Biul. Kwart. RTN 1966 T. 3 z. 2 s. 65—68.
231. KONKURS RTN dla młodzieży szkolnej. Biul. Kwart. RTN 1966 T. 3 z. 2 s. 49—54.

232. LAUREACI nagród im. J. Kochanowskiego w 1980 r. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 1 s. 79.
233. MAJ Elżbieta: List do redakcji w sprawie wydawnictwa Urbanistyka i architektura Radomia pod red. W. Kalinowskiego. Wydawnictwo Lubelskie, Lublin 1979. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 3 s. 83.
234. NASI laureaci nagród im. J. Kochanowskiego. Radom 1981. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 1 s. 74.
235. OŚKO Stanisław: 15 lat działalności Radomskiego Towarzystwa Naukowego w służbie regionu (1963—1978). Biul. Kwart. RTN 1978 T. 15 z. 2—4 s. 13—20.
236. PROTOKOŁ z konferencji naukowej poświęconej problematyce i metodom badań regionalnych zorganizowany przez Radomskie Towarzystwo Naukowe w dniu 13 lutego 1965 r. Biul. Kwart. RTN 1965 T. 2 z. 1 s. 59—75.
237. PROTOKOŁ z pierwszego Zwyczajnego Walnego Zebrania Radomskiego Towarzystwa Naukowego w Radomiu w dniu 25 października 1963 r. Biul. Kwart. RTN 1964 T. 1 z. 1 s. 67—72.
238. SPRAWOZDANIE Radomskiego Towarzystwa Naukowego za okres od 25.X. 1963 r. do 31.XII.1964 r. Biul. Kwart. RTN 1965 T. 2 z. 1 s. 77—84.
239. SPRAWOZDANIE RTN za 1965 rok. Biul. Kwart. RTN 1966 T. 3 z. 2 s. 55—63.
240. SPRAWOZDANIE Radomskiego Towarzystwa Naukowego za rok 1968. Biul. Kwart. RTN 1969 T. 6 z. 3 s. 80—84.
241. SPRAWOZDANIE Radomskiego Towarzystwa Naukowego za 1969 r. Biul. Kwart. RTN 1970 T. 7 z. 3/4 s. 146—149.
242. SPRAWOZDANIE Radomskiego Towarzystwa Naukowego w Radomiu za lata 1975—1976. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 4 s. 181—186.
243. SPRAWOZDANIE z działalności Radomskiego Towarzystwa Naukowego za 1972 r. Biul. Kwart. RTN 1973 T. 10 z. 3/4 s. 145—147.
244. SPRAWOZDANIE z działalności Radomskiego Towarzystwa Naukowego za okres od 28.III.1980 r. do 31.III.1981 r. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 1 s. 69—70.
245. SPRAWOZDANIE z posiedzenia Zarządu i Komisji Rewizyjnej RTN w dniu 18 czerwca 1969 r. Biul. Kwart. RTN 1969 T. 6 z. 3 s. 86.
246. SPRAWOZDANIE z Walnego Zebrania Radomskiego Towarzystwa Naukowego w dniu 4 czerwca 1969 r. Biul. Kwart. RTN 1969 T. 6 z. 3 s. 85.
247. SPRAWOZDANIE ze spotkania przedstawicieli Zarządu Oddziału Miejskiego i Komisji Historycznej Związku Naczytelstwa Polskiego w Radomiu z prezesem RTN dr Stefanem Witkowskim w dniu 11.X.1968 r. Biul. Kwart. RTN 1969 T. 6 z. 3 s. 87.
248. STATUT Radomskiego Towarzystwa Naukowego w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1964 T. 1 z. 1 s. 73—82.
249. STATUT Radomskiego Towarzystwa Naukowego w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1978 T. 15 z. 2—4 s. 129—134.
250. WITKOWSKI Stefan: Sprawozdanie Radomskiego Towarzystwa Naukowego za 1967 r. Biul. Kwart. RTN 1968 T. 5 z. 2 s. 55—65.

XIII. RECENZJE

251. MATERIAŁY na sesję naukową z okazji 50-lecia Archiwum Państwowego w Radomiu. Radom 1971. — Rec. Zieliński Stanisław, Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 1/2 s. 219—226.
252. NIEKTÓRE problemy działań humanizacyjnych w radomskich zakładach pracy. Materiały. WRZZ (red. Stanisław Ośko), Radom 1977. — Rec. Jan Wiśniewski, Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 1/2 s. 213—217.

253. OMÓWIENIE treści książki „Sejter Radom” (Księga Radomia). — Rec. Pakentreger Aleksander. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 4 s. 66—70.
254. PRZEWODNIK po upamiętnionych miejscach walk i męczeństwa. Lata wojny 1939—1945. Materiały zebrali i opracowali: gen. dyw. Czesław Czubyrt-Borkowski i ppłk Jerzy Michasiewicz. Warszawa 1980 „Sport i Turystyka” s. 576. Wydanie III rozszerzone i uzupełnione. — Rec. Franecki Jan. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 4 s. 71—74.
255. ROCZNIK Statystyczny woj. radomskiego 1977. Radom 1977. — Rec. Gozdecki Czesław. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 1/2 s. 211—212.
256. ROGALA Władysław: Chocza walczy. Warszawa 1959. — Rec. Zwolski Czesław. Biul. Kwart. RTN 1964 z. 1 s. 61—66.
257. RUTA Zygmunt: Szkolnictwo powszechne w Okręgu Szkolnym Krakowskim w latach 1918—1939, Ossolineum 1981, ss. 199. — Rec. Józef Krasuski. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 1 s. 74—75.
258. SKWAREK Stefan: Ziemia niepokonana. Kielecczyzna w walce 1830—1945. Warszawa 1974. — Rec. Franecki Jan. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 4 s. 171—180.
259. SKWAREK Stefan: Ziemia Radomska w walce z okupantem (1939—1944). Warszawa 1971. — Rec. Franecki Jan. Biul. Kwart. RTN 1972 T. 9 z. 1/2 s. 119—127.
260. TURYSTYCZNYM szlakiem. W stulecie turystyki polskiej i 65-lecia powstania Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Radomiu. Red. i oprac. Stanisław Zieliński. Radom 1974 8° s. 119, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział w Radomiu. — Rec. Janiec Stanisław. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 263—266.
261. ZWOLEN. Dzieje miasta i ziemi. Pod redakcją Kazimierza Myślińskiego Lublin 1976 — Rec. Urban Waclaw. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14 z. 3 s. 105—106.

XIV. ROK JANA KOCHANOWSKIEGO

262. DETKA Jan: Recepcja dzieł Jana Kochanowskiego w romantyzmie polskim. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 4 s. 59—66.
263. DREWKOWNA Małgorzata: Aluzyjne odwołania do twórczości Jana Kochanowskiego w lirykach i fraszkach Wespazjana Kochowskiego. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 4 s. 46—54.
264. DUBIEL Dorota, HADUCH Alina: Elementy subkodu mówionego we „Fraszkiach” Jana Kochanowskiego. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 4 s. 54—58.
265. KÜNSTLER Danuta: Kontaminacja przestrzeni realnej i metafizycznej wynikiem zabiegu stylistyki zapytań w trenach Jana Kochanowskiego. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 4 s. 40—46.
266. PELC Janusz: Jan Kochanowski przemiany świadomości twórcy. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 4 s. 10—20. il.
267. ULEWICZ Tadeusz: Przed wyjazdem do Czarnolasu. Wprowadzenie rozeznawcze „in medias res”. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 4 s. 5—10.
268. URBAN Waclaw: Szesnastowieczni imiennicy Jana z Czarnolasu. „Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 4 s. 21—26.
269. WROCZYNSKI Tomasz: Z problemów recepcji twórczości Jana Kochanowskiego w polskiej poezji XX wieku. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 4 s. 67—72.
270. ŻAK Stanisław: Szesnastowieczne inspiracje filozoficzne pieśni Jana Kochanowskiego. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 4 s. 26—39.

XV. ROLNICTWO

271. BORKOWSKI Jan: Rolnicze spółdzielnie produkcyjne w województwie radomskim. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14 z. 4 s. 118—122, tab.
272. CZEMPINSKA Zofia: Problemy gospodarki wodnej rolnictwa w województwie radomskim. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 3 s. 66—74, tab.
273. GAJEWSKI Eligiusz: Sadowniczy Zakład Doświadczalny w Nowej Wsi. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14 z. 4 s. 102—107.
274. IWANIAK Stefan: Reforma rolna PKWN w powiecie radomskim (1945). Biul. Kwart. RTN 1972 T. 9 z. 1/2 s. 69—88, tab.
275. JAROSZ Antoni doc. dr hab.: Sezonowość na rynku nawozami mineralnymi oraz zapobieganie jej wahaniom. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 3 s. 78—82, tab.
276. KOCINSKI Włodzimierz: Kierunki społeczno-ekonomicznych przemian w rolnictwie województwa radomskiego. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14 z. 4 s. 1—6.
277. KUPIDURSKI Jerzy: Wyniki produkcyjne gospodarstw chłopo-robotników w województwie radomskim. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14 z. 4 s. 47—51, tab. bibliogr.
278. ORTYNSKI Kazimierz: Szkody ogniowe w gospodarce indywidualnej w powiecie radomskim w latach 1945—1971. Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 1/2 s. 27—42, tab. wyk. mapy.
279. PIWOWAR Jan: Zmiany w towarowości produkcji rolnej gospodarstw indywidualnych województwa radomskiego. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14 z. 4 s. 52—64, tab.
280. RUTKOWSKI Adam: Zagrożenie rolnictwa ze strony zdarzeń losowych w województwie radomskim. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14 z. 4 s. 65—72, tab. bibliogr.
281. WOSZTYL Józef: Organizacja zaopatrzenia w środki produkcji oraz odbioru płodów rolnych przez spółdzielczość zaopatrzenia i zbytu w województwie radomskim. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14 z. 4 s. 21—35, tab.
282. ZARĘBA Irena: Rolnictwo. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 1/2 s. 215—256, mapy, il. tab.
283. ŻUCHOWSKI Jerzy: Przemysłowe próby produkcji nowych pasz białkowych w województwie radomskim. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 3 s. 74—77, tab.
284. ŻUCHOWSKI Jerzy: Utylizacja odpadów skórzanych na wysokobiałkowy koncentrat paszowy. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14 z. 4 s. 96—101, tab.

XVI. SYLWETKI OSÓB ZASŁUŻONYCH DLA REGIONU

285. BIELSKI Marek: 70 rocznica urodzin Profesora Włodzimierza Sedlaka. O nową wizję człowieka. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 2—4 s. 7—15.
286. BONIECKI Jan: Aleksander Domagański (1904—1969). Biul. Kwart. RTN 1969 T. 6 z. s. 91—94.
287. BONIECKI Jan: Józef Grzecznarowski 1884—1976. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 4 s. 152—157.
288. CZEMPINSKA Zofia: Janusz Wigurski 1919—1979. Biul. Kwart. RTN 1979 z. 16 z. 1/2 s. 207—209.
289. DREWNIĘWSKI Stanisław Albin: Włodzimiera Drewniewska 1914—1972. Biul. Kwart. RTN 1972 T. 9 z. 1/2 s. 115—116.
290. FAŁDROWICZ Witold: Sylwetki zasłużonych lekarzy radomskich XIX w. Biul. Kwart. RTN 1982 T. 19 z. 1 s. 103—109.
- Biogramy 7 osób: Romuald Babiński, St. J. Faliński, Walerian Klecki.

291. GAJEWSKI Aleksander: Związki Piotra Wysockiego z ziemią warecką. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 4 s. 19—21.
292. GRODZINSKI Adam: Rodzina Jacka Malczewskiego i jego dzieciństwo spędzone w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1970 T. 7 z. 1/2 s. 27—37, ryc.
293. HAŃSKI Stefan 1894—1974. (Wspomnienie pośmiertne). Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 3/4 s. 187—190.
294. HOLTZER Ludomiła; Edward Suchański (1883—1939). Biul. Kwart. RTN T. 12. 1975 z. 3/4 s. 201—202.
295. HOLTZER Ludomiła: Jan Kanty Trzebiński, zasłużony drukarz radomski. Biul. Kwart. RTN 1973 T. 10 z. 3/4 s. 141—143.
296. HOLTZER Ludomiła: Józef Grodzicki 1854—1939. Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 1/2 s. 187—188.
297. HOLTZER Ludomiła: Karol Franciszek Hoppen 1798—1849. Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 1/2 s. 189—190.
298. HOLTZER Ludomiła: Stefan Hempel 1863—1929. Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 3/4 s. 191—192.
299. KISIEL Helena: Maria Kelles-Krauzowa (1882—1969). Biul. Kwart. RTN 1969 T. 6 z. 4 s. 95—97.
300. KISIEL Helena: Maria Maj 1902—1973. Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 1/2 s. 191—195.
301. NOTY bibliograficzne o lekarzach radomskich zmarłych w latach 1856—1981. Biul. Kwart. RTN 1982 T. 19 z. 1 s. 109—115, zdjęcia.
302. NOWAKOWSKI Franciszek: Franciszek Zubrzycki („Mały Franek”). Biul. Kwart. RTN 1972 T. 9 z. 1/2 s. 105—113.
303. OŚKO Stanisław: 40-lecie pracy naukowej doc. dra hab. Stefana Witkowskiego. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 1 s. 63—67.
304. OŚKO Stanisław: Jan Dębski 1889—1976. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 4 s. 149—151.
305. OŚKO Stanisław: Jan Gruszka (1907—1980). Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 1 s. 57—60.
306. OŚKO Stanisław: Jan Kotwica (1925—1979). Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 1 s. 61—62.
307. OŚKO Stanisław: Jubileusz 90-lecia Kazimierza Mroza. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 1 s. 71.
308. OŚKO Stanisław: Marian Sołtyk 1904—1979. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 1/2 s. 203—206.
309. OŚKO Stanisław: Wspomnienie o docencie Stefanie Witkowskim (1912—1981). Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 1 s. 73.
310. PALACZ Tomasz: Michał Mosiołek (1867—1898) działacz i pisarz chłopski z Wysokiej. Biul. Kwart. RTN 1972 T. 9 z. 3/4 s. 85—96.
311. PALACZ Tomasz: Niemcewicz na drogach i bezdrożach Kielecczyny 1811 roku. Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 1/2 s. 59—80.
312. ROGALA Władysław: Antoni Lasota (1919—1976) — chłopski działacz rewolucyjny i komunista oraz organizator walki konspiracyjnej przeciwko okupantowi hitlerowskiemu. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 1 s. 49—55.
313. SKOWRONSKI Leon: Teodor Zieliński (1898—1976). Wspomnienie. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14 z. 3 s. 101—104.
314. SOŁTYK Marian: 50 lat pracy nauczycielskiej. Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 3/4 s. 115—185.
315. SZYMANSKI Józef: Piotr Metera 1885—1973. Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 1/2 s. 196—199.

316. TELUS Wacław: Jan Gauze 1895—1978. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 1/2 s. 197—202.
317. TOMCZYK Danuta: Florentyna Jakubczak (1874—1959). Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 3/4 s. 197—199.
318. TOMCZYK Danuta: Karol Hoffman (1855—1937). Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 3/4 s. 193—195.
319. ZIELINSKI Stanisław: Antoni Bryński. Biul. Kwart. RTN 1972 T. 9 z. 3/4 s. 99—101.
320. ZIELINSKI Stanisław: Edward Hipolit Balcer. Biul. Kwart. RTN 1972 T. 9 z. 3/4 s. 97—98.
321. ZIELINSKI Stanisław: Felicja Lisicka 1890—1962. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 4 s. 162—163.
322. ZIELINSKI Stanisław: Henryk Michał Tochterman. Biul. Kwart. RTN 1973 T. 10 z. 3/4 s. 131—134, bibliogr.
323. ZIELINSKI Stanisław: Henryk Sznuro 1893—1974. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 4 s. 169—170.
324. ZIELINSKI Stanisław: Jan Jerzy Tochterman. Biul. Kwart. RTN 1973 T. 10 z. 3/4 s. 135—140, bibliogr.
325. ZIELINSKI Stanisław: Janina Kelles-Krauz 1898—1975. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 4 s. 158—161.
326. ZIELINSKI Stanisław: Mieczysław Pietrzykowski 1902—1970. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 4 s. 165—168.
327. ZIELINSKI Stanisław: Stefan Luty 1898—1960. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 4 s. 164.
328. ZIELINSKI Stanisław: Witold Wigura. Biul. Kwart. RTN 1972 T. 9 z. 3/4 s. 107—109.
329. ZIELINSKI Stanisław: Władysław Cezary Pawłowski. Biul. Kwart. RTN 1972 T. 9 z. 3/4 s. 103—104.
330. ZWOLSKI Czesław Tadeusz: Kazimierz Kelles-Krauz. (W stulecie urodzin). Biul. Kwart. RTN 1971 T. 8 z. 1/4 s. 109—111.

XVII. ŚRODOWISKO GEOGRAFICZNE. OCHRONA PRZYRODY

331. BARTOSIK Julian: Środowisko geograficzne Iłży. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 3 s. 3—15, ryc. mapy bibliogr.
332. BARTOSIK Julian: Udział Zakładu Geografii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach w pracach nad ochroną i zagospodarowaniem naturalnego środowiska człowieka. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 145—150.
333. BOCHYŃSKI Kazimierz: Problem hałasu środowiska miejskiego w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1973 T. 10 z. 1/2 s. 15—24, tab. bibliogr.
334. BRAUN Juliusz: Aktualny stan zagadnienia ochrony środowiska człowieka w świetle zaleceń Konferencji Sztokholmskiej. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 9—16.
335. BRÓŻ Edward: Analiza biometryczna drzewostanów w rezerwacie „Zagożdżon”. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 209—218, ryc. tab.
336. BRÓŻ Edward: Charakterystyka geobotaniczna rezerwatu „Zagożdżon” w Puszczy Kozienickiej. Biul. Kwart. RTN 1973 T. 10 z. 1/2 s. 54—91, tab. bibliogra. ryc.
337. BRÓŻ Edward: Flora naczyniowa rezerwatu leśnego „Zagożdżon”. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 201—208, bibliogr.
338. BRÓŻ Edward: Rzadsze gatunki roślin z lasów Nadleśnictwa Pionki. Biul. Kwart. RTN 1970 T. 7 z. 3/4 s. 139—145, ryc.

339. CIEŚLAK Marian, PIASECKI Karol: Awifauna Puszczy Kozienickiej i jej okolic. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 1 s. 9—20, mapa, tab.
340. CIEŚLINSKI Stanisław: Charakterystyka florystyczna oraz ochrona szaty roślinnej okręgu radomskiego. Biul. Kwart. RTN 1973 T. 10 z. 1/2 s. 40—53, mapa, bibliogr.
341. CIEŚLINSKI Stanisław: Flora epifityczna porostów miasta Radomia. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 169—169, ryc. tab. bibliogr.
342. CIEŚLINSKI Stanisław: Stan flory porostów rezerwatu Zagożdżon w Puszczy Kozienickiej. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14 z. 3 s. 85—89.
343. CIEŚLINSKI Stanisław: Stan oraz zakres badań nad stopniem zagrożenia oraz ochroną środowiska człowieka Radomia i okolic. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 75—86, bibliogr.
344. CIEŚLINSKI Stanisław: Wykaz stanowisk porostów epifitycznych miasta Radomia. Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 1/2 s. 177—186.
345. CZEMPINSKA Zofia: Hydrogeologia i warunki spływu i infiltracji wód na obszarze Równiny Radomskiej. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14 z. 3 s. 37—56, mapy.
346. CZEMPINSKA Zofia: Informacja o sesjach popularno-naukowych o ochronie przyrody w województwie radomskim. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14 z. 3 s. 107—118.
347. CZEMPINSKA Zofia: Próba oceny wód powierzchniowych w dorzeczu rzeki Radomki. Biul. Kwart. RTN 1973 T. 10 z. 1/2 s. 25—32, tab. mapa, bibliogr.
348. DWOJAK Wiesław: Stan badań środowiska przyrodniczego nowobudowanej elektrowni w Świerżach Górnych. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 133—139.
349. FIUTOWSKI Aleksander: Zagadnienia ochrony atmosfery miasta Radomia. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 4 s. 71—86, tab. ryc.
350. FIUTOWSKI Aleksander: Zagadnienie ochrony powietrza atmosferycznego jako elementu ochrony środowiska na terenie Radomia. Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 1/2 s. 171—175.
351. GAJEK Józef: Projekt scenariusza Etnograficznego Parku Ziemi Radomskiej. Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 1/2 s. 111—163, rys. tab. mapy.
352. GRUSZKA Jan: Działalność Radomskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Geograficznego za lata 1950—1966. Biul. Kwart. RTN 1968 T. 5 z. 3/4 s. 79—81.
353. KIJANKA Jerzy: Trudności i osiągnięcia przemysłu w zakresie zmniejszania ujemnych skutków oddziaływania na środowisko na przykładzie Zakładów Metalowych im. Gen. „Waltera” w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 119—124.
354. KITTEL Wojciech: Badania nad wiedelnicami (Plecoptera) dolnej Pilicy. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14 z. 3 s. 21—35, mapy, tab.
355. KOTNAROWSKA Elżbieta: Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego na terenie Radomia. Biul. Kwart. RTN 1973 T. 10 z. 1/2 s. 4—14, mapa.
356. KRZYŻANOWSKI Stanisław, ŁOZOWSKI Marian: Działalność i dorobek Ligi Ochrony Przyrody w regionie radomskim. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 227—240, tab.
357. LIPKOWSKI Jan: Wpływ zmian antropogenicznych na stosunki wodne na przykładzie dorzecza Pacynki. Biul. Kwart. RTN 1973 T. 10 z. 1/2 s. 33—39, bibliogr.
358. MAJ Elżbieta: Planowanie przestrzenne a ochrona środowiska. Biul. Kwart. RTN 1974 z. 3/4 s. 155—156.
359. MITYK Jan: Ocena środowiska przyrodniczego strefy podmiejskiej Radomia dla potrzeb upraw warzyw. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 3 s. 20—32, ryc.
360. MRÓZ Kazimierz: Rzeka Radomka. Biul. Kwart. RTN 1965 T. 2 z. 3/4 s. 47—70, mapa, bibliogr.
361. NAKIELSKA Justyna: Uwagi o florze i roślinności synantropijnej Radomia. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 191—200, bibliogr.
362. NIPOCHORSKI Edward: Stan i ochrona wód w województwie radomskim. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14 z. 3 s. 57—66, tab.
363. NIPOCHORSKI Edward, KRAJEWSKA Jadwiga: Zieleń miasta Radomia. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 3 s. 33—39.
364. OSIŃSKI Michał Tadeusz: Kilka uwag o stanie zieleni oraz wód powierzchniowych Radomia i okolic. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 247—249.
365. OŚKO Stanisław: Program społecznego działania na rzecz małej retencji wodnej w woj. radomskim. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14 z. 3 s. 119—120.
366. POMARNACKI Leopold: Leśne zwierzęta ssące województwa radomskiego. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14 z. 3 s. 91—100.
367. POMARNACKI Leopold: Ptaki lęgowe województwa radomskiego. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 3 s. 39—52.
368. POMARNACKI Leopold: Zmiany w awifaunie okolic Radomia. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 219—226.
369. PROTOKOŁ z sesji popularno-naukowej na temat: „Ochrona środowiska człowieka w regionie radomskim”. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 259—262.
370. SCHÖNTHALER Elżbieta: Praca RTN dla ochrony środowiska obroną właściwych warunków życia. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 241—245.
371. SEDLAK Włodzimierz: Bioelektronika — krok naprzód w poznaniu życia. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14 z. 3 s. 5—20.
372. SEDLAK Włodzimierz: Biologiczne podstawy ochrony środowiska. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 17—30.
373. SEDLAK Włodzimierz: Stresujący czynnik elektromagnetycznego środowiska urbanistycznego. Biul. Kwart. RTN 1981 T. 18 z. 2—4 s. 41—50, fot.
374. TOMCZYK Hanna: Środowisko geograficzne. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 1/2 s. 5—66 mapy, il.
375. TUŻNIK-LESZCZYŃSKI Józef: Potrzeba zwiększenia opieki nad zielenią Radomia. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 251—252.
376. WIGURSKI Janusz: Rezerwaty i pomniki przyrody w województwie radomskim. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14 z. 3 s. 71—83, mapy, bibliogr.
377. WITKOWSKI Stefan: Ochrona środowiska człowieka w planie zagospodarowania przestrzennego m. Radomia. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 87—100, tab.
378. WITKOWSKI Stefan: Problemy gospodarki wodnej województwa radomskiego. Biul. Kwart. RTN 1977 z. 3 s. 67—79.
379. WNIOSKI i postulaty dotyczące ochrony środowiska przyrodniczego w regionie radomskim. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 253—258.
380. ZARĘBA Ryszard: Gospodarka leśna województwa radomskiego. Biul. Kwart. RTN 1980 z. 3 s. 13—20.
381. ZARĘBA Ryszard: Historia Puszczy Kozienickiej do połowy XIV wieku. Biul. Kwart. RTN 1970 T. 7 z. 1/2 s. 93—98.
382. ZARĘBA Ryszard: Uroczyska leśne Puszczy Kozienickiej. Biul. Kwart. RTN 1970 T. 7 z. 3/4 s. 81—123.
383. ZARĘBA Ryszard: Zmiany w drzewostanach i obszarze Puszczy Kozienickiej i Stromieckiej wywołane procesami gospodarczymi. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 157—167, tab.

384. ZDROJEWSKI Stanisław Zygmunt: Osiągnięcia Wydziału Chemii Kielecko-Radomskiej WSI w dziedzinie ochrony środowiska biologicznego człowieka. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 151—154.
385. ZDROJEWSKI Stanisław, CZEMPIŃSKA Zofia: Zmiany w stosunkach hydrograficznych i chemizmie wód w rejonie miasta Radomia. Biul. Kwart. RTN 1980 T. 17 z. 3 s. 60—65, tab.
386. ZIELIŃSKI Teodor: Możliwości wykorzystania lasów okolic Radomia w celach rekreacyjno-wypoczynkowych. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 101—118, tab. mapa.

XVIII. ZAGADNIENIA SPOŁECZNE

387. BONIECKI Jan: Z badań struktury powiatu radomskiego po II wojnie światowej. Biul. Kwart. RTN 1970 T. 7 z. 3/4 s. 19—48 tab.
388. CMAK Jerzy: Ogólna i regionalna — w odniesieniu do Kielecczyny — problematyka socjologii. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 3/4 s. 31—74, przypisy, bibliogr.
389. GERLACH Elżbieta: Z doświadczeń zakładowego Socjologa pracy. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 3 s. 49—56.
390. JAGUSIAK Jan: Migracja w procesach urbanizacji Radomia. Biul. Kwart. RTN 1967 T. 4 z. 3 s. 1—44, tab., mapy, wykresy bibliogr.
391. KUPIDURSKI Jerzy: Zmiany w zasobach siły roboczej w rolnictwie województwa radomskiego w latach 1970—1976. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14 z. 4 s. 36—46. tab. bibliogr.
392. KWIATKOWSKI Tadeusz, DUŻYJA Jan, WÓJTOWICZ Mirosław: Poziom rozwoju społeczno-gospodarczego woj. radomskiego na tle mikroregionu środkowego 1975—1976. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 1/2 s. 17—31 mapy, tab.
393. LEŚNIAK Stanisław: Demografia miasta Radomia. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 1/2 s. 53—63, tab.
394. LEŚNIAK Stanisław: Gospodarka mieszkaniowa i komunalna w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1974 T. 11 z. 1/2 s. 65—81, tab.
395. MAJEWSKA Aleksandra: Społeczno-ekonomiczne konsekwencje absencji chorobowej w Zakładach Przemysłu Tytoniowego w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1975 T. 12 z. 3/4 s. 71—85, tab.
396. MICHALAK Teresa: Ludność. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 1/2 s. 173—191, tab.
397. OŚKO Stanisław: Klub Wiedzy o Pracy Ludzkiej w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 3 s. 131—132.
398. OŚKO Stanisław: Z badań nad stosowaniem polityki społecznej w radomskich zakładach pracy. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 3 s. 17—31.
399. OTTO Helena: Warunki socjalne w zakładzie pracy. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 3 s. 33—42.
400. PADUSZEK Jerzy: Przemiany społeczne w rejonie elektrowni „Kozienice”. Biul. Kwart. RTN 1976 z. 3 s. 57—68.
401. PERETIATKOWICZ Anatol, KOSIEC Jerzy: Budżety domowe studentów ekonomicznych studiów zaocznych Politechniki Świętokrzyskiej. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 1/2 s. 171—179, tab. bibliogr.
402. PINTAL Weronika: Działalność Ośrodka Badań Psychologicznych Zakładów Energetycznych Okręgu Wschodniego w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. s. 111—113.
403. PIÓRO Zygmunt: Wstępne studium ekologii społecznej miasta Radomia. Biul. Kwart. RTN 1964 T. 1 z. 1 s. 45—59, mapy.

404. RAKOWSKI Witold, KUCIŃSKI Kazimierz: Ciężenia migracyjne ludności wiejskiej regionu kozienickiego. Biul. Kwart. RTN 1977 T. 14, z. 4 s. 7—20 tab.
405. RAKOWSKI Witold: Przestrzenna struktura napływu i odpływu ludności Kozienic i Pionek. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 3 s. 69—91, tab.
406. WITKOWSKI Stefan: Regionalny poziom konsumpcji obecnego obszaru woj. radomskiego w latach 1973—1974. Biul. Kwart. RTN 1979 T. 16 z. 1/2 s. 9—16, tab.
407. WITKOWSKI Stefan: Warunki bytowe ludności. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 1/2 s. 193—213, tab.
408. WITKOWSKI Stefan: Warunki mieszkaniowe w Radomiu. Biul. Kwart. RTN 1968 z. 2 s. 3—16, tab. rys. przypisy.
409. ZWIERZCHOWSKI Krzysztof: Ocena potrzeb mieszkaniowych ludności Radomia w latach 1976—1990. Biul. Kwart. RTN 1976 T. 13 z. 4 s. 87—102, tab.

INDEKS AUTORÓW, WSPÓLAUTORÓW, AUTORÓW DZIEŁ RECENZOWANYCH I RECENZENTÓW ORAZ TYTUŁÓW NOTEK I DOKUMENTÓW

Banaszek M. 177
 Banaszkiwicz S. 155
 Bartosik J. 331, 332
 Bednarczyk A. 73, 74, 75
 Będziński A. 75, 76
 Bielski M. 156, 285
 Bochyński K. 333
 Bochyński R. 127
 Boniecki J. 21, 47, 48, 49, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 286, 287, 387
 Borkowska B. 136
 Borkowski J. 271
 Braun J. 334
 Bróz E. 335, 336, 337, 338
 Chagowska M. 137
 Cieślak M. 339
 Cieśliński S. 340, 341, 342, 343, 344
 Cyrańska J. 178
 Czarnecki M. 138
 Czempińska Z. 272, 288, 345, 346, 347, 385
 Członkowie Radomskiego Towarzystwa Naukowego w Radomiu 223
 Czubryt-Borkowski 254
 Cmak J. 157, 388
 Ćwiartek E. 1
 Darmas I. 139
 Dąbek W. 89
 Dąbkowski W. 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96
 Deperasiński R. 97
 Detka J. 262
 Drewkówna M. 263
 Drewniewski S. A. 289
 Dubiel D. 264
 Dulcka H. 136
 Dużyja J. 392

Dwojak W. 348
Erber Cz. 98
Errata do „Biuletynu Kwartalnego Radomskiego Towarzystwa Naukowego 224
Faldrowicz W. 290
Fermus R. 140
Fijałek J. 141
Fiutowski A. 349, 350
Franecki J. 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 99, 254 rec., 258 rec., 259 rec.
Gajek J. 351
Gajewski A. 100, 291
Gajewski E. 273
Gerlach E. 389
Głuszek L. 142, 143
Gomoliszewski J. 22
Gozdecki Cz. 255 rec.
Grodziński A. 101, 292
Gruszka J. 352
Grzywna J. 179
Gulia J. 2
Haduch A. 264
Hański Stefan 1894—1974. 293
Hański W. 144
Hass L. 102
Hebdzyńska M. 140
Holtzer L. 294, 295, 296, 297, 298
Informacja o autorach artykułów 225
Iwaniak S. 56, 274
Jagusiak J. 390
Janiec S. 260 rec.
Jankowski W. 202
Jarosz A. 203, 204, 275
Kabza G. 30
Kalinowski W. 14, 15, 16, 17, 158, 159, 160
Kalisz J. 161
Karbownik H. 145, 146, 180
Kawalec W. 205
Kelles-Krauz M. 206
Kierzkowska E. 17
Kierzkowska-Kalinowska E. 3, 4
Kijanka J. 353
Kisiel H. 23, 24, 147, 148, 162, 226, 227, 228, 229, 299, 300
Kittel W. 354
Koba S. 149
Kociński W. 276
Komunikaty 230
Konkurs RTN dla młodzieży szkolnej 231
Korezyński M. 57, 71, 72
Kosiec J. 401
Kotnarowska E. 355
Kowalczyk S. 181
Krajewska J. 362
Krasuski J. 257 rec.

Kregiel T. 25
Kroczewski A. 58
Krzyżanowski S. 356
Kuciński K. 404
Künstler D. 265
Kupidurski J. 277, 391
Kwapien M. 182
Kwiatkowski T. 207, 208, 392
Lasota J. 59
Laureaci nagród im. J. Kochanowskiego w 1980 r. 232
Lechowicz Z. 5
Leinwand A. 103
Leśniak S. 393, 394
Lipiec T. 60
Lipińska O. 6, 104
Lipkowski J. 357
Łozowski M. 356
Łubiński M. 209
Łuszkiewicz G. 105
Macherzyński W. 106
Maj E. 233, 358
Maj M. 183
Majewska A. 395
Majewski S. 184
Marcinkowski S. 107
Massalski A. 108, 185, 186
Materiały na sesję naukową z okazji 50-lecia Archiwum Państwowego w Radomiu
251
Medyński S. 128
Michalak T. 396
Michasiewicz J. 254
Mityk J. 359
Mróz K. 109, 187, 360
Myśliwiec Cz. 150
Nakielska J. 361
Nakoneczna E. 30
Nasi laureaci nagród im. J. Kochanowskiego. Radom 1981. 234
Naumiuk J. 61, 110, 111
Nazarewicz R. 62
Niektóre problemy działań humanizacyjnych w radomskich zakładach pracy 252
Nipochorski E. 362, 363
Nita Z. 151
Noty biobibliograficzne o lekarzach radomskich zmarłych w latach 1856—1981 301
Nowakowski F. 302
Nowicka A. 112
Omówienie treści książki „Sejter Radom” 253
Ortyński K. 210, 211, 278
Orzechowski J. 26, 113, 114, 186
Osiński M. T. 115, 364
Ośko S. 63, 188, 190, 191, 192, 235, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 365, 397, 398
Otto H. 399
Owczarek A. 7

Paczwa B. 140
Paduszek J. 400
Pakentreger A. 254 rec.
Pelc J. 266
Palacz T. 310, 311
Pazdur J. 116, 163
Peretiatkiewicz A. 401
Piasecki K. 339
Piechocka-Jurkowa K. 193
Pietrzak U. 27
Pietrzak Z. 194
Pintał W. 402
Pióro Z. 403
Piwowar J. 279
Podgajniak G. 129
Pogodzińska M. 152
Pomarnacki L. 366, 367, 368
Protokół sympozjum socjologii pracy 164
Protokół z konferencji naukowej poświęconej problematyce i metodom badań regionalnych zorganizowany przez Radom. Towarzystwo Naukowe w dniu 13 lutego 1965 r. 236
Protokół z pierwszego Zwyczajnego Walnego Zebrania Radomskiego Towarzystwa Naukowego w Radomiu w dniu 25 października 1963. 237
Protokół z sesji popularno-naukowej na temat: „Ochrona środowiska człowieka w regionie radomskim” 369
Prybe M. 212
Przewodnik po upamiętnionych miejscach walk i męczeństwa 254
Przybylski J. 22
Pszczółkowski J. 195
Rakowski W. 404, 405
Raszewski L. 64
Rocznik Statystyczny woj. radomskiego 1977. 255
Rogała W. 256, 312
Rolbiecki W. 165
Rot S. 31
Ruta Z. 257
Rutkowski A. 280
Schönthaler E. 370
Sedlak W. 8, 166, 167, 371, 372, 373
Senator J. 196
Sesja popularno-naukowa „Archiwum w służbie społeczeństwa, nauki i gospodarki narodowej, 29.X.1979” 168
Skorek W. 65
Skowroński L. 313
Skrzypek J. M. 213
Skwarek S. 66, 258, 259
Sobczyk W. 214
Sokół R. 215
Sołtyk M. 169, 197, 314
Sprawozdanie Radomskiego Towarzystwa Naukowego za okres od 25.X.1963 do 31.XII.1964 238

Sprawozdanie RTN za 1965 rok 239
Sprawozdanie Radomskiego Towarzystwa Naukowego za rok 1968 240
Sprawozdanie Radomskiego Towarzystwa Naukowego za 1969 r. 241
Sprawozdanie Radomskiego Towarzystwa Naukowego za lata 1975—1976. 242
Sprawozdanie z działalności Radomskiego Towarzystwa Naukowego za 1972 r. 243
Sprawozdanie z działalności Radomskiego Towarzystwa Naukowego za okres od 28.III.1980 r. do 31.III.1981 r. 244
Sprawozdanie z posiedzenia Zarządu i Komisji Rewizyjnej RTN w dniu 18 czerwca 1969 r. 245
Sprawozdanie z Walnego Zebrania Radomskiego Towarzystwa Naukowego w dniu 4 czerwca 1969 r. 246
Sprawozdanie ze spotkania przedstawicieli Zarządu Oddziału Miejskiego i Komisji Historycznej Związku Nauczycielstwa Polskiego w Radomiu z prezesem RTN dr Stefanem Witkowskim w dniu 11.X.1968 r. 247
Stanisławek B. 74
Statut Radomskiego Towarzystwa Naukowego w Radomiu 248, 249
Szadkowski M. 170
Sznuro H. 9
Szymaniak E. 30
Szymański A. 198
Szymański J. 67, 74, 117, 315
Ślizak J. 216
Telus W. 118, 119, 316
Tomczyk D. 130, 317, 318
Tomczyk H. 374
Trzeciak M. 171, 172
Turystycznym szlakiem. W stulecie turystyki polskiej i 65-lecia powstania Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Radomiu 260
Tusiński P. A. 120
Tużnik-Leszczyński J. 375
Twardowski W. 2, 4, 10
Tysiąc dziewięćset osiemnaście. 1918—1978. 60 rocznica odzyskania niepodległości w Radomiu 121
Uczestnicy sympozjum socjologii pracy 173
Ulewicz T. 267
Urban W. 122, 261 rec., 268
Urbański K. 97, 123
Warszycki A. 18
Wasilewski Z. 153
Wichowska H. 30
Wiecińska M. 131, 132
Wigurski J. 376
Wilczyńska M. 11
Wilczyńska-Ratajczak M. 133
Wilczyński Z. 217, 218
Wink M. M. 68
Wiśniewski J. 199, 253 rec.
Witkowski S. 12, 19, 20, 124, 174, 175, 200, 215, 219, 220, 250, 377, 378, 400, 407, 408
Wnioski i postulaty dotyczące ochrony środowiska przyrodniczego w regionie radomskim 379

Wosztyl J. 281
Wójtowicz M. 392
Wroczyński T. 269
Wyrozumska B. 125
Zapała D. 154
Zaręba I. 282
Zaręba R. 28, 380, 381, 382, 383
Zawada W. 195
Zdrojewski S. Z. 384, 385
Zdrojkowski J. 126
Zieleński S. 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 134, 135, 252 rec.,
319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329
Zieleński T. 386
Zwierzchowski K. 221, 409
Zwoleń 261
Zwolski Cz. T. 69, 70, 71, 72, 176, 201, 256 rec., 330
Zak S. 270
Żelno T. 13
Żuchowski J. 222, 283, 284
Źródła do dziejów PRL w Archiwum Państwowym w Radomiu 29

INDEKS PRZEDMIOTOWY OSÓB, NAZW GEOGRAFICZNYCH, INSTYTUCJI,
ORGANIZACJI I TOWARZYSTW NAUKOWYCH

Archiwum 168
Archiwum Dokumentacji w Warszawie 21
Archiwum Państwowe w Radomiu 29, 251
Archiwum Radomskie 23
Babiński Romuald 290
Balcer Edward Hipolit 320
Bryński Antoni 319
Chałubiński 182
Chocza 256
Czarnolas 267, 268
Czerpalnia rekowska 75
Czerwone harcerstwo w Radomiu 108
Cwiek 92
Dębski Jan 304
Dni Radomia 135
Domagalski Aleksander 286
Drewniewska Włodzimiera 289
Druga Rzeczpospolita 84, 102
Dwernicki Józef gen. 90
Elektrownia „Kozienice” 400
Elektrownia w Świerżach Górnych 348
Eminowicz 92
Etnograficzny Park Ziemi Radomskiej 351
Fabryka „Bata” w Radomiu 47
Faliński Jan Stanisław 290
Gajłówna M. 178
Gauze Jan 316
Grodzicki Józef 296
Grodzisko 1, 4, 9
Grójec 142, 143
Grójecki powiat 100
Gruszka Jan 305
Grzeczmarowski Józef 287
Gubernia radomska 78, 81, 87, 105, 107, 149
Hański Stefan 293
Hempel Stefan 298
Hoffman Karol 318
Hoppen Karol Franciszek 297
Iłża 6, 50, 58, 73, 74, 89, 104, 117, 331
Iłżecki powiat 198
Instytut Historii Kultury Materialnej PAN 3
Instytut Naukowo-Społeczny w Radomiu 169, 176

Jakubczak Florentyna 317
Kalinowski W. 233
Katedra w Sandomierzu 18
Kelles-Krauz Janina 325
Kelles-Krauz Kazimierz 330
Kelles-Krauzowa Maria 299
Kielce 156, 332
Kieleckie województwo 116, 123, 184, 213, 262
Kielecko-Radomska WSI 384
Kieleccyzna 61, 110, 186, 258, 311, 388
Klecki Walerian 290
Klub Wiedzy o Pracy Ludzkiej 397
Kochanowski Jan 156, 224, 232, 234, 262, 263, 264, 265, 266, 268, 269, 270
Kochowski Wespazjan 263
Koszalińskie województwo 159
Kościół św. Wacława w Radomiu 17
Kotwica Jan 306
Kowala 92
Kozienice 405
Kozienicki powiat 198
KPP 123
Krakowskie województwo 91, 185
Królestwo Polskie 141
Księstwo Warszawskie 96
Kwaśniewski Bonawentura 290
Lasota Antoni 312
Lewandowski Jakub 290
Libich Karol 290
Liceum Chałubińskiego w Radomiu 183
Liga Ochrony Przyrody 356
Lisicka Felicja 321
Luty Stefan 327
Łysa Góra 8
Maj Maria 300
Malczewski Jacek 292
„Mały Franek” 302
Metera Piotr 315
Miasta Guberni Radomskiej 107
Michałów Parcele 10
Mikroregion środkowy 392
Milicja Ludowa 103
Mosiołek Michał 310
Mróz Kazimierz 45, 307
Myśliński Kazimierz 261
Nadleśnictwo Pionki 338
Niemcewicz 311
Nowa Wieś 273
Okręg radomski 62, 340
Okręg Szkolny Krakowski 257
Ostrów 101
Ośko Stanisław 252

Ośrodek Badań Psychologicznych Zakładów Energetycznych Okręgu Wschodniego
w Radomiu 402

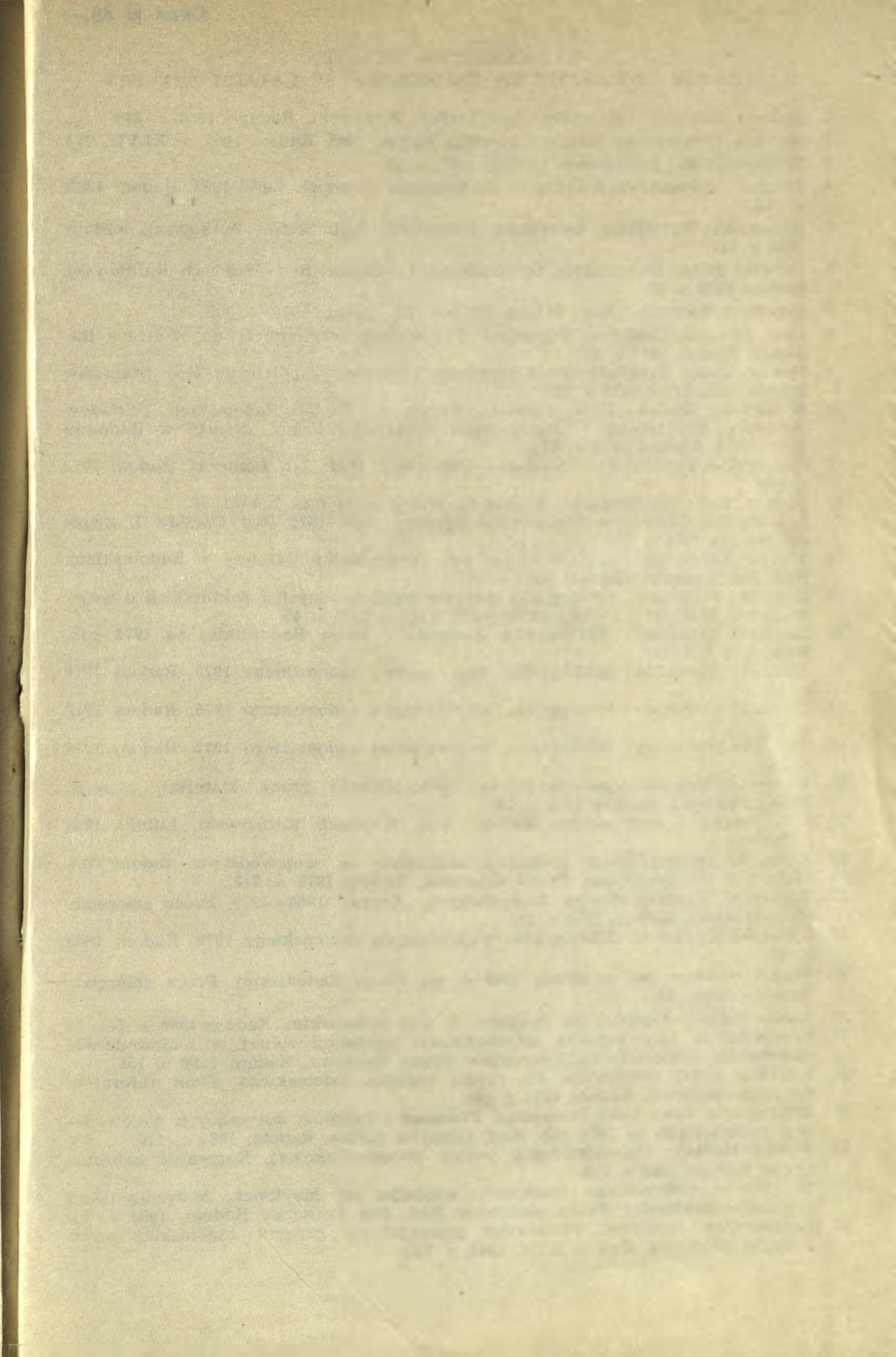
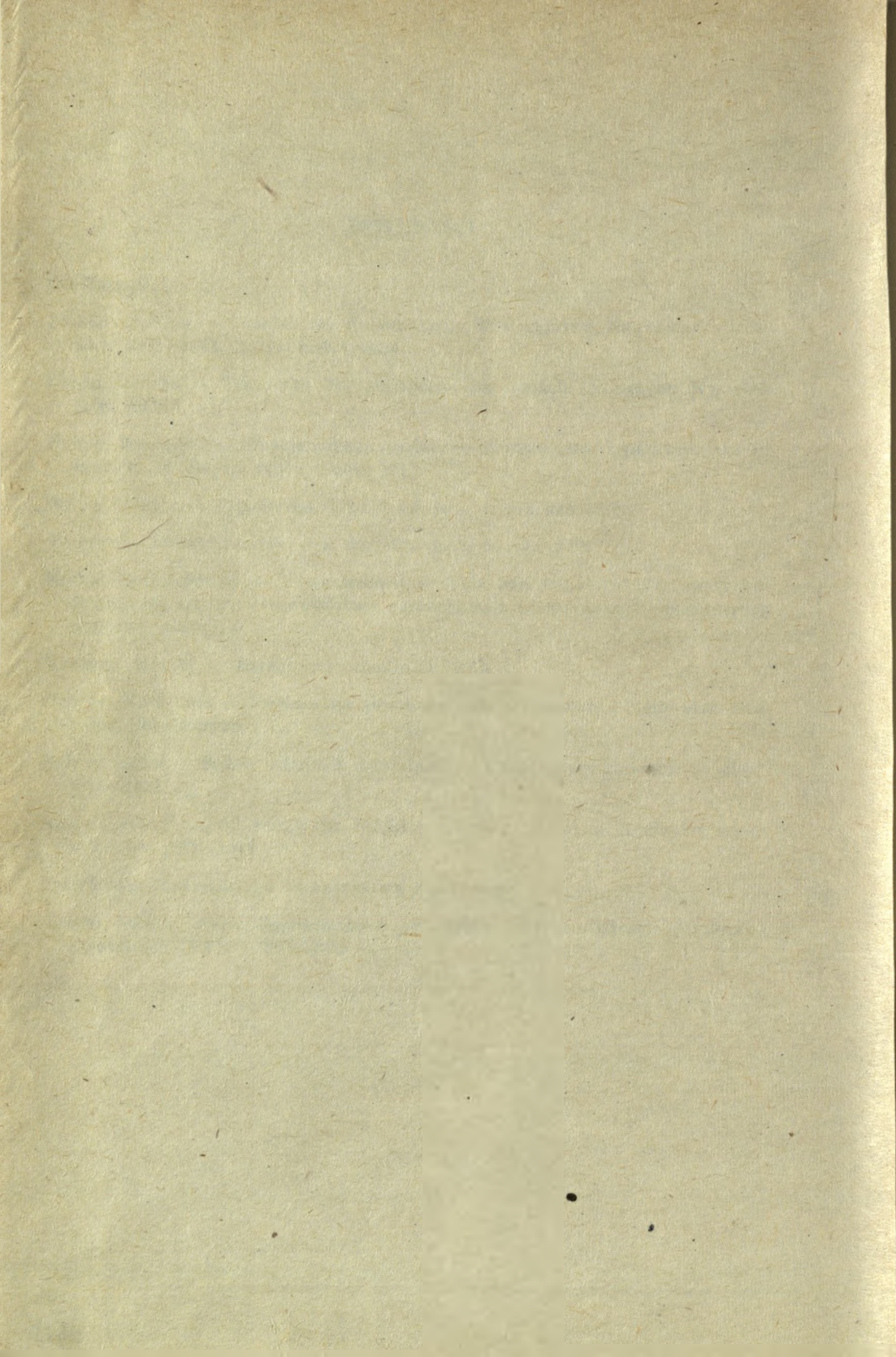
Pacyńska rz. 357
Papiernia w Solcu 76
Pawłowski Władysław Cezary 329
Pietrzykowski Mieczysław 326
Pilica rz. 354
Pionki 338, 405
PAN 3
PKWN 274
PRL 138, 192
Poculodowscy 5
Politechnika Świętokrzyska 401
Polska 155
Polska Ludowa 58, 213
Polska Partia Robotnicza w Radomiu 57, 69, 83
PPS — Lewica 97
PPS — 106
Polska Partia Socjalistyczna 84
Polski Czerwony Krzyż 154
Polski Komitet Opiekuńczy w Radomiu 49
Polskie Towarzystwo Geograficzne 352
Polskie Towarzystwo Ginekologiczne 151
Polskie Towarzystwo Krajoznawcze 260
Polskie Towarzystwo Lekarskie 153
Polskie Towarzystwo Pielęgniarskie 152
Polskie Towarzystwo Stomatologiczne 136
Pomarnacki Leopold 35
Powiatowe Archiwum Państwowe w Starachowicach 25
Powstanie styczniowe 94
Pracownia Konserwacji Zabytków 158
Przybyłko Ludwik 290
Przysucha 4
Puszcza Kozienicka 336, 339, 342, 381, 382, 383
Puszcza Stromiecka 383
Rada Miejska 106, 113, 114
Radom
archeologia 2, 3, 12
architektura 14, 15, 17, 20
archiwum 22, 23, 24, 26, 27, 29, 251
Bibliografia 32, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43
biografie 292
druga wojna światowa 49, 52, 53, 54, 55
gospodarka 47, 59, 205, 206, 208, 210, 211, 214, 217, 218
historia 79, 94, 95, 96, 97, 98, 110, 112, 113, 114, 118, 121, 125, 247
kultura 120, 130, 132, 135, 233, 234
medycyna 136, 140, 144, 145, 147, 148, 151
muzyka 133
nauka 169, 174, 176
ochrona przyrody i środowiska 333, 341, 343, 344, 349, 350, 353, 355, 359, 361,
363, 364, 368, 375, 377, 385, 386

organizacje 57, 67, 68, 69, 71, 72, 80, 83, 88, 106, 108
oświata 196
początki Polski Ludowej 56, 64, 66, 70
przemysł 204, 209, 220, 222
Radomskie Towarzystwo Naukowe 229, 242, 248, 249
sesje 156
statystyka 250
szkolnictwo 177, 183, 193, 197, 200, 201
turystyka 260
zagadnienia społeczne 390, 393, 394, 398, 403, 408, 409
Radomka rz. 347, 360
Radomska Wytwórnia Telefonów 216
Radomski powiat 33, 48, 51, 56, 63, 65, 84, 86, 102, 109, 129, 146, 180, 189, 198, 274, 278, 387
Radomskie 9, 11, 90, 92, 122, 179, 187
Radomskie Towarzystwo Naukowe 31, 223, 224, 226, 227, 228, 229, 231, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 370
Radomskie województwo 1, 21, 30, 44, 60, 139, 181, 182, 190, 195, 199, 202, 255, 271, 272, 276, 277, 279, 280, 281, 283, 346, 362, 365, 366, 367, 376, 378, 380, 391, 392, 406
„Radoskór” 172
Region kozienicki 404
Region Radomia 13, 170, 175, 205, 235, 355, 356, 369, 379
Rezerwat „Zagożdżon” 335, 336, 337, 342
Rolnicze spółdzielnie produkcyjne w województwie radomskim 271
Rożki 54
Równina Radomska 345
Różycki Samuel gen. 91
RUT zob. Rejonowy Urząd Telekomunikacyjny
Rzuców 4
Sadowniczy Zakład Doświadczalny w Nowej Wsi 273
Samorząd miejski 112
Sandomierskie województwo 91, 185, 195
Sandomierz 18
Sądy 124
Sedlak Włodzimierz 34, 157, 161, 285
Seminarium Nauczycielskie w Solcu 187
Służa zdrowia 150
Solec 76, 187
Soltyk Marian 308
Starachowice 25
Stare Miasto w Iłży 6
Studium Nauczycielskie w Radomiu 197
Suchański Edward 294
Szkoła polska 188
Szkoły podstawowe 184
Szkoły rzemieślnicze 177
Sznuro Henryk 323
Szpital Miejski w Radomiu 144, 145
Szpital św. Piotra w Grójcu 142, 143
Szpitale parafialne 146

Szpitala radomskie 148
Szydłowiec 7
Świerże Górne 348
Teatr radomski 128
Tochterman Henryk Michał 322
Tochterman Jan Jerzy 324
„Transbud” 212
Trzebiński Jan Kanty 295
Urząd Miejski w Radomiu 208
Warka 10
Warszawa 21, 256, 258
Werner Stanisław 68
Wigura Witold 328
Wigurski Janusz 288
Wir 92
Witkowski Stefan 247, 303, 309
WSS „Społem” 203
Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Radomiu 22, 24, 26, 27, 28, 148
WRZZ 252
Wysocki Piotr 291
Wysoka 310
Wyższa Szkoła Inżynierska w Radomiu 200, 384
Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Kielcach 332
Zabór rosyjski 22
Zagłębie Staropolskie 111
Zakład anatomii patologicznej Szpitala Miejskiego w Radomiu 144
Zakład Geografii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach 332
Zakład przemysłowy „Wulkan” w Radomiu 209
Zakłady Garbarskie RZPS „Radoskór” w Radomiu 222
Zakłady Metalowe im. Gen. „Waltera” w Radomiu 353
Zakłady Mięsne w Radomiu 204
Zakłady opieki zdrowotnej i społecznej w Radomiu 147
Zakłady Przemysłu Tytoniowego w Radomiu 395
Zameczek Ostrów 101
Zieliński Stanisław 259
Zieliński Teodor 313
Ziemia Radomska 77, 99, 103, 126, 154, 259, 350
Ziemia Warecka 291
Ziemie odzyskane 56
Zubrzycki Franciszek („Mały Franek”) 302
Związek Antyfaszystowskiej Młodzieży Szkolnej im. Stanisława Wernera w Radomiu 67
Związek Harcerstwa Polskiego 55
Związek Nauczycielstwa Polskiego 247
Związek Postępowej Młodzieży Polskiej w Radomiu 88
Związek Walki Młodych 57, 71, 72
Żandarmeria 87
Zukow 5

SPIS TREŚCI

	Str.
Od Zarządu	
<i>Stanisław Ośko</i> — Działalność Radomskiego Towarzystwa Naukowego w latach 1963—1983. Zarys historyczny	5
<i>Zenon Guldon</i> — Tematyka humanistyczna na łamach „Biuletynu Kwartalnego RTN”	39
<i>Witold Rakowski</i> — Problematyka społeczno-ekonomiczna i przyrodnicza na łamach „Biuletynu Kwartalnego RTN”	45
<i>Witold Hański</i> — Zagadnienia służby zdrowia w pracach RTN	51
<i>Waldemar Marek Bielski</i> — Z dorobku edytorskiego RTN	55
<i>Michał Kelles-Krauz</i> — Praca badawcza RTN nad tematem: Transport kolejowy na terenie województwa radomskiego w warunkach koncentracji odprawy przesyłek	61
<i>Grażyna Kabza</i> — Księgozbiór naukowy RTN	65
<i>Henryk Nurowski</i> — Regionalna problematyka ekonomiczna jako przedmiot badań naukowych	67
<i>Helena Kisiel</i> — Sprawozdanie z działalności RTN za okres kadencji w latach 1980—1982	73
Nasi laureaci nagród Funduszu Nauki i Kultury im. Jana Kochanowskiego w latach 1982—1983	80
Członkowie Radomskiego Towarzystwa Naukowego	81
<i>Wanda Sikora, Anna Sochaczewska</i> — Bibliografia zawartości „Biuletynu Kwartalnego RTN” 1964—1982	87

WYDAWNICTWA ZWARTE
RADOMSKIE TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W LATACH 1964—1983

1. Rozwój Radomia 1945—1964. Red. Stefan Witkowski, Radom, 1964 s. 240.
2. Rocznik statystyczny miasta i powiatu Radom 1965, Radom 1965, s. XLVII, 313.
3. Witkowski St.: Informator. Radom 1967, s. 15.
4. Program rekonstrukcji usług w m. Radomiu w latach 1963—1985, Radom 1963, s. 143.
5. Radomska Wytwórnia Telefonów 1938—1968. Red. Stefan Witkowski, Radom, 1968 s. 107.
6. Zabytki Ziemi Radomskiej. Gromadzenie i ochrona. Red. Wojciech Kalinowski, Radom 1969 s. 95.
7. Przemysł Radomia. Red. Stefan Witkowski, Lublin 1970 s. 202.
8. Bróź Edward, Cieśliński Stanisław: Przewodnik przyrodniczy po okolicach Radomia, Radom 1971 s. 92.
9. Powiat lipski. Geograficzno-ekonomiczne problemy współczesne. Red. Stanisław Berezowski, Łódź 1972 s. 255.
10. Witkowski Stefan, Zwierzchowski Krzysztof: 25 lat Radomskich Zakładów Wyrobów Skórzanych i Odzieżowych Spółdzielni Pracy „Sport” w Radomiu 1948—1973, Radom 1973 s. 34.
11. Radomskie Towarzystwo Naukowe 1963—1973. Red. Jan Boniecki, Radom 1973 s. 149.
12. Radom. Red. Jan Boniecki, Warszawa 1975 r. s. 34 nlb. 2. tabl. 30.
13. Spółdzielnia Chemiczno-Wytwórcza „Spoiwo” 1950—1975. Red. Czesław T. Zwolski, Radom 1975 s. 56.
14. Wpływ Rewolucji Październikowej na rozwój walki klasowej w Radomskim. Red. Jan Naumiuk, Radom 1977 s. 191.
15. Zieliński Stanisław: Bibliografia rozpraw habilitacyjnych i doktorskich o województwie kieleckim za lata 1959—1972, Radom 1975 s. 40.
16. Zieliński Stanisław: Bibliografia Radomia i Ziemi Radomskiej za 1974 rok, Radom 1975 s. 35.
17. Zieliński Stanisław: Bibliografia województwa radomskiego 1975, Radom 1976 s. 45.
18. Zieliński Stanisław: Bibliografia województwa radomskiego 1976, Radom 1978 s. 40.
19. Zieliński Stanisław: Bibliografia województwa radomskiego 1977, Radom 1979 s. 48.
20. Postęp techniczno-organizacyjny w spółdzielczości pracy. Materiały z sesji. Praca zbiorowa, Radom 1978 s. 78.
21. Urbanistyka i architektura Radom. Red. Wojciech Kalinowski, Lublin 1979 s. 282.
22. Kierunki intensyfikacji produkcji zwierzęcej w województwie radomskim. Materiały konferencyjne. Praca zbiorowa, Radom 1978 s. 218.
23. Kombinat Napraw Maszyn Budowlanych „Zremb” 1964—1979. Praca zbiorowa. Red. St. Ośko, Radom 1979 s. 89.
24. Zieliński Stanisław: Bibliografia województwa radomskiego 1978, Radom 1980 s. 64.
25. Wojna obronna we wrześniu 1939 r. na Ziemi Radomskiej. Praca zbiorowa, Radom 1979 s. 85.
26. Jarosz Antoni: Gospodarka mlekiem w woj. radomskim, Radom 1980 s. 275.
27. Specjalizacja jako czynnik intensyfikacji produkcji rolnej w województwie radomskim. Materiały konferencyjne. Praca zbiorowa, Radom 1980 s. 156.
28. Lokalna podaż produktów dla rynku regionu radomskiego. Zbiór referatów na sesję naukową, Radom 1981 s. 181.
29. Bibliografia zawartości czasopism. Przegląd artykułów dotyczących województwa radomskiego za 1979 rok. Red. Grażyna Kabza, Radom, 1981 s. 116.
30. Witold Hański: Patomorfologia owsicy obcosiedliskowej. Rozprawa habilitacyjna, Radom 1982 s. 114.
31. W 40-lecie radomskiego transportu więźniów na Majdanek. Materiały sesji popularno-naukowej. Praca zbiorowa. Red. Jan Francki, Radom. 1983 s. 57.
32. Łuszkiewicz Grażyna: Proletariat przemysłowy guberni radomskiej przed I wojną światową, Radom RTN, 1983, s. 192.